

IQRA

EESTI MOSLEMITE KUUKIRI NR 14.

SEPTEMBER 2010 /

RAMADAAN-ŠAWAAL 1431

UUED RUBRIIGID
«DUAANURK»
«ARVAMUSKÜLG»

**KUS HALBA NÄED LAITA,
SEAL TULE JA AITA ...**

**PEALE RAMADAANI
TULEB ŠAWAAL ...**

RAMADAAN MAROKOS

IGA PÄEV ON MAA PÄEV!

ROHELINE ISLAM

100
lehekülge
huvitavat
lugemist!

Assalamu alikum warahmatullahi wabarakatuh!

Selle kuu peateema on väga eriline ja paljudele südamelähedane *roheline islam*.

Räägime roheliseks olemisest nii üldiselt kui ka otseselt islami perspektiivist.

Peale kõiksugu tavarubriikide on meil seekord teile pakkuda ka paar ramadaanipihtimust. Eesti *muslima* uurimus on jõudnud oma kolmanda ehk eelviimase osani ja tutvustab seekord meile uut kuvandit – eestlannast moslemit.

Koraaninurgas oleme jõudnud juba 88. suurani, „Sahih Al-Bukharist“ oleme seekord valinud *hadithe* ööpalvest, palvetamise väärtusese Meka ja Mediina mošeedes, tegutsemisest ja unustamisest palves, matustest ja Mediina väärtustest.

Fatwanurgast võite taas kord leida ramadaaniapaastuga seotud *fatwasid*. Selles numbris käivitame ka uue „nurga“ – *duaanurga*, milles hakkame teile tutvustama moslemite igapäevaseid suplikatsioone Koraanist ja *sunnast*.

Erandkorras toome teie lõbustamiseks ja võib-olla mõtlemisaineks sisse väikese koomiksi. Esmakordselt katsetame ka uue rubriigi – arvamusküljega. Seekord küll erilist vastukaja meie üleskutsele ei tulnud, kuid kasutame varemalt saadud arvamusi ja ehk nende põhjal tekib lugejatel ka edaspidi ideid, mida me saaksime oma kuukirjas kasutada.

Kuna ramadaan on veel käimas, paneksime siia vihjeks At-Tirmidhi edastatud *hadithi*, mille kohaselt Prohvet Muhammed (*saws*) ütles: „**Nende kolme inimese palvet ei lükata iialgi tagasi: paastuja, kuni ta oma paastu katkestab; õiglane valitseja ja allasurutud isik.**“ Seega võtkem sellest ramadaanist, mis veel võtta annab: puhastagem oma keha ja hing, õppigem võimalikult palju oma usu kohta ja palugem Jumalat, sest Ta on Kõikekuulja, Kõikenägija.

Meeldivat lugemist!
Fi amani llah!

Kuukirja koostajad.

SISUKORD

---

1. Prohvet Muhammed (saws) – esimene „roheline“? (Aisha)	5	17. Lugeja küsib, lugeja vastab!	47
2. Koraan hoiatab reostuse eest (Aisha)	7	18. Pudrupotike, keeda! Egiptuse eelroog (Margareth)	49
3. Iga päev on Maa päev! (Amina lirimaalt)	9	Palestiina praad (Siiri)	
4. Roheliseks kasvamisest (Aisha)	12	Maroko magustoit (Sarah lirimaalt)	
5. Kus halba näed laita, seal tule ja aita ... (Aisha)	17	19. Koraaninurk: suura 88	52
6. Islamiuudised (Eliza)	19	20. Hadithinurk: palve, matused	54
7. Uurimus: Eesti naise identiteet moslemina (Age Ploom)	22	21. Fatwanurk: ramadaanipaast	64
8. Moslemipäevikud (Fatima S., Khadija)	28	22. Duaanurk: sissejuhatus ja ärkamine	67
9. Bahrain: pärlid, palmid ja moslemid (Amina Bah- rainist)	30	23. Õpime araabia keelt! (13. ja 14. peatükk)	70
10. Minu Maroko: Kohtumine tädidega (Kätlin Hom- mik-Mrabte)	32	24. Lastele (Sarah Egiptusest)	89
11. Ramadaan Marokos (Sarah lirimaalt)	35	25. Miks katkestavad moslemid paastu datlitega? (Aisha)	92
12. Niqaabiga lirimaal (Amina lirimaalt)	37	26. Minu ramadaan ja eid (Mariell)	93
13. Egiptimaa. Eestlanna elu loori varjus (Nele Sipla- ne)	38	27. Uuri islamit algallikatest! (Nayzat)	94
14. Islam ja kasvatus (Khadija)	40	28. Meeldetuletuseks jätkuvaks ramadaaniks (Mar- gareth)	96
15. Lisa: Lapse areng (Eesti Haigekassa)	44	29. Peale ramadaani tuleb šawaal ... (Aisha)	97
16. Elu eesmärk - Paradiis: Jeesuse lugu V - ettekuu- lutus Muhammedist (saws) (Amina lirimaalt)	46	30. Arvamuskülg	98

Assalamu alikum!

Eesti mufti Ildar Muhhamedshin teatab, et kõigi eelduste kohaselt on ramadaani viimane päev 9. september ja seega pühitseme **eid ul-ftrit reedel, 10. septembril. Eidipalve algab kell 9.30, Tallinna mošees** (Keevise 9). Peale palvust toimub väike pidusöök.

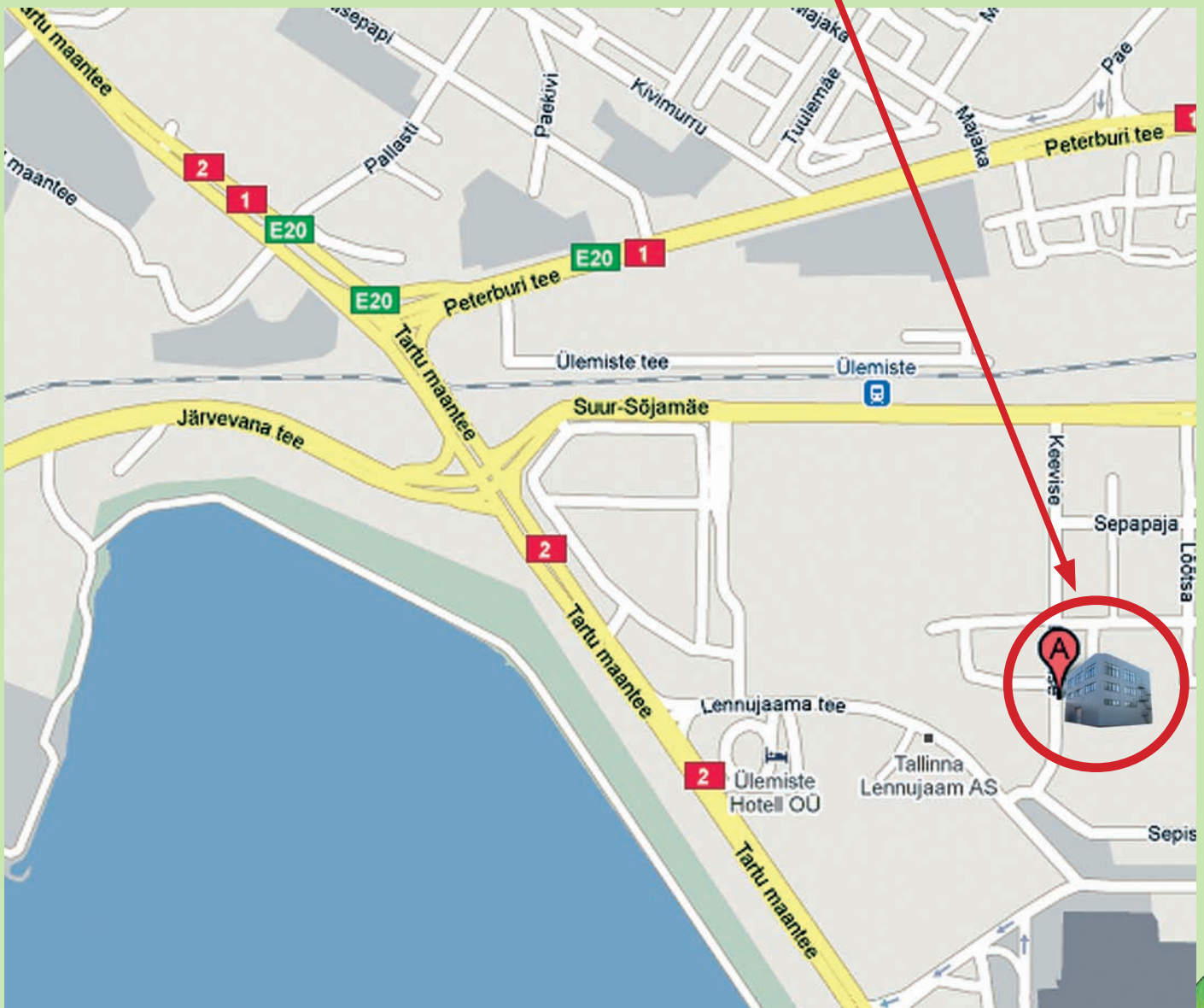
Zakaat ul-fitr peab olema ära makstud enne palvet ja seda tuleb maksta toidus. Kuna me siin Eestis reeglina ise ei tunne vaeseid moslemeid, kes meie *zakaati* vajaksid, toimub *zakaati* maksmine mufti abiga – mufti Ildar kogub raha inimestelt kokku, ostab selle eest hulгимүүгилаост (sest nii saab sama summa eest rohkem) vajalikku toitu ja jagab selle laiali.

Kuna ***zakaat ul-fitr*** peaks *eidipalve* ajaks makstud olema, peame raha kokku kogumisega alustama juba varem. Oleks tore, kui see **saaks makstud 5. või 6. septembril**, sest siis saab mufti arvestada, kui palju raha on, toidud ära osta ja õigeaks ajaks laiali jagada.

Zakaat ul-fitr on sel aastal **50 krooni moslemi kohta** (kui peres on mees moslem ja naine kristlane, siis naise eest mees maksuma ei pea; küll aga laste eest). Selle maksmiseks on kaks moodust: **1. mošees on zakaati kogumiseks olemas eraldi kastike, kuhu selle panna saab; 2. võite teha ka ülekande: MTÜ Eesti Islami Kogudus, arvenr. 221027395302, märkusega: zakaat ul-fitr.**

Õnnistatud viimast ramadaanikolmandikku!

Fi amani Allah!

PROHVET MUHAMMED – ESIMENE „ROHELINE“?

Autor: Francesca de Chatel

Tõlkinud: Aisha

Idee, nagu Prohvet Muhammed võiks olla esimene tõeline „roheline“ maailma ajaloos või lihtsalt keskkonnanõuotsija, võib alguses paljude jaoks kummaline tunduda, kuna nii sõna „keskkond“ ise kui ka sellega seotud „ökoloogia“, „keskkonnateadlikkus“ ja „keskkonnakaitse“ on tänapäevased leiutised; väljendid, mis võeti kasutusse seoses aina suurema murega maailma pärast, mida me aina rohkem ja rohkem reostame.

Ometi võib igaüks hadithe – neid väikeseid lugusid, mis Prohveti elu kohta nii üksikasjalikku infot annavad – lugedes jõuda vaid järeldusele, et Muhammed oli vankumatu keskkonnakaitseaja. Võiks isegi öelda, et ta oli keskkonnakaitseaja juba enne selle „ameti“ leiutamist; loodushoiu, säästva arengu ja resursihalduse teerajaja, kes püüdis pidevalt leida harmoonilist tasakaalu inimese ja looduse vahel. Me võime lugeda, et Prohvet suhtus sügava austusega nii floorasse kui faunasse ja tal oli tugev side nelja elemendi – maa, vee, tule ja õhuga.

Ta toetas säästlikku maa ja vee kasutamist, käskis loomi, linde ja taimi hästi kohelda ning nõudis võrdseid ressursikasutuse võimalusi kõigile. Just selles suhtes on Prohveti keskkonnakaitseajad, mida ta ka oma järgijatele õpetas, eriti hämmastavad – teatud osasid hadithidest võiks vabalt pidada tänapäevasteks looduskaitseajadiskussioonideks.

KOLM PÕHIMÕTET

Esiteks tuleks märkida, et Prohveti looduskaitsefilosoofia on eelkõige holistlik – selle terviklikkus ja kooskõla on alati olulisemad kui üksikosa või üksikosade summa – ja baseerub arusaamal, et kui inimene kuritarvitab üht looduselementi, kannatab selle otsese mõju all loodus tervikuna. Kuigi seda põhimõtet kusagil ühe lausena kirjas pole, peegeldub see rõhutatud põhimõtte paljudest Prohveti sõnadest ja tegudest lausa nii suurel määral, et selle filosoofia kaudu on võimalik teda kui inimest defineerida.

Prohveti filosoofia kolm kõige olulisemat põhimõtet tulenevad otseselt Koraani õpetusest ja nendeks on *tawhiid* (ühitus), *khaliifa* (järgnevus) ja *amaana* (usaldus).

Tawhiid – õpetus Jumala ainsusest – on islami usu nurgakiviks. See kätkeb endas fakti, et on olemas üks absoluutne Looja ja inimene peab Talle kõigi oma tegude eest vastust andma: „**Ja Jumalale kuulub kõik, mis on taevastes ja maa peal ja Jumal hõlmab kõiki asju.**“ (4:126) Prohvet õpetas, et Jumala teadmised ja võim on

kõige ja kõigest üle ja ühe Tema loominguga kuritarvitamine, olgu tegemist siis elusolendi või loodusresursiga, on patt. Islam õpetab, et kõik Jumala loodu on Tema ees võrdne ja nii loomad kui ka maal, metsadel ja veel, on omad õigused, mida peab austama.

Khaliifa – järgnevus – ja *amaana* – usaldus – kasvavad välja *tawhiidi* põhimõttest. Koraan selgitab, et inimkond on Jumala loomingus privilegieeritud seisus: inimene on valitud maa *khaliifaks* ehk „asevalitsejaks“ ja on seega vastutav Jumala loominguga eest maa peal. See privileeg kuulub igale inimesele ja näitab, et Jumal usaldab meid selles olulisel ülesandes. Kuid samas hoiatab Koraan usklike korduvalt ülbuse eest, sest me ei ole paremad, kui ülejäänud Jumala looming: „**Ja Maal ei ole ühtki olendit ega lindu, mis lendab oma tiibade abil, mis ei oleks osa kogukonnast nagu teie ...**“ (6:38), „**Tõesti, taevaste ja Maa loomine on suurem kui inimkonna loomine, kuid enamasti inimesi ei tea.**“ (40 :57).

Prohvet õpetas, et kogu universumit ja kõike loodut selles – nii loomi, linde, taimeid, vett kui ka maad – ei loodud inimeste omandiks. Inimesel on õigus Maa ressurse kasutada, kuid ta ei saa kunagi nende tõeliseks omanikuks. Kuigi islamis on maaomand lubatud, on sellel siiski piirangud: näiteks võib maaomanik maad omada vaid juhul, kui ta seda kasutab. Kui ta maad enam ei kasuta, peab ta selle ära andma.

Prohvet tunnustas inimese vastutust Jumala ees, kuid samas rõhutas, et me peaksime olema alandlikud. Ta ütles: „**Kui saabub Viimne Kohtupäev ja kellelgi on palmistikk käes, peaks ta selle istutama,**“ vihjates sellele, et isegi kui inimkonna jaoks on kõik lootus kadunud, peaks loodus siiski edasi kasvama. Loodust tuleb hoida ka siis, kui inimesel sellest mingit kasu pole.

Prohvet innustas usklike ka Maa ressurse omavahel jagama. Ta ütles: „**Moslemitel on võrdne õigus kolmele asjale: veele, taimedele ja tulele.**“ Ta ütles ka, et on patt janust mitte joota: „**Keegi ei saa vett keelata, kui seda on palju, ilma Jumala ja inimese vastu patustamata.**“ (Mishkat Al-Masabih). Prohveti suhtumine maa säästlikku kasutamisse, vee säilitamisse ja loomade heasse kohtlemisse on heaks näiteks tema keskkonnafilosoofia alandlikkusest.

SÄÄSTLIK KASUTUS

„**Maa on loodud mulle mõneks ja puhastusvahendiks,**“ (Sahih Al-Bukhari 1:331) – nende

sõnadega rõhutab Prohvet maa puha loomust, näidates, et see ei ole mitte vaid ise puhas vaid mõeldud ka inimesele puhastumiseks. Austus maapinna vastu väljendub ka *tajammumis* ehk „kuivad *wudus*“, mis lubab palveks vajalikuks rituaalseks puhastamiseks vee puudusel kasutada ka maapinda.

Prohvet nägi maad küll kui midagi, mida inimesel on õigus kasutada, kuid samas õpetas ta ka, et maad ei tohi ära kurnata ja sellel on õigused, nagu ka puudel ja elusolenditel, kes seal elavad. Maa, metsa ja lindude-loomade kaitseks lõi Prohvet puutumatud maa-alad, mida nimetatakse *hima* või *haram* ja mille resursse ei tohtinud puutada. Mõlemaid kasutatakse ka tänapäeval: *haram* maa-alad tekitatakse tihti kaevude ja veekogude ümber, et kaitsta põhjavett ülepumpamise eest. *Hima* aladel kaitstakse põhiliselt loomi-linde ja metsa ning neil aladel on tavaliselt puude raiumine ja loomade karjatamine piiratud ja teatud loomaliigid looduskaitse all.

Prohvet mitte ainult ei innustanud oma järgijaid viljakat maad säästlikult kasutama, vaid rääkis neile ka kasutamata maa produktiivseks muutmise kasulikkusest: puu istutamist, seemne külvamist ja kuiva maa niisutamist peeti võrdseks heategevusega. Prohvet ütles: „**Iga usklik, kes istutab puu või külvab seemne, millest lind, inimene või loom sööb, oleks justkui kinkinud almust (mille eest on talle suur tasu),**“ ja „**Igähele, kes surnud maa ellu äratab, see tähendab kõnnumaad harib, on selles tasu.**“ Igähest, kes „surnud“ maad niisutab ja harib, saab selle maa õiguspärane omanik.

VEE KOKKUHOID

Karmis kõrbekeskkonnas, kus Prohvet Muhammed elas, oli vesi elu sünonüümiks. Koraan kinnitab meile, et vesi on kingitus Jumalalt ja kogu maapealse elu allikas: „...

Me tegime veest kõik elava ...“ (21:30). Koraan meenutab usklikele pidevalt, et nad on vaid Jumala loomingu kaitsjad Maa peal ja et nad ei tohiks kunagi Tema loomingu enesestmõistetavaks pidada: „**Kas olete mõelnud veele, mida joote? Kas teie tõite selle pilvedest alla või Meie? Kui me tahame, võime selle kibedaks muuta; miks ei ole te siis tänulikud?**“ (56:68-70). Vee säästmine ja selle puhtuse säilitamine olid Prohvet Muhammedi jaoks kaks väga olulist küsimust. Nagu juba mainitud sai, kuulutati tema mure tõttu vee säästliku kasutamise pärast veeallikate lähistel välja *haram* tsoonid. Kuid isegi, kui vett oli küllaga, käskis Muhammed siiski säästlik olla. Näiteks soovitas ta, et usklikud ei peseks *wudut* tehes oma kehaosi rohkem kui kolm korda, isegi kui nad juhtuvad jõe või allika ääres olema. Suur islami õpetlane ja hadithikoguja Al-Bukhari lisas: „Õpetlased ei kiida liialdust heaks; seega ka rohkem pesemist kui Prohvet seda on õpetanud.“ Prohvet Muhammed hoiatas ka vee saastamise eest ja keelas näiteks seisvasse vette urineerimise.

LOOMADE HEA KOHTLEMINE

„**Kui keegi peaks ebaõiglaselt tapma isegi varblase, rääkimata millestki suuremast, ootab teda Jumala küsitlus.**“ (Mishkat Al-Masabih). Need sõnad peegeldavad väga hästi austust ja armastust, mida Prohvet loomade vastu käskis välja näidata. Ta õpetas, et osana Jumala loomingu peab loomi austusega kohtlema. Meie käsutuses on suur hulk hadithe, mis räägivad sellest, kuidas loomi peaks kohtlema, kuidas neid ei tohi kohelda ja kuidas Prohvet ise loomi kohtles. Eriti armastas Prohvet kaamleid ja hobuseid, kuna need olid talle ta reisel ja lahingutes ustavateks kaaslasteks ja ta leidis nende juuresolekust lohutust ja tarkust. Ta ütles: „**Hobuste laupadesse on kuni Ülestõusmispäevani seotud heaolu ja õndsus.**“

Isegi loomade tapmisel näitas Prohvet üles suurt õrnust ja tundlikkust. Kuigi Prohvet ei olnud taimetoitlane, kinnitavad hadithid, et ta oli loomade kannatuste suhtes väga tundlik ja peaaegu et elas nende piinu sisemiselt üle. Ta õpetas, et kui looma toiduks tappa, tuleb seda alati teha terava noa ja õpitud meetoditega, et loom võiks surra kiiresti ja nii vähese valuga kui võimalik. Ta keelas ka looma tapmise teiste loomade juuresolekul ja noa teritamise tapalooma juures. Tema jaoks oli see võrdne „looma kahekordse tapmisega“ ja ta pidas sellist teguviisi „põlastusväärseks“.

KOKKUVÕTTEKS

Võimatu on nii lühikeses artiklis Prohvet Muhammedi looduskaitsefilosoofia kõiki tahke analüüsida või mainida. Tema holistlik vaade loodusele ja inimese kohale vaid ühe osana suuremast tervikust oli enneolematu mitte ainult vastsündinud moslemikogukonnale või araablastele vaid pea kogu maailmale.

Kahjuks on aga harmoonia, mida Prohvet inimese ja tema keskkonna vahel kaitses, tänapäeval peaaegu täielikult kadunud. Täna, kui me seisame vastamisis reostuse, looduse kurnamise, kõrbe laienemise ja vee vähenemisega paljudes maailma osades, samal ajal kui teistes osades möllavad uputused ja ägedad tormid, on võib-olla viimaks jõudnud kätte aeg, kui kogu maailma rahvas, olgu nad moslemid, kristlased, juudid, hindud, budistid, ateistid, agnostikud või kes iganes, võtaks eeskuju Prohvet Muhammedi looduskaitsefilosoofiast ja astuks aktuaalsetele keskkonnakriisidele tõsiselt ja targalt vastu.

Allikas: http://www.islamonline.net/servlet/Satellite?c=Article_C&cid=1159951461738&pagename=Zone-English-Living_Shariah%2FLSELayout

KORAAN HOIATAB REOSTUSE EEST

Allikas: www.quranmiracles.com

Tõlkinud: Aisha

„Rikutus on ilmunud üle maa ja mere sellest, mis inimeste käed on teeninud, et Ta võiks lasta neil maitsta osakest sellest, mis nad on teinud; võib-olla nad siis naasvad (jumalakarlikkusele).“ (30:41)

Inimene on tänaseks pidanud hakkama maksma kahju eest, mida ta oma ümbrusele ja loodusele sajandite jooksul on tekitanud. Ahnus, laiskus ja vastutustundetus on muutnud inimese pimedaks, nii et ta ei suuda näha end osana loodusest; ei suuda mõista, et seda reostades mõjutab ta paratamatult otseselt enda elukeskkonda. Keskkonnateadlikkuse areng inimeses, kes kannatab omaenda tegude tõttu, on arenema hakanud alles väga hiljuti ja sellele on hakatud rohkem rõhku panema alles alates 1970-ndatest aastatest.

Ajal, mil looduskaitset ega keskkonnateadlikkust ei saanud kuidagi veel eksisteerida, on Koraani vihje sellele, et maa ja meri saavad inimtegevust tõttu rikutud või reostatud, lihtsalt imepärane õppetund. Araabiakeelset sõna „bahr“ tõlgitakse reeglina sõnaga „meri“, kuid täpsustuseks võib lisada, et tegelikult tähendab see ka ookeani ja võib tähendada ükskõik millist muud veekogu ja kogu maailma vett kokku. Koraan hoiatab meid, et me ei tohiks looduse ande kuritarvitada, või muidu peame selle eest maksma. Meid informeeritakse ka sellest, et kahju, mida inimene oma elukeskkonnale tekitab, mõjutab ka maad ja maailmamerd üldiselt. Seega ei tohiks keegi öelda: „See on minu oma asi! Kellelgi ei ole õigus mind kammada.“ Loodus on meie ühine pärand ja igaüks peaks pidama oma kohuseks seda mitte rikkuda ja jälgida, et teised seda ei rikuks.

19. sajandi tööstusrevolutsioon andis maailma reostumisse suure panuse. Samas ei saa öelda, nagu oleks see olnud keskkonna reostamise alguspunktiks. Reostusprotsess on vaikselt toimunud ja edasi arenenud juba iidsetest aegadest. Uus on hoopis ökoloogia ja keskkonnateadlikkuse areng. Juba amsetel aegadel on inimesed alepõllunduse tarvis metsi maha põletanud. Metsatulekahjud aga omakorda põhjustasid mitmeid haigusi, mida inimesed juba vanadel aegadel põdesid, nagu näiteks antrakoos. Vanasti aga inimesed ei mõistnud, et nad ise oma kätega haigustekitajaid toodavad.

Ka keskajal oli keskkonnareostamine suureks probleemiks. Näiteks 1345. aasta Inglismaal trahviti inimesi, kes oma fekaale aknast välja loopisid, kahe šillinguga. 12. sajandil oli Prantsuse kuningas Philippe Auguste esimene, kes andis käsu tänavate väljaheidetest puhastamiseks. Inimesed, kes suunasid oma solgi jõgedesse, reostasid ise vett, mida nad jõid.

Esimene teadaolev reostust puudutav seadus võeti vastu Briti parlamendis 1388. aastal. Selle seaduse järgi oli solgi ja prügi tänavale ja vette viskamine keelatud. Seaduse eirajatest pidid kohalikud elanikud teatama kuninga erasekretärile. Kuid mainimata ei saa jätta ka fakti, et seadus võeti vastu alles peale seda, kui reostamine oli muutunud juba väljakannatamatult suureks.

Tööstusrevolutsiooni ajal 19. sajandil muutus aga olukord veelgi kohutavamaks. Metallurgia-, raua- ja terasetööstus reostas nii maad, vett kui ka õhku. Sellest on juttu ka näiteks Charles Dickens'i romaanides ja Friedrich Engelsi teostes, mis kirjeldavad Londoni reostust. 1930. aastal suri Belgias Mosa orus reostuse tõttu 63 inimest.

Olukord 1952. aasta Londonis oli veelgi tõsisem – 4000 inimest suri inimese enda laastava käitumise tõttu ülemiste hingamisteede haigustesse.

Tänapäevane olukord ei ole sugugi roosilisem. Võib-olla ei ole meil enam nii palju otseseid surmajuhtumeid, kuid Maailma Terviseorganisatsiooni uuringute järgi on enam kui miljard inimest pidevalt reostuse tõttu ohus. Ei ole võimalik mõõta, kui suurt kahju on inimkond prügi maailmamerre visates tekitanud ja kannatanud, kuid see harjumus on meil ikka veel veres. Ookeanide reostus, mis ähvardab mere faunat ja floorat ja mille tõttu nii taimede kui loomade-lindude-kalade kudedesse ladestub hulgaliselt kahjulikke aineid, arvatakse olevat paljude haiguste, kaasa arvatud näiteks vähkkasvaja, tekitajaks. Autodest ja tehastest väljuv süsinikdioksiid aitab kaa-

sa kasvuhooneefekti laienemisele ja kardetakse, et just maailma kliima äärmuslikud muutused tekitavad viimasel ajal eriti sagedaselt suuri looduskataastroofe.

Loodusreostus on inimkonnale üks suurimaid ohte. Koraani vihje reostusele ajal, mil keskkonnateadlikkust ei eksisteerinud, on märkimisväärselt huvitav. Koraani ei ole kirjutatud samamoodi, kui raamatuid, mis peegeldavad aktuaalseid sotsiaalseid ja sotsioloogilisi fakte inimeste ümber. Koraani saatis Jumal, kogu aja ja olendite Isand. Koraan jutustab meile lugusid nii minevikust, olevikust kui ka tulevikust ja maailma reostus on üks neist asjadest, millest meile räägitakse ja mille eest meid hoiatatakse. Inimene on iseend hukule määranud. Ökoloogia peaks olema meie kõigi ühine mure.

IGA PÄEV ON MAA PÄEV!

Allikas: <http://muslimvoices.org/halal-kitchen-earth-day/>

Tõlkinud: Amina Iirimaalt

Moslemitele on iga päev Maa-päev, millal peame seda kaitsma ja säästma ning selle eest hoolt kandma, sest islamis on sügavalt juurdunud looduse ja bioloogilise mitmekesisuse kaitsmine.

Rohkem kui 700 koraanivärssi ja arvukad Prohvet Muhammad (*salla Allahu alaihi wa sallam*) – tõsise keskonakaitaja – ütlused õpetavad meile sügavat ja pikaajalist lugupidamist looduse suhtes.

Me peaksime enda käest küsima, kuidas me nii individuaalselt kui ka ühiselt saame anda oma panuse Maa heaks.

TEGEVUSETUSE HIND

Me peame suunama oma tähelepanu kriisidele nii kodu kui välismaal, mis on seotud toidupuuduse, veesaaste, õhu halva kvaliteedi ja toidus levivate haiguste puhangutega, sest need kõik on seotud inimtegevuse, tegevusetuse ning meie vastutusega.

Maailma ökoloogilised probleemid on tõesti hirmutavad, kuid kui igaüks meist võtab mõõdetavaid samme, et uurida, kuidas saaks elada veelgi keskkonnasõbralikumalt elu, saame ehk *in ša Allah* oma elukeskkonda veel muuta ning tulevatele põlvkondadele parema ja puhtama planeedi edasi anda. Isegi need meist, kes püüavad anda oma parima, et elada keskkonnasõbralikku elu, võivad alati õppida rohkem viise meie mõju vähendamiseks siin Maa peal. Siin on mõningad viisid alustamiseks.

ÄRGE LIHTSALT KORDUVKASUTAGE VAID TAASKASUTAGE

Asjade ümbertöötlusesse saatmine on suurepärane võimalus olla maa-sõbralik, kuid mõnikord see ei olegi väga tõhusaks lahenduseks. Võite ümbertöötlemisse saata asjad nagu paberkotid, plastpudelid, konservikarbid, klaaspurgid ja isegi riideid, kuid võid ka leida uusi viise nende taaskasutamiseks. Näiteks saab vanu riideid hõlpsasti teha kaltsudeks, mida kasutada puhastamisel – nii ei pea näiteks köögilappe poest ostma. Paberikottidega saab pakkida postisaadetisi. Plekkpurgid võib dekoreerida pliiatsitehoidjaks ja tühjadesse klaaspurkidesse panna maitseained. Ole loominguiline, kuid kindlasti taaskasuta neid enne kui paned asjad vastavasse konteinerisse ümbertöötlemiseks.

SÄILITAGE VETT JA ENERGIAT

Prohvet Muhammad (*salla Allahu alaihi wa sallam*) oli alati säästlik ja seda isegi aegadel, mil kõike jagus. Kuigi meil on see luksus, et värske ja puhas vesi on meie käsutuses, on see sageli kahjuks võetud meie maailma osas enesestmõistetavalt ja kui me ei võta kasutusele meetmeid, et kontrollida selle kulutamist, ei pruugi meil alati nii hästi minna.

Et säilitada nii palju vett kui võimalik praeguste ja tulevaste põlvkondadele, võib teha järgmist:

Tehes *wudut* (ablutsioon enne palvet), kasutage vähe, kuid piisavas koguses vett.

Hammaste pesemise ajal keerake vesi kinni.

Käige lühemalt duši all.

Käivitage nõudepesumasin ja pesumasin ainult siis, kui nad on täis.

Ostke ainult vett säästvaid seadmeid (st nõudepesumasinaid, pesumasinaid, WCpotte, dušitsikuid jne).

Saatke elektroonika, nagu mobiiltelefonid ja arvutiosad, ümbertöötlemisse. Kui neid nõuetekohaselt ei kõrvaldata, võivad mõned ohtlikud ained nagu plii ja elavhõbe immitseda meie mulda ja lõpuks ka meie veeteedesse.

Asendage hõõglambid energiasäästlike kompaktluminofoorlampidega (CFL-d).

Kasvatage ja säästke toitu.

Islami lahutamatuks osaks on ka tühjale maale puude istutamine ja selle maa harimine. Prohvet Muhammad (*salla Allahu alaihi wa sallam*) ütles oma järgijatele, et kui nad hoolitsevad Maa eest, saavad nad Allahi poolt tasustatud. Ta (*salla Allahu alaihi wa sallam*) ütles: „**Kui keegi moslem istutab ükskõik missuguse taime ja seejärel keegi inimene või loom sööb sellest, saab ta premeeritud nagu oleks ta andnud nõnda palju heategevuseks.**“ (Sahih Al-Bukhari)

Me peaksime sellest eeskujuga võtma ja võimalikult palju oma toidust ise kasvatama.

Kui võimalik, alustage maitsetaimede kasvatamisega või tehke väike juurviljaaed. Isegi väike rõdu mahutab palju köögivilju, kui kasvatada neid konteinerites või pottides. Saate üllatuse osaks, mida ja kui palju võib väikesel pinnal kasvatada.

Kui sa tõesti ei saa aiatada siis proovi käia kohalike talupidajate turgudel.

Kui sul on suur kogus puu-ja köögivilju, säilita neid külmikutes, pane purkidesse, jaga naabritele ja anneta vähem õnnelikele.

KASUTA KESKKONNASÕBRALIKKE TOOTEID

Mõned inimesed kohkuvad mahetoidu ja toodete ees, sest peavad neid liiga kalliteks ja tõsi see on, et mahe-tooted on kallimad kui nende alternatiivid. Kuid me peaksime looma rohkem nõudlust nende järele, kasutades oma ostujõudu, et toetada ettevõtjaid, kes loovad ja müüvad tooteid, mis ei kahjusta meie keskkonda ja

organismi. Näiteks mahetoodangu hügieeni- ja puhastustooted on valmistatud õrnadest, mittetoksilistest koostisosadest ning nende biolagunevad pakendid ei saasta meie veeteed ega istu sadu aastaid prügilas. See on väga oluline!

Otsusta mahetoidu kasuks, sest see on lihtsalt tervislikum ja maitavam, selles ei ole lisaaineid ja mürke. Mahepõllumajanduses kasvatatud toit on ka parem loodusele. Häid omadusi on veelgi.

Pühendagem end iga päev Maa kaitseks, olgem hoolikad selle säilitamise ja puhastamisega!

ROHELISEKS KASVAMISEST

Autor: Aisha

Üks asi, mis inimesi ikka ja jälle islami juurde tõmbab on selle usu perfektsus – islamist ei ole ükski elu aspekt välja jäänud; Jumal on meile juhtnööre jaganud kõige kohta, mis siin ilmas toimub. Tihti arvatakse, et looduskaitse ja „roheline elu“ teema on alguse saanud alles 20. sajandil, kuid uskuge või mitte – Jumal on meid Koraanis juba rohkem kui 14. sajandit tagasi tänaste ja tulevaste katastroofide ning loodusseaduste ja tasakaalu rikkumise eest hoiatanud. Ta ütleb: **„Rikutus on ilmunud üle maa ja mere sellest, mis inimeste käed on teeninud, et Ta võiks lasta neil maits- ta osakest sellest, mis nad on teinud; võib-olla nad siin naasvad (jumalakartlikkusele).“** (30:41)

Epp Petrone on kirjutanud suurepärase, selgitava, lausa hüpnotiseeriva raamatu **„Roheliseks kasvamine“**, mida iga endast ja meid ümbritsevast maailmast lugupidav ilma- kodanik peaks kindlasti lugema, sest see avab meie silmad, jätab meid alasti karmi, lõmastatud ja tühjaks pigistatud tõe ette seisma ja sellele nii intensiivselt otsa jõllitama, et me paratamatult peale raamatu lõpetamist muudame oma elus vähemalt ühte asja. Ja see on hea, sest just väikesed muutused, kui paljud neid läbi viivad, muudavad maailma.

Mahukas raamat võtab kokku erinevad keskkonnateemad. Siin on Rohelise Värava võrgulehe kirjutatud kolumneid, katkendeid internetipäevikust, lühiintervjuusid Eesti ekspertidega, kokkuvõtteid ingliskeelsetest öko-teemalistest bestselleritest. Ühte on koondatud üldine ja konkreetne, kaugem ja lähedasem info. Miks on Aafrikas näljahäda, miks on maailmameri reostunud, kuhu viia oma vana arvuti, mismoodi säästa oma kodus elektrit, kuidas teha loodussõbralikku remonti? Lisaks rohelistele elunippidele leiab siit rohelist eneseanalüüsi: on keskkonnasäästlikkus uus religioon? Kas üks inimene suudab midagi muuta siin tarbijamaailmas?

LUGEJA ARVAMUS

Paistab, et see raamat suudab ühel või teisel viisil paremuse poole mõjutada igaüht, kes seda loeb. Lugejad on andnud näiteks sellist tagasisidet:

A – „Lugesin raamatu ühe jutiga läbi. Mõtlesin, siis mõtlesin veel. Läksin poodi ja hakkasin sedeleid lugema. E-ained vallutasid mu maailma (nad olid juba varem seal), aga ma ei märganud neid. Uue huulepulga jätsin ka ostmata, mida ma seda määret ja keemiat ikka endale sisse söödan kogu aeg. Pisikesed uued sammud on tulnud mu igapäeva ellu. Märkasin nt lõpuks segapakendi konteinerit, mis oli kogu aeg mu nina all. Kõik see plastik ajab mul nüüd südame pahaks. Seda on igal pool ja tohututes kogustes. Kaua see saab

kesta? Mötlen ookeanites ujuvate prügimägede peale ja nutt tuleb kurku. Ma ei teadnud!”

B–„Sainselleraamatuomaõeltlaenuks.Lugesinläbi.Lähen ostan endale ja veel paarile tuttavale sünnipäevakingiks ka. Ma nutsin seda raamatut lugedes.Tõsiselt ka. Mida küll inimene Maaga teeb? See raamat oli nii masendav, õpetlik, hea, humoorikas, mõtlemapanev, murelik, shokeeriv. Meil veab, et oleme nõukogude ühiskonnast saanud kaasa harjumuse „minnes kustuta valgus”, moosikeetmisoskuse ning juurikate kasvatamise oskuse, kuid inimene on muutunud mugavaks. Nii minagi. Tänu sellele raamatule lugesin läbi oma kodutehnika juhendid ning lülitasin välja külmikute kiirkülmutusnupud, uurisin Internetist energiasäästunippide kohta veelgi rohkem. Riidest kottidega käin poes juba ammu, prügi sorteerin juba aastaid (tänu õele). Ja ma olen õnnelik. Õnnelik, sest lugesin just seda raamatut. Aitäh!”

KATKENDEID RAAMATUST

Lapsepõlv

Lapsepõlves ei olnud ma „roheline”, sest selleks polnud põhjust. Kui nüüd tagasi mõelda, siis ma elasingi rohelist elu – nagu enamik nõukogude aja inimesi. Paber läks vanapaberisse ÜKT-tundide kogumiseks, autot meil polnud, plastmassi kasutasime vähe ja kui, siis pikalt, näiteks oma viltpliatsitega maalissime kümme aastat järjest ja kokteilikõrred pesime pärast kasutamist puhtaks. Pudelid-purgid olid klaasist ja lõputuks kasutamiseks. Vanadest riidest lõikasime ribasid ja tegime kaltsuvaipu. Uusi riideid saime jaopärast. Aknaid, pörandaid ja nõusid pesime veega, kuhu suure mustuse korral tõrtsu äädikat sisse valasime. Meieni jõudva toidu kilometraaž oli imepisike: kohalikust laudast või aianurgast keldrisse ja sealt kööki ... Millele tahes ma mõtlen, võin tõdeda, et elasime oma igapäevaelu rahulikult ja keskkonnale mitte palju liiga tehes ...

Vabandust, mul on oma kilekott ...

Iga kord, kui ma poes käin, tahab müüja pakkida kõik mu kaubad kilekottidesse, ikka ühte kakas toodet ja teise kakas toodet ja kolmandasse kaks toodet. Need on mõeldud kaubakäruisse viskamiseks ja auto juurde sõidutamiseks, sest ega siis normaalne inimene jala poes käi – ja paljudel on kodus kottide autost külmkappi toimetamiseks olemas spetsiaalne käru, kuhu siis kilekotilaadung uuesti visatakse.

Olen katsunud seal müüja juures hästi kiiresti kätsatada: „Vabandust, mul on oma kotid kaasas!”

Vahel lisan ka poolnaljatoonil juurde: „Mul on kodus niigi palju kilekotte, tahan keskkonda hoida!”

Vähemasti kõõrdpilgu osaliseks saan alati. Enamasti jätab müüja solvunud ilmel kaupade ladumise pooleli ja ütleb: „No pange siis ise nii, nagu teie tahate.” ...

Reisimisest ja keskkonnohoiust

Nii. Sisestan: Tallinn – New York – Tallinn. Edasi-tagasi reis. Meie neljaliikmeline reiseltskond vastutab 7,46 tonni süsinikdioksiidi eest ja kui soovime seda „välja osta”, siis see maksab 55 naelsterlingut ja 94 penni, ümber arvatult umbes 1255 krooni. Raha läheb projektidesse, mis vähendavad maailmas süsinikdioksiidi samapalju, kui me raiskasime – makstes võin ise valida, millist projekti 50st praegu käsil olevast ma eelistan. Kas panustada turbiinide ehitusse Indias, energiasäästlikesse lambipirnidesse Kasahstanis, vihmametsade taastamisse Ugandas... Kas see võiks olla pääsetee südametunnistusele?... Sellegipoolest, hetkel jäin ma kõhklema ega lunastanud välkkiirelt välja meie jõulude paiku tuleva New Yorgi lennureisi pattu. Kust ma ikkagi tean, et see netilehekülg tõepoolest mu raha näiteks Ugandasse investeerib? ...

Milleks vetsupotti puhas vesi?

Tädi Salme vannitoas valitsev, tema isiklik jäätvee süsteem on pannud mind mõtlema, missuguse arutu raiskamisena on kogu meie veemajandus üles ehitatud. Miks me kasutame puhast vett peldiku loputuskastis ja miks me oma peaaegu puhta vannivee lihtsalt ära reovette laseme joosta? Salme-tädi süsteem on järgmine: pärast vannis käimist ei lase ta veel minema joosta, vaid hoiab sellea alles ja valab seda suure kannuga oma vetsu loputuskasti. Lihtne ja geniaalne!

Nii võiks ollagi majades ringlev kahe vee süsteem: üks on A-kategooria puhas vesi, mis jookseb su vannitoakraanis, teine aga on B-kategooria peaaegu-puhas vesi, mis jookseb minema sinu vannist ning tuleb tagasi su WC-potti. Sest olgem ausad, milleks vetsupotti puhas vesi? Kas keegi tõepoolest joob sealt loputuskastist? ...

Seitsme maa ja mere taga...

Teeks õige sellise katse. Kus iganes te praegu istute, palun vaadake end ümbritsevat ja mõelge: kus on see toodetud? Kui kaugelt on see teie juurde toodud?

Mina näiteks istun täiesti väärrika laua taga – see on siit-samast lähedalt, ühe vana talu uks, millele kohalik Onu Bobi nimeline meister on jalad alla meisterdanud. Mu vasemal käel on aga raskest täispuidust tehtud riitul, mille peal oli ostes kleepekas «made in Taiwan». Riitulil on papist paberikaustad, mis on «made in China». Laua peal laiutab arvuti... Ma ei tea, kus see on tehtud. Kahtlustan, et Hiinas või Indias.

Riided...? Piilun pükste silti: «made in China». Särk on Sri Lankalt. Äsja jooksis siit laua juures mööda mu lapsuke, püüdsin ka tema kinni ja piilus silte: kleit on «made in Malaysia» ja sukkpüksid «made in China», samamoodi sussid.

Laua peal on ka lamp, mille möödunud aastal ostsin. Mäletan selle hinda: 12.99 dollarit. See on nii kummaliselt odav, kui selle peale mõtlema hakata. Kusagil kaugel Hiinamaa tehases on see valmistatud, vahtplasti, pappi

ja kilesse pakitud, üle ookeani teise maakera otsa transportitud, ja nüüd maksab ta vähem kui ühe korraliku newyorklase keskmise tunnitasu.

Kuidas see saab olla võimalik?

Sest vaadake, õhk ja vesi on meil ju tasuta ressursid ...

Geneetiliselt muundatud...

Mis olid minu jaoks isiklikult need konkreetsed punktid, mis panid mind pöörduma mahetoidu poole?

Miks on meie pere nõus maksma oma toidu eest umbes kolmandiku võrra rohkem kui „tavalised ameeriklased“?

Kolmandaks võiks esitada ka küsimuse: miks üritavad rohelised liikumised viia läbi nõuet, et kõik toidupoodides müüdav geneetiliselt muudetud toit oleks vastava ja väga konkreetse infoga sildistatud? Ja miks on toidu tootjad nii väga selle vastu?

Aga kas teie ostaksite maisi, mille pakilt saab lugeda „Geneetiliselt sisse ehitatud putukamürk“? ...

KAS TEADSID, ET ...

- Igal aastal suureneb maailmameres hõljuvate prügimägede hulk umbes 10 miljoni tonni võrra. Praeguste hinnangute järgi on prügiga kaetud 40% meie maailmamerest ehk üks neljandik kogu maakera pinnast. Umbes pool sellest prügist arvatakse olevat laevadelt ja umbes pool maismaalt.
- Üks suuremaid ujuvaid prügimägesid, nn Trash Vortex asub Vaikses ookeanis Hawaii saarestiku lähistel. See on umbes 680 000 ruutkilomeetri suurune ehk suurem kui Prantsusmaa.
- Igal aastal hukub prügi söömise või sellesse takerdumise tõttu vähemalt miljon merelindu ja 100 000 mereloom. Hiljuti näiteks leiti Šoti rannikult surnud ja kaldale uhutud vaal, kelle kõhus oli 800 kilo plasti ja kilet.
- Plast ei biolagune, ei ühine loodusega. Aastate jooksul laguneb ta väikesteks tükkideks, mis meenutab kalade toitu planktonit. Uuringud näitavad, et ujuvate prügimägede ümbruses on plasthelveste osakaal kuus korda suurem kui planktoni oma. Plasti söövad kalad hukuvad.
- Plasthelbeid uurides on kindlaks tehtud, et need sisaldavad mitmeid vähkitekitaavaid aineid. On selge, et ühel või teisel viisil jõuavad nad ookeanidest ka inimeseni. Tänapäeva inimese organismis on umbes sada sellist sünteetilist keemilist ühendit, mida seal veel poolsada aastat tagasi ei olnud.
- Igal aastal kasutatakse maakeral kokku ligi miljard kilekotti – seega igas minutis rohkem kui üks miljon.
- Kilekotte tehakse taastumatust loodusvarast: naftast, mille kättesaamine maapõuest läheb järgmise 10-20 aasta jooksul palju kulukamaks.
- Pool inimkonnast, umbes kolm miljardit inimest, elab vaesuses – nad saavad kulutada vähem kui 20

krooni päevas.

- Maailmas on lapsi umbes 2,2 miljardit ja neist pooled elavad vaesuses.
- UNICEFi andmetel sureb iga päev vaesusest tingitud nälja ja haiguste tõttu 30 000 last. See teeb 210 000 last nädalas ja umbes 11 miljonit last aastas. Jutt käib siin alla viieaastastest lastest.
- Üks konteineritais vanapaberit (umbes 70 kilo) säästab ühe kasvava puu.
- Ühest konteineritäiest (umbes 110 kilost) klaas-taarast saab valmistada üle 200 uue klaaspudeli ja –purgi.
- 1970ndatest saati on plast olnud enimkasutatud materjal maailmas ja plasti leiutamine on valitud 20. sajandi 100 tähtsama uudise hulka. Plasti on odav valmistada ja see sobib paljudeks erinevateks asjadeks. Aga alates 1980ndatest on aina valjenenud ärevad hääled plasti kasutamise vastu.
- Praegu toodetakse üle ilma aastas umbes 60 miljardit tonni plasti. Ja kõik aastakümnete jooksul sünteetisid plast on ikka siin, see ei lähe loodusesse tagasi.
- Vaid 1% maailmas toodetavast plastist läheb ümber-töötlemisele, 95% lõpetab prügimägedel ja 4% põletatakse.
- Vaid 3% meie planeedi veevarudest on joogiks sobilik ja sellest omakorda vaid kolm tuhandikku on inimestele kasutuseks kättesaadav.
- 12% inimkonnast tarbib 85% meie kasutuses olevast veest.
- Maailma kolmanda veefoorumi põhisõnum on hoiatus, et aastaks 2025 elab kolmandik inimkonnast veepuuduses.
- Praegu elab 2 miljardit inimest ehk umbes kolmandik inimkonnast tingimustes, kus nad saavad kulutada maksimaalselt 20 liitrit vett päevas. Samas kulutab näiteks keskmine USA kodanik päevas 600-800 liitrit vett. Suur osa sellest tuleb näiteks harjumusest käia kaks korda päevas pikalt duši all.
- Ühe lapse peale võib kuluda kuni 5000 ühekordset mähet (Ameerika allikatel 10 000, aga see on loomulikult ka sellest, mis vanuses laps potil käima hakkab).
- Eestis läheb prügimäele umbes 60 miljonit mähet aastas.
- Pabermähkmeid kasutades suureneb ühe beebiga pere iga-aastane prügikogus umbes 600 kilo.
- Pabermähkmetega kulutad ligi 5 korda rohkem raha kui pestavate mähkmetega. Probleem pole ainult prügimägede täituvus, vaid ka võimalikud tervise-probleemid, mida mähkmed tekitavad. Ekspertid soovivad mähkmeid enne prügisse viskamist puhastada ja väljaheidet Wcse suunata, aga seda teevad vähesed. Nendest väljaheidetest võivad aga alguse saada haigusetekitajad, mis pinnavee või põh-

- javee kaudu võivad jõuda inimeste toidulauale.
- Kõige keskkonnasõbralikumad on hübriidmootoriga autod, näiteks Toyota Prius ja Honda Civic Hybrid. Kõige keskkonnavaenulikumad autod on Range Rover, Land Rover Discovery, Proscche Cayenne, Toyota Land Cruiser, Isuzu Trooper, Mercedes ML500, VW Tourage, Audi All Road Quattro, Mitsubishi Shogun.
- Rikaste riikide (st ka Eesti) inimestel esimeb harva hüpovitaminoosi ehk vitamiinide vaegust organis- mis. Hoopis suurem on üledoosi oht, mille põhjuseks on sünteetiliste vitamiinide tarbimine: liiga rohkem C-vitamiini tarbimine tekitab põiekive, B-vitamiini üledoos tekitab apaatiat ja meeleoluhäireid, D-vita- miini üledoos iiveldust, oksendamist, janu ja kõhu- kinnisust, E-vitamiin aga ajuverevarustuse häireid.
- Gröönimaa jääkate sulab aina tõusvas tempos. Jää- massi sulamiskiirus on praeguseks tõusnud 239 km3 aastas ehk siis peaaegu kolm korda kõrgemaks, kui vaid kaks aastat tagasi arvati. Kogu Gröönimaa jää- kate sulamine tõstaks praeguste hinnangute koha- selt maailmamere tast umbes 6,5 meetri võrra.
- Globaalset kliimaprognoosi hõlmav analüüs näitas, et kliimamuutused annavad alanud sajandi lõpuks kõige rängema löögi Kride-Euroopale, Vahemere piirkonnale ja Põhja-Ameerika idaosale. Vahemere- maid ootavad ees põua ja tugevate vihmaperioo- dide vaheldumine, Kirde-Euroopasse (ka Eestisse!!!) toob muutuv kliima aga oluliselt enam lund. Mas- taapseid kliimamuutusi ennustatakse Põhja-Amee- rika idaosale, kus prognooside kohaselt ilmnevad erinevates piirkondades eri tüüpi ekstreemsed ilma- olud.
- Mida rohkem tarbivad lapsed sünteetilisi toidulisan- deid, seda hüperaktiivsemalt nad käituvad ja seda väiksem on nende keskendumis- ja tähelepanuvõi- me.
- Importviljadest on tervisele potentsiaalselt ohtlikud maasikad, virsikud, õunad, pirnid, viinamarjad, kur- gid, kartulid, tomatid. Kõige rohkem probleeme on Hispaania, Hollandi, Poola, Itaalia ja Belgia tsitruse- liste, marjade ja puuviljadega.
- Kõige ohtlikumad E-d võivad põhjustada hüper- aktiivsust, astmat, peavalu, vähki jm. Osa neist on muudes riikides keelatud, aga Eestis lubatud.
- Eriti suured elavhõbeda ja kaadiumi kogujad on kre- vetid, teod, krabid, austrid, rasvased suured kalad (tuun, lõhe, forell, haug).
- Pudelvesi maksab 10 000 korda rohkem kui kraani- vesi. See maksab rohkem kui bensiin või piim.
- Pudelite taaskasutamine ei tähenda taas kasutamist (neid ei saa piisavalt kuumalt steriliseerida), naid ümbertöötlemist: tükkideks lõikamist, sulatamist ... Ühesõnaga, suurt energiaraiskamist, ja plasti saab uuesti kasutada vaid üheainsa korra, teistkordne ümbertöötlemine pole võimalik.

NÄPUNÄITEID ROHELISEMAKS ELUKS

- Üks kõike lihtsam asi, mis sa saad lindude-loomade päästmiseks teha: kui ostad purke, mis on kuuekau- pa kilerõngastega kokku pandud, siis löika need ki- lerõngad enne äraviskamist katki.
- Paber ja papp on biolagunevad materjalid. See tä- hendab, et prügilasse sattudes tekitavad nad metaani, mis on 20 korda tugevam kasvuhoonegaas kui paljukirutud süsinikdioksiid. Seega ära viska kunagi paberit ja pappi üldprügisse!
- Eraldi tasub panna ka kihilisest joogikartongist pa- kendijäätmeid, nn tetrapakke. Neid kogutakse sega- pakendikonteinerisse ja suunatakse edasi Leetu, kus materjal töödeldakse spetsiaalses tehases ümber paberiks ja papiks.
- Et vähendada kilekottide kasutamist, vaata oma ko- dus ringi: seljakotid, rannakotid, vanad võrgud – kõik sobib poeekskursiooniks. Vaata, kas saad ömmelda koti, andes mõnele kasutatud kardinale või päeva- linale uue elu. Vaata ringi taaskasutuspooides, seal on suur valik nii kotte kui kotiõmblemiseks sobivaid kangaid, teksapükse jne.
- Kui kasutad kilekotte, siis taaskasuta neid iga kord poes käies. Mustaks saanud kilekotid saab üle pesta ja uuesti käiku lasta.
- Poes pane erinevad viljad pärast kaalumist kokku ühte kilekotti – müüjad aktsepteerivad ka mitut hin- nakleetsu ühe koti peal. Vahel saad kilekoti võtmi- sest aga üldse hoiduda: kui ostad näiteks kobara ba- naane või ühe greibi, siis milleks kott? Kleetsu saab panna ka puuvilja peale.
- Spetsiaalsete prügikottide asemel võid kodus prügi- kottidena kasutada vanu kilekotte. Võimalik on ka- sutada ära igasuguseid, ka väikeseid kilekotte – sel juhul tuleb lihtsalt prügi sagedamini välja viia. Ning kindlasti on mõttekam kasutada juba olemasolevat kilekotti kui osta poest biolagunevaid prügikotte – uuringud näitavad, et prügimägedel pole piisavalt õhu ja päikese juurdepääsu ning need kotid ei saagi laguneda.
- Võta suure heegelnõel, löika kilekotid spiraalikuju- liselt katki ja heegelda näiteks vaipadeks või kotti- deks.
- Hoia kodus ühes konkreetses kohas kilekotte iga- päevaseks kasutamiseks: asju pakkides mullikile asemel, reisile minnes, köögivilju koorides.
- Kui sul endal koera pole, siis uuri, kas sõber linna- inimene-koeraomanik tahab väikeseid kilekotte. Neid kulub koeraga jalutades ja looma järelt mustust üles korjates.
- Pane oma kottidesse igale poole kilekott või kaks, igaks juhuk, et sa neid kunagi ostma ei peaks.
- Suurim teene looduse säästmiseks, mis sa teha saad, on võimalikult vähe autoga sõita, sest meie igapäe- vaelus kasutatavatest asjadest reostab loodust roh-

kem kui auto vaid lennuk. Seega, kui saad minna jala või jalgrattaga, siis tee nii. Kui ei, siis kaalu ühistranspordi võimalusi.

- Kui soovid loodussäästlikult renoveerida, saad abi: www.majatohter.ee, www.materjalid.net, www.srikee.ee, www.renoveeri.net, www.ehituslahendused.ee, www.ceet.ee, www.safran.ee.
- Kui soovid putukatõrjet, võta üks küüslauk, üks väike sibul, üks teelusikatäis purustatud cayenne'i pipart, 1 liiter vett, 1 teelusikatäis vedelseepi; tükelda sibul ja küüslauk, sega vee ja pipraga, lase tund aega seista, siis sega juurde vedelseep ja pese putukate poolt ohustatud piirkondi.
- Aknapesuks sega kokku veerand klaasi äädikat, pool klaasi vedelseepi või nõudepesuvahendit ja kaks klaasi vett.
- Et karedast veest jäänud viirgudest vabaneda, jäta määrdunud kohtadele öhtul äädikasse kastetud pabersalvrätt. Järgmisel hommikul peaks puhastamine palju lihtsam olema. Roostevabast terasest kraane saad läikima sidruniviiluga.
- Kindlasti ei tohi ohtlikke jäätmeid WC-potist alla valada. Veepuhastusjaamad ei suuda heitveest mürgiseid jääke eraldada ning sisuliselt mürgitad sa enda ja oma laste veeringlust. Samamoodi ohustad sa põhjavett, kui mürgiseid jääke lihtsalt prügimäele saadad
- Aegunud ravimeid saad tagastada igasse apteeki.
- Enamik suurtootmise õunu ja pirne kastetakse säilivuse parandamiseks fungitsiidide sisse. Kui kahtled vilja päritolus, siis koori see enne söömist.
- Tsitrusviljade koori niisutatakse regulaarselt naftal põhinevate säilitusainetega, mille tõttu taimekaitsevahendid imuvad tugevamini koore sisse. Kindlasti ei maksa tavaliste tsitrusviljade koori toiduks kasutada!
- Koduses ahjus või kaminas võid põletada ainult immutamata ja värvimata puitu ning kiletamata paberit või pappi. Mitte mingil juhul ei tohi põletada plastpudeleid, pabermähkmeid või muid plastjätmeid, ka mitte tetrapakendeid (mahla ja piimapakke). Põletamisel tekkivad gaasid saastaksid õhku sinu kodu lähimbruses. Samuti võib plastipõletus kodustes tingimustes rikkuda küttekolde.
- Lubatud on aga polüetüleenkile ja polüpropüleeni (näiteks leivakottide) põletamine väikestes kogustes pliidi all. Need materjalid tunneb kergelt ära – nad tunduvad katsumisel rasvastena, pehmenevad soojendamisel kergesti ja põlevad sinaka leegiga, levitades sulatatud parafiini lõhna.

„Roheliseks kasvamine“ Epp Petrone

Kui see teema sind rohkem huvitab, võid samast kodulehelt tellida ka veel teise raamatu:

„Mina olen ookean – lapseotel keskkonnateadlase päevik“ Sandra Steingraber

„Iga naine, kes rasedaks jääb, toob uude kogemusse oma isiksuse eri tahud. Mina olen ökoloog, mis tähendab, et ma mõtlen tihti elusolendite ja neid ümbritseva keskkonna suhete üle. Kui ma kolmekümne kaheksa aastaseks rasedaks jäin, mõistsin hämmeldunult, et mina ise olin elupaigaks muutunud. Minu üsas oli ühe elanikuga ookean.

Nii ma siis pöörasin oma teadlasepilgu sissepoole ja hakkasin tõsiselt uurima elu sünni bioloogilist draamat – seda, kuidas väliskeskkonnast naise kehasse voogavatest õhu, toidu ja vee molekulidest hakkab põimuma uus elu. Ma uurisin ka keskkonnast tulenevaid ohtusid rasedatele ja rinnaga toitvatele emadele. Kuidas läbivad mürgised ained vintske käsna moodi platsenta? Kuidas leiavad tee lootevette? Kuidas sisenevad rinna tagaosas asuvatesse piima tootvatesse mügarikesse? Kuidas mõjuvad arengu algusjärgus olevale lapsele kokkupuuted sünteetiliste kemikaalidega? Vastused neile küsimustele tundusid minu kui tulevase ema uue vastutuse mõttes kõige tähtsamad. Ja nad kõik osutasid ühele lihtsale tõele: keha sees oleva ökosüsteemi kaitsmine nõuab kaitset keha ümbritsevale ökosüsteemile.”

Kas arvad, et sooviksid tervet raamatut lugeda, et oma elu veidi „rohelisemaks“ muuta?

Kõige odavam on seda raamatut tellida Petrone Printi kodulehelt - <http://petroneprint.ee/pood.php>.

Tellida on võimalik ka välismaale ja arve (raamatu hind + postikulu) saadetakse sulle peale raamatu postitamist.

KUS VIGA NÄED LAITA, SEAL TULE JA AITA ...

Autor: Aisha

Abu Said (*raa*) jutustas, et Prohvet (*saws*) ütles: „**Igaüks, kes näeb midagi halba, peaks selle oma käega muutma. Ja kui ta ei saa, siis oma keelega; ja kui ta isegi seda ei saa, siis oma südamega (st seda halba tegu vihkama) ja see on usu kõige nõrgem aste.**“ (Muslim)

Me näeme igapäevaselt enda ümber toimumas halbu asju, kuid arvame, et ei saa midagi nende vastu ette võtta, kuna kas elame mitte-moslemite ühiskonnas ja seega ei ole meie asi nende käitumist kommenteerida või kui isegi elame islamiriigis, siis ei kuula need „pärismoslemeid“ meid „isehakanuid“ nagunii. Jah, ega me tervet ilma muuta ei suuda, kuid siiski võiksime piiluda enda lähiümbrust, oma perekonda, olgu nad siis moslemid või mitte-moslemid, ja võimaluse korral viisakalt teha neile ettepaneku millestki halvast loobumiseks. Ega see meil tükki ju küljest ei võta ja nagu ütleb Eesti vanasõnagi – kus viga näed laita, seal tule ja aita!

Vaevalt kuu aega tagasi seisis minulgi ees dilemma – kas avada suu või mitte. Minu tädimees on sündinud ja kasvanud kristluse vaimus, kuna ta ema trotsis isegi karmil nõukogude ajal usupõlgust ning käis kõigest hoolimata kirikus, lasi oma poja ristida ja leeritadagi. Tädimees kuulub nende harvade kristlaste hulka, kes tõesti püüavad igapäevaselt oma elus Piiblit rakendada ja kes ühelgi pühapäeval ei jäta kirikusse minemata, isegi kui jalg on kipsis.

Süvausklike kristlaste usu juurde kuulub aga tänapäeval millegipärast ka Iisraeli ja juutide ülistamine ja armastus nende vastu, mis on minu jaoks täielik müsteerium. Kristluse seisukohalt olid need ju just juudid, kes nende Jumala poja Jeesuse risti löid ja esimesi kristlasi nii hullusti taga kiusasid. Neist juutidest, kes Jeesust järgisid, said ju kristlased ja seega on tänapäeva juudid just nende juutide järeltulijad, kes Jeesuse sõnumisse ei uskunud. Milleks neid ja nende „tarmukust“ siis nii tagant kiita?

Üks asi on muidugi suur armastus Iisraeli ja juutide vastu, teine aga see, kui sellest tulenevalt tuntakse vajadust suure raha eest Iisraeli sõita, oma kümnist just sealsetesse kirkutesse maksta ja kohalikku ressursi kulutada, millest siis palestiinlased ilma jäävad.

Tädimees on oma perega üks kord juba Iisraelis käinud ja mul oli väga raske end peale nende reisi tagasi hoida, et mitte kõike, mida ma sellest arvan, neile otse näkku pahvatada. Kaua ikka võib kuulata juttu pühast maast, samas kõrvale vaadates fotosid ühes basseinis ja teises basseinis ja ühes kaunis tehisoaasis („Mõtles, nad tegid selle kõrbesse, nii nutikas!“) ja teises ja ühe purskkaevu ääres ja teise ääres ja Surnumere muda sees ja ... kus on siis see püha maa osa?

Tädimees tahab tagasi Iisraeli sõita. Ta olevat jätnud sinna oma südame. Minu südametunnistus aga ei peaks enam teist korda sama tampi vastu ja seega otsustasin talle kirja kirjutada. Jagan seda nüüd ka teiega – ehk saab keegi sellest inspiratsiooni või julgustust ise viga laita ja tulla aidata.

Eks igaüks pea minema, kuhu süda kutsub, aga enne järjekordset reisi sinna palun, oma südamest ja mitte vaenulekkusest, et mõtleksid järgnevate ridade üle:

1. Iga turist toetab oma sihtriiki reisisid selle riigi edasist arengut samas suunas.
2. Iisraeli maa on püha maa ja seda mitte ainult juutide jaoks – kasvõi Sinagi tunned sidet selle maaga.
3. Kuid see maa kuulub ühtlasi maailma suurima veeprobleemiga piirkonda. (Kas teadsid, et pooltel maailma haiglavooditest lamavad inimesed, kes on ühel või teisel viisil vee tõttu haiged?)
4. Iisrael, nagu ka seda ümbritsevad riigid, on tegelikult kõrbeala. Kas märkasid seda? Arvatavasti mitte, sest iisraellased on eriti uhked selle üle, et on kõrbest teinud oasi. Selles tehisoaasis kasvatatakse lõpmata hulgal, põhiliselt ekspordiks, puu- ja juurvilju, maitsetaimi ja isegi lilli! Ka Eestis on võimalik näiteks Iisraeli tilli osta. Kuigi, looduse hoidmise koha pealt – milline mõttetu vee- ja kütusekulu! Nagu Eestis till eestlastele ei kõlbaks ...
5. Irrigatsiooniks saab Iisrael tänu tammide ehitusele vett Jordani jõest. Kuid Jordan on juba suure hulga oma veest kaotanud ja kuna Iisraeli veevajadus muudkui kasvab, ei saa naaberriigid piisavalt vett ära elamiseks.

Keskmine eurooplane kasutab päevas ≈ 200 l vett,

ameeriklane ≈ 350 l,

iisraellane (sest nad on enamuses Euroopast või Ameerikast) ≈ 310 l,

Jordaanlane ≈ 90 l,

palestiinlane ≈ 70 l,

Läänekalda palestiinlane ≈ 15 l.

6. See on vesi vaid isiklikuks tarbeks. Nagu mainitud, Iisrael on tehisoaas. 70% kasutatud veest läheb irrigatsioonile, seega 310 l / päev x rahvaarv on vaid 30% kogukulust ... või tegelikult veelgi vähem, sest riigil on muudki veekulusid kui põllumajandus ja rahva igapäevatarve.

7. Näiteks? Turism! Turistid on reeglina eurooplased või ameeriklased, seega kulutavad nad $\approx 200-350$ l vett päevas ... või tegelikult, kui on palav, käiakse ikka mitu korda päevas duši all ja kui veel kõht võorast toidust või kliimast lahti juhtub minema ... flush, flush, flushshsh!!! Üks kord WCs käies kulub ära Läänekalda palestiinlase pea terve päeva veevaru. Hulgalistest basseinidest ja pürskeavudest ei tasu rääkida ...

8. Maailmas on ≈ 12 miljonit palestiinlast. Kava aega arvati, et palestiinlased on Palestiina aladele kolunud araablased. Tänapäeva teadusuuringud (võin anda nimed) on kindlaks teinud, et palestiinlased on geneetiliselt hoopis juudid. Kuhu muudu jäid need juudid, kes Jeesuse sõnumit järgisid? Need olidki palestiinlaste esivanemad, kellest paljud hiljem islami ja araabia kultuuri omaks võtsid, kuid geneetiline kood on neil ikka sama mis juutidel ja seega neil sellele maale ja veele sama suur õigus.

9. Paljud neist juutidest, kellest Jeesuse õpetuse vastu võttes said kristlased, hakkas hiljem moslemiteks. Paljud, aga mitte kõik! $\approx 10\%$ palestiinlastest on siiani kristlased. 10% 12 miljonist teeb 1,2 miljonit. See on terve Eesti rahvas; terve Eesti rahva täis kristlastest Sinu usuõdesid-vendi.

10. Kui nüüd hästi järele mõelda, siis kuna sel pühal maal on juba korra käidud, siis mida arvab Looja sellest, kui toetada rahaliselt (mida turist ju paratamatult teeb) neid, kes on Jeesuse piinajate järeltulijad, et need saaksid kiúsata edasi nende järeltulijaid, kes Jeesusse uskusid ja tema õpetuse omaks võtsid? Ja kui arukas on seal basseinis ujuda, dušši võtta või isegi vesikelosetti tarvitada või puuvilja süüa teades, et kogu sellel veel on vere hind ja selle laristamise tõttu saavad teised vaid mõnísada km eemal päevas 15 l vett?

Mitte kiúsu pärast vaid sellepärast, et oleme üks pere, võtsin julguse kokku, et seda infot Sinuga jagada.

Parimate soovidega,

Kätlin

Käega ma midagi siin muuta ei saa, aga ehk aitab keel (või seekord sulg). Lootus jääb ja eks Jumal anna tasu ikka kavatsuse järgi. Kui see kavatsus peaks täide minema, saaks ühe hoobiga kaitsta nii õdesid-vendi kui ka loodust.

ISLAMIUUDISED

Tõlkinud ja koostanud: Eliza

PRANTSUSMAA „BURQA SEADUS“ PELETAB JÕUKAID ARAABIA TURISTE

Allikas: www.bloomberg.com

Saudi Araabiast pärit 39-aastane sporditreener Majid al-Abdulaziz on juba kolmandat suve koos oma kolme tütre, poja ja looritatud naisega Pariisis puhkamas. Ta ei usu, et tuleb siia ka järgmisel aastal. Tema kunstiõpetajast naine kannab ortodoksele moslemile kohaselt pea laest jalatallani ulatuvat riietust, kattes muuhulgas kinni ka oma näo.

Septembris Prantsusmaa parlamenti jõudev „burqa seadus“ muudab jõustumise korral avalikus kohas näo katmise ebaseaduslikuks.

„Kui me ei ole siia enam teretunud, läheme kusagile mujale puhkama,“ ütles al-Abdulaziz jalutuskäigul mööda kuulsat Champs Elysee'd, kus võib kohata sadu Araabia turiste. „Mu naine kannab loori omal valikul. Ma ei ole palunud tal seda teha.“

2009. aastal külastas Pariisi umbes 215 000 Lähis-Ida turisti. Kuigi see on vaid 3% eelmise aasta turistide koguarvust, tavatsevad Araabia poolsaare elanikud tunduvalt

intensiivsemalt ostelda ning ööbivad kallimates hotellides kui ülejäänud turistid.

Isegi need Araabia naised, kes nägu ei kata, tunnevad, et burqa seaduse teema on muutnud Prantsusmaa vähem külalislahkeks paigaks. „Ma ei loorita end ka kodumaal Saudi Araabias,“ ütles 31-aastane Noha Abdorm, „kuid taoline seadus rikub inimõigusi. Me oleme rahumeelsed. Meil peaks olema lubatud riietuda, nagu ise soovime.“ Nii tema ema kui ka tädi otsustasid sel aastal mitte Prantsusmaale puhkama sõita. „Mu tädi läks hoopiski Viini“.

Pariisi hotellide käive oli 2008. aastal 4,5 miljardit eurot ning 13% riigi töelistest töötab turisminduses. „Pariisi majanduslik sõltuvus turismist tähendab eelkõige seda, et Araabia poolsaarelt pärit turistid tuleks riiki lubada, olenemata sellest, mismoodi nad riietuvad,“ ütles Katarist pärit 45-aastane Noora Ali al-Thani. „Me kulutame palju raha - see on ainus, mida me Pariisis teeme.“ „Burqa seadus peaks kehtima vaid neile, kes siin alaliselt elavad“.

IISRAELI NAISSÖDUR POSEERIB FACEBOOKIS KOOS KINNISEOTUD PALESTIINLASTEGA

Allikas: <http://www.postimees.ee/?id=300741>

Toimetanud: Marlen Rein

Ametist vabastatud Iisraeli naissõdur sai Iisraeli ja Palestiina ametivõimude poolt tugeva kriitika osaliseks, kuna laadis suhtlusportaali Facebook üles pildi endast koos kinniseotud palestiinlastega.

Endine Iisraeli naissõdur Eden Abergil poseerib kahel pildil koos kinniseotud ja silmasidemetega Palestiina meestega. Pildid asuvad Facebookis tema konto albumis, mille Abergil on pealkirjastanud selliselt: «Sõjavägi – parim periood minu elus», vahendab Reuters.

Albumis on veel 26 pilti, millel on näha Abergili koos sõprade ja teiste sõduritega.

Naissõdur ei soostunud juhtunu kohta kommentaare jagama.

Sõjaväe pressiesindaja ei öelnud, milline karistus võib Abergili oodata, aga ta mainis, et asi võib kohtusse jõuda.

«See on sõduri poolt väga häbitu käitumine,» ütles pressiesindaja.

Palestiina valitsuse meediakeskuse teates seisab, et fotod olid väga alandavad ning selline teguviis tuleb lõpetada.

«See näitab okupeerijate mentaliteeti, et ollakse uhke palestiinlaste alandamises...see peab lõppema, Palestiina õigusi ja väärtust tuleb austada,» seisib avalduses.

IISRAEL MÖÖNIS VIGU GAZA FLOTILLI RÜNDAMISEL

Allikas: <http://www.postimees.ee/?id=286807>

Toimetanud: Jürgen Tamme

Iisraeli sõjaväejuurdus leidis, et juudiriigi eriuksuse haarangus suletud Gaza sektorisse suunduvale laevastikule tehti mõningaid vigu.

Raporti kohaselt puudus eriuksuslastel vajalik ettevalmistus ning vigu tehti ka sõjaväe kõrgemal tasemel. Ka kritiseeris uurimiskomisjon puudulikke luureandmeid ning vajakajäämisi haarangu planeerimisel, vahendas BBC.

Maailm oli sunnitud Lähis-Ida teravale olukorrale taas tähelepanu pöörama pärast 31. maid, mil Iisraeli sõjaväelased tapsid mereblokaadi murda üritanud Türgi reisilaeval üheksa aktivisti. Juudiriik kinnitas, et eriuksuslased

tegutsesid enesekaitseks, kuid Ankara seda versiooni ei usu ning on süüdistanud Iisraeli riiklikus terroris.

Raporti kohaselt ei kasutanud eriuksuslased laeva peatamiseks ülemäärast jõudu. Samas kritiseeris uurimiskomisjon haarangu planeerijaid, kuna neil puudus varuplaan juhaks, kui eriuksuslased rünnaku alla satuvad.

Samas ei nimetatud raportis maailma pahameele pälvinud haarangut kordagi läbikukkumiseks. Küll aga kiitis uurimiskomisjoni juhtinud erukindral Giora Eiland Iisraeli sõdurite vaprust ja professionaalsust.

Gazasse teel olnud Palestiina aktivistide ja Iisraeli eriuksuslaste vahelise intsidendi asjaolusid selgitab veel üks Iisraeli uurimiskomisjon, mis keskendub eelkõige küsimusele, kas mereblokaad ja flotillil korraldatud haarang oli vastavuses rahvusvahelise õigusega. Uurimist viib läbi juudiriigi juristidest ja endistest diplomaatidest koosnev komisjon, kuhu on kaasatud ka kaks välisvaatlejat.¹

¹ Iqra toimetaja märkus - Iisrael keeldus kategooriliselt ÜRO nõutud väliskomisjoni uurimisest.

MOSLEMID TAHAVAD NEW YORKI GROUND ZERO LÄHEDALE MOŠEED EHTADA

Allikas: <http://www.epl.ee/artikkel/579106>

Toimetanud: Tuuli Aug

Cordoba Initiative'i nimelise New Yorki moslemirühmituse plaan ehitada kahe kvartali kaugusele 11. septembri terrorirünnakute järel tühjaks jäänud Ground Zerost suur moslemikeskus, tuleb sel suvel arutusele New Yorki ehitus- ja kultuuriväärtuste komitees, vahendab Associated Press.

Cordoba Initiative'i plaani kohaselt tuleks Ground Zero lähedal asuvalle maatükile 13-korruseline moslemikeskus, kus oleks suur audutoorium, raamatupoed, ujula ja ka väike palvela. Cordoba Initiative'i juhi imaam Feisal Abdul Raufi sõnusi tahab organisatsioon usukeskuse püstitada selleks, et parandada lääne- ja moslemikultuuri teineteisemõistmist. Tema sõnusi oleks keskus avatud kõigi uskude esindajatele. New Yorki avalikkus aga ei paista veel olevat valmis võtma vastu moslemikeskust nii lähedale sellele kohale, kus usust hullunud islamiäärmuslased tapsid oma lennukirünnakutega ligi 3000 inimest. Mitmed kogukonnaliidrid on kavandatava islamikeskuse vastu sõna võtnud. Tekkinud debatt laieneb kuni selleni, mida ikkagi teha

Ground Zeroga. Mõned on selle täisehitamise poolt, et näidata linna murdmatust ja elujõudu, teised leiavad, et kaksiktornide ala peaks jääma memoriaalina tühjaks.

IISRAELI RABI: PALESTIINLASED PEAKSID KATKU SUREMA

Allikas: <http://www.postimees.ee/?id=305516>

Toimetab: Hendrik Vosman

Mõjukas Iisraeli rabi tahab enne tuleval nädalal jätkuvalt Lähis-Ida rahukõnelusi, et jumal karistaks palestiinlasi ja nende liidrit katkuga.

«Abu Mazen (Palestiina omavalitsuse presidendi Mahmoud Abbasi rahvapärane nimi – toim) ja kõik need kurjad inimesed peaksid maamuna pealt kaduma,» ütles rabi Ovadia Yosef eileõhtusel jutlusel Reutersi teatel.

89-aastane Yosef on Iisraeli valitsusse kuuluva ultraortodoksse erakonna Shas vaimne juht.

«Jumal peaks neile ja nendele palestiinlastele – kurjadele Iisraeli vihkajatele – saatma katku,» ütles Yosef oma kogudusele. Katkendeid jutlusest edastati täna Iisraeli raadios.

Iraagis sündinud vaimulik on ka varem sarnaste sõnavõttega esinenud. 2001. aastal palestiinlaste ülestõusu ajal nõudis ta araablasi hävitamist. Hiljem selgitas ta, et viitas üksnes terroristidele, kes on Iisraellasi rünnanud.

Palestiinlaste peamine läbirääkija Saeb Erekat ütles, et Yosefi eilne avaldus on võrdväärne üleskutsega palestiinlaste vastaseks genotsiidiks. Rabi sõnavõtt solvab tema sõnul pingutusi edendada rahuläbirääkimisi.

USA vahendatavad kõnelused Abbasi ja Iisraeli peaministri Benjamin Netanyahu vahel jätkuvad pärast 20-kuulist pausi algaval nädalal Washingtonis.

UURIMUS: EESTI NAISE IDENTITEET MOSLEMINA (3/4)

Autor: Age Ploom

Sissejuhatus, uurimuse osade valik ja kommentaarid: Aisha

UUS KUVAND – EESTLANNAST MOSLEM

Respondentide vastuseid analüüsiti teoreetiliste osade – eestluse ja islam – alusel on märgatav eestluse ja islami segunemine mõnedes vastustes. Nende vastuste põhjal luuakse analüüsi tulemusena eestlannast moslemi kuvand, kuhu alla paigutatakse respondentide vastused, mis segunemise tõttu ei sobitu eestluse ja islami perspektiivide alla. Eestlannast moslemi kuvandit käsitletakse samuti neljast vaatepunktist: suhtumine ühiskonda, maailmavaade, perekond ja elustiil.

SUHTUMINE ÜHISKONDA

1. Soov vahetada kodumaad

„Elan hetkel Eestis, aga plaanin kolida lähitulevikus lastega Egiptusesse. Mulle meeldib sealne kultuur ja elustiil. Egiptuses on enamuse moslemid ja selles suhtes ka kergem elada, ei ole nii palju õelust seal kui Eestis.“ Respondent 1

„Moslemina sooviksin pigem elada nõ islamimaal, ideaalis näiteks Ühendemiraatides, Indoneesias vm. Soovin elada islamimaal eelkõige seetõttu, et moslemitel käib elu käsi-käs Jumalaga, igapäevaelu ja Jumal on lahutamatud, nii on ka minu jaoks. Ma lihtsalt soovin tunnetada rohkem endale sarnase mõtteviisiga inimesi enese ümber ja näiteks Egiptuses reisisid ma tundsin seda Jumalikku rahu ja harmooniat ja kõik olid selle olemasolust teadlikud ning üritasid üheskoos seda hoida ja säilitada. Eestis on minu jaoks mõnes mõttes seepärast raskem, et siin on hoopis teised väärtused enamikel inimestel ja Jumalast rääkimine on tabuteema.“ Respondent 3

„Ise võiks küll Eestis elada, aga lapsele on parem elada mujal. Mulle endale meeldib soojem kliima.“ Respondent 4

„Ikka ära minna, kas Marokosse või Inglismaale. Sealsed inimesed on rohkem avatumad, sõbralikumad jne kui siin.“ Respondent 5

2. Nimi

„Elasin aasta Egiptuses ja selle islamipärase nimega oli seal kergem „esineda“, kuna siis ei küsitud mitu korda järjest, et vabandust, kuidas teie nimi oli.“ Respondent 2

„Ei ole oma nime ametlikult muutnud, kuna ei näe sellel mõtet – nime muutmine ei ole islamis seaduseks. Prohvet Muhammed käskis oma EESNIME muuta vaid neil värsketel moslemitel, kelle nimi tähendas midagi halba: näiteks Harb (sõda) oli islami-eelsel ajal väga levinud meeste eesnimi. Sellised mehed said reeglina moslemiks hakates eesnimeks Salam (rahu).“ Respondent 6

3. Lapse nimi

„Tütrel on islamipärane nimi, poeg soovis endale nime ise valida.“ Respondent 1

„Valisin lastele nimed põhimõttel, et need oleks võimalikult lihtsad ja kasutatud nii minu kui abikaasa koduriigis.“ Respondent 6

Analüüs

Negatiivne islami propaganda meediakanalistes on inimesed muutnud skeptiliseks islami ja moslemite suhtes. Ühiskonna sallimatut hoiakut tajutakse ning lähitulevikus tahetakse sel põhjusel Eestis lahkuda (n=6). Eestis on raskendatud usukommete täitmine, kuna puudub mošee. Uueks kodumaaks soovitakse valida islamiriiki, et kasvatada laps üles islami kogukonnas (n=2) ning anda talle religioosne haridus.

Uuel kodumaal paremini hakkama saamise nimel, on valitud endale islamipärane eesnimi (n=3). Seda kasutatakse ka Eestis, rõhutades oma usulist kuuluvust ning näidates madalat rahvusluse tunnet.¹ Lapsele on pandud kohe sündides islaminimi (n=3) või valitud hiljem eesti nimele lisaks islamipärane nimi (n=2), et uuele kodumaale jõudes, oleks lapsel kergem kogukonda integreeruda.

MAAILMAVAADE

1. Jumal

„Mul ei õpetatud ühtegi usku, kasvasime nõ. ateistideks, kuigi ise mõtlesin, et midagi meist kõrgemat (sel ajal ei teadnud Jumalast) on olemas.“ Respondent 4

„Juba lapsepõlvest peale olen uskunud „Kellesegi Kõrgesse“, kes meid on siia pannud ja jälgib.“ Respondent 6

2. Tee islamini

¹ Neid, kes ametlikult oma nime ära vahetavad ja igapäevaselt teist nime kannavad, on siiski vähemus. Enamus kasutab oma islaminime siiski vaid kogukonnasiseselt. Huvitav on fakt, et tihti rõhuvad ametlikule nimevahetusele just need moslemid, kes muidu igapäevaselt islamile nii suurt tähelepanu ei pööragi (st näiteks ei kata end islami seadusele vastavalt). Ka paistab soov ametlikult nime vahetada olevat seotud naise haridustasemega ja islamilike teadmiste ulatusega (nime vahetamist peavad väga oluliseks need, kel madalam haridus ja vähesemad teadmised islamist) islami seaduse järgi ei ole moslemiks hakkamisel nime vahetamine kohustuslik.

„Islamini jõudsin tänu sugulasele, kelle käest hakkasin küsima küsimusi, millele otsisin vastuseid. Uurisin infot ka lisaks internetist ja raamatutest. Islamit rohkem uurides sain aru, et see on see, mida olen otsinud ja mis teed tahan käia edasi ja millele ma oma elu tahan pühendada.“ Respondent 1

„Otsustasin ise internetist oma küsimustele vastused saada ja puht juhuslikult leidsin islamist kirjutavaid saite ja avastasin, et see ongi see, mida olen otsinud, nii lihtne ja loogiline ja kattub peaaegu minu elustiili ja põhimõtetega.“ Respondent 2

„Islamini jõudsin Londonis elades (1,5 aastat) ühe töökaaslase kaudu. Lähemalt uurima hakkasin alles peale Eestisse tagasi jõudmist.“ Respondent 3

„Islami leidsin läbi Jumala otsingute. See oli küll vist kõige viimane religioon, mille kohta uurima hakkasin, kuna selle kohta levivad hullud arusaamad.“ Respondent 6

3. Sama Jumal

„Samasse Jumalasse – maailma ja taevaste Loojasse, kellesse usun ka praegu, ma ei ole oma uskumist muutnud, vaid religioosseid talitusi. Nüüd tunnen, et ma usun sedasama Jumalat, kelle poole ka Jeesus silmini maha kummardas (Piibli kirjeldus) ja alles nüüd lugesin ma ka esimest korda Piiblit, moslemina. Ja kõik, mida Jeesus rääkis, olen ma täielikult temaga nõus: on vaid Üks Jumal, Jeesus tõi sõnumi selle Jumala juurest jne. Eriti olen ma Jeesuse mäejutluse fänn. „...sest kergem on maailmal hukka minna kui et käsuõpetusest muudetakse kasvõi üksainus täht...“ Jeesus on ka moslemite jaoks viimsepäeva messias. Ma tunnen, et just nüüd, moslemina, moslemina, järgin ma Jeesust nii, nagu ta seda soovis.“ Respondent 3

4. Islam

„Leidsin islamist seda, mida teistes uskudes pole. Kõik need reeglid, Jumala sõnad - kõik on just täpselt minu jaoks.“ Respondent 5

„Islam oli minu jaoks siiski ainuõige valik, kuna tundus mulle kõige lihtsam, loogilisem ja vastuvõetavam. Mulle tundus, et ma mitte ei hakanud moslemiks vaid olin seda olnud elu aeg, ilma endale teadvustamata. Islam lihtsal sobib minu enda arusaamadega.“ Respondent 6

5. Vaimne teejuht

„Minu vaimseks teejuhiks on Koraan, kõik oma vastused leian sealt.“ Respondent 1

„Mul ei ole teist vaimset teejuhti kui prohvet Mohammed ja Allah.“ Respondent 2

„Minu vaimseks teejuhiks on inimene, kes teab minust rohkem, suhtlen temaga otse. Ta jagab igasuguseid õpetusi.“ Respondent 4

6. Patt

„Peame nägema vaeva selliste tunnete vältimisega nii seest- kui väljastpoolt tulevatega, nagu kurjus, viha, paha-meel, kurbus, masendus, enese või teiste süüdistamine, an-

destamatus, valelikkus, enesehävituslik käitumine, teisi hävitav käitumine või teiste hinge hävitav käitumine jne. Kõik teod, mis tekitavad eelpool mainitud tundeid kas endas või teistes, on patt. Eelkõige peab Jumala abiga tekkima enese sees filter patu sõelumiseks, paljud patud kaovad Jumala abiga iseenesest, lihtsalt ei käitu inimene enam sel viisil, mis varem omaenese tarkusest otsustades.“ Respondent 3

„Suuremates asjades on otsustada lihtne, kuna inimese enda mõistus ütleb reeglina, mis on patt (st ei ole lubatud) ja mis mitte (st on lubatud). Väiksemate asjade üle otsustamiseks on aga olemas Jumala seadus: Tema ütleb meile, mida me teha tohime ja mida mitte.“ Respondent 6

7. Eshatologia

„Arvan küll, et ka mitte moslemina pääseb paradiisi, kui oled oma elus hea ja abivalmis inimene olnud“ Respondent 1

„Püüan elada oma elu õndsuses, olles tänulik Jumalale iga hetke eest ja nähes kõiges vaid positiivset – see hoiab minu hinge kerge, mis seetõttu peale surma iseenesest ülespoole saab tõusta.“ Respondent 3

„Vaid Jumal teab, kes pääseb paradiisi ja kes mitte.“ Respondent 6

8. Islam ei päästa maailma

„Usun, et islam ei saa päästa maailma, kuna maailm on selleks juba liialt korrumppeerunud. On liiga palju inimesi, kellele islami seadus ei ole kuidagi vastuvõetav, kuna nad on vastupidisega liialt harjunud.“ Respondent 6

9. Kristlased ja misjon

„Hindan kõiki usklikke, kes on oma elus vagad ja pühendunud Jumalale, teevad häid tegusid jne. Usklik ilma heade tegude ja mõteteta on sama hea, mis uskmatu. Islam ei mõista hukka teisi religioone, kuna Jumal on läbi inimkonna ajaloo saatnud maa peale palju erinevaid prohveteid. Mõned neist on Koraanis mainitud nimeliselt, nagu Aadam, Noa, Aabraham, Mooses, Jeesus, Muhammed jne kuid paljud on ka mainimata, mistõttu on õige moslem jumalakartlik kõikide teiste religioonide suhtes, sest Jumala saadik on arvatavasti toonud sõnumi ka sellesse religiooni, lihtsalt paljud religioonid on inimeste käes moondunud, sinna on omal käel juurde lisatud ja ära jäetud, mispärast Jumal ongi ikka ja jälle saatnud uue prohveti, kuid SELLESAMA sõnumiga. Jumala sõnum inimesele ei ole muutunud, see on aegade algusest saadik olnud sama ja vähemalt üks Tema sõnum on säilinud tänapäevani KÕIKIDES maailma religioonides: Ära tee teisele seda, mida sa ei soovi tehtavat sulle endale. Sellest algab kogu õige ja vale tunnetus.“ Respondent 3

„Üritan misjoneerida, kuid olen liiga tagasihoidlik ning jagan raamatuid.“ Respondent 4

„Midagi halba ma ei arva, ma aktsepteerin teisi usku ja respektseerin seda usundit ning teisi ka. Kristlastest ma pean lugu, kui nemad peavad lugu ka minust. Aga üks asi ikka mulle ei meeldi – see, et nad käivad kodudes ja tänavatel

ning pakkuvad sulle oma raamatuid ning tahavad rääkida oma usust. See pole küll ilus, et teise isiku elamisse tulla tahavad. Nad parem võiksid luua mingi päeva, kus võiksid kuulutusi jagada ning kutsuda jutlusele.“ Respondent 5

„Kristlus kannab endas islamile eelnevat sõnumit Jumalalt. Kristlased on seega nagu moslemite eellased või vanemad vennad. Kristluse ja islami vahel on palju ühist, seega eriti just Eesti ühiskonnas peaks olema nende kahe usu vahel vägagi lihtne dialogiseerida.“ Respondent 6

Analüüs

Jumalat on tajutud lapsepõlvest saadik (n=5). Oletavaid religioossuse põhjusi võiks otsida keskkonnast (90ndate usuline ärkamine ja pühapäevakool) või perekonnast (kristlastest sugulased). Pühapäevakoolist ei saadud oma küsimustele vastuseid. Tõde hakati otsima ise (n=1), suheldes sõpradega ja uurides, mida nemad usuvad (n=3), samuti loeti religioosseid raamatuid ning otsiti vastuseid internetist (n=3).

Otsingute tulemusena jõuti islamini, milles leiti kaua otsitud tõde (n=5). Islam on lihtne ja loogiline võrreldes kristlusega (n=2). Islami usku pöördudes ei muutunud Jumala olemus vaid religioossed talitused (n=1). Kui Jumala olemus jäi samaks, siis kristlasena ei oldud mõistetud Kristuse ristisurma mõtet, kolmainu dogmat ning Jumala armastust.

Inimene ei suuda ilmaski mõista Jumala saladusi ja olemust, kuid tekib küsimus, miks Jumal enam ei ole armastus, vaid prohvet Muhammadile antud sõnumi põhjal ainult seadus. Allah ilmutab end islamis läbi seaduste, mille täitmist inimestelt oodatakse. Reeglid on kindlalt paika pandud (n=3), nende täitmisel ootab pääs paradiisi ning enam ei ole vaja sügavuti mõtiskleda jumalikke saladuste toimimise üle.²

Tee Jumala juurde ei ole kerge ning inimlikku ekslikku loomust arvesse võttes, võib tihti komistada. Abi otsitakse vaimselt tejuhilt, keda nähakse teises targemas ja kogenenumas inimeses (n=1), Allahis (n=2), prohvet Muhammadis (n=1) või Koraanis (n=1). Kuigi islami seaduste järgi ei ole vaja vahendajat inimese ja Jumala vahel, on eestlannadest moslemid leidnud endale kellele või millele toetuda, kui enda tarkusest puudu jääb.³

Vaatamata teejuhile ja tahtele olla hea moslem, tehakse paratamatult pattu, eksides Jumala reeglite vastu. Suuremate pattude puhul tunnetab inimene ise, et ta on pattu teinud. Väiksemate üle otsustamiseks, aga vajatakse Allahi seadusi (n=1).

Tekib kahtlus, kas 1600 aastat tagasi islami seaduste kirjapaneku aegu, olid inimestel samad probleemid, mis tänapäeval. Allahit tuntakse päästva ja halastava Jumalana

2 Antud lõik ei väljendu küsitluses; uurija isiklik mõtisklus.

3 Uurija samastab vahendaja Jumala ja uskliku vahel samast usust targema inimesega, kuid need kaks on täiesti erinevad asjad. See, et islamis võib iga inimene ise Jumala poole pöörduda, ilma, et sinna vahele oleks vaja preestrit või pühameest, ei tähenda, et moslem ei tohiks kellelki targemalt teadmisi ammutada.

(n=2), kes andestab patud, kui kogu südamest andeks palutakse. Alandliku ja tänuliku moslemi hing muutub pärast surma kergeks ja hõljub paradiisi Allahi juurde (n=1). Paradiisiväravad on avatud kõigile inimestele usutunnistusest olenemata, (n=2), tuleb vaid hea ja abivalmis inimene maises elus olla. Lõpliku otsuse, kes pääseb paradiisi ja kes mitte, teeb aga Jumal, inimese elatud elu põhjal (n=2). Islam ei päästa maailma, sest kõik inimesed ei suuda aktsepteerida islamlikke põhimõtteid ja seadusi (n=1). Igaühe tee Jumalani on erinev, mõnele sobivad rajanäitajateks islami seadused, mõnele mitte.

Kuigi islamis ei eksisteeri misjonikäsku, üritavas eestlannadest moslemid rääkida inimestele tõest, mida nad on leidnud on ning jagavad islamilikku kirjandust (n=1). Kristlaste maailmavaadet respektieritakse (n=6), sest Koraanis on neid mainitud raamatu rahvana, keda tuleb austada. Kristlastelt oodatakse soovi astuda religioonidevahelisse dialoogi (n=1), et vähendada islami ja kristluse vahelisi arusaamatusi ning võidelda koos Eesti kultuuri-ruumi religioosselt sallivamaks muutmise eest.

PEREKOND

1. Tüdrukute ümberlõikamine

„Islami seaduse kohaselt naisterahvaid ümber ei lõigata. Seda tehakse nendes riikides, kus see oli traditsiooniks enne islami tulekut. Minu suhtumine sellesse on negatiivne.“ Respondent 1

„Väga negatiivselt, pean seda sadistlikuks.“ Respondent 2

2. Eraldi klassid

„Pooldan eraldi klasse eelkõige poiste ja tüdrukute erinevuste tõttu. Teatud vanuses lastel tekib huvi vastassoo vastu ja see ei ole just kõige toredam.“ Respondent 1

„Eelistaksin eraldi poiste klasse, et nad ei tunneks ennast halvasti tarkade tüdrukute kõrval.“ Respondent 4

3. Lasteaia- ja koolitoit

„Koolis on eelnevalt räägitud, mida mu laps võib süüa ja mida mitte, samas jälgin ka menüüd, et vajadusel toit kassa panna. Laps on selles suhtes väga teadlik, et mitte puhast toitu ta ei puudu.“ Respondent 1

„Lasteaiaiga on meil kokkulepe, et seal sealihaga neile ei pakutaks ja ka vorste, mille sees on seakamar.“ Respondent 2

4. Maailmausundite õpetus kooliprogrammis

„Kindlasti on vajalik saada teadmisi ka teistest usunditest, kuigi võiks olla ka samas võimalus valida üht või teist usundist, millest põhjalikumaid teadmisi saada.“ Respondent 1

„Polnud ju väga ammu kui usuõpetus koolis kohustuslik oli. Tavalisele eestlasele on usk ja palvetamine täiesti arusaamatud, isegi naeruväärsed. Leian, et kui ka meie koolides hakataks usuõpetust taas tunniplaanidesse lisama, muudaks see paljude laste maailmavaadet ja ka kuritegevus muutuks väiksemaks. Soomes on usuõpetus praegu kohustuslik, miks ei võiks see olla ka Eesti koolidexs. Ka islamirii-

kides on koolid moslemitele ja kristlastele eraldi, ankeedid, mida peab täitma, siis tavaline küsimus on seal ka usulise kuuluvuse kohta. Muudaks just nimelt seda, et lastel oleks võimalik valida erinevate usundite hulgast see õige ja ka loomulikult, kui on vanemad moslemid, siis laps ei läheks kristlust õppima, vaid et tal oleks võimalik õppida koolis seda nagu ta oma kodus on harjunud nägema.“ Respondent 2

„Ma arvan, et päris hea oleks teada midagi, kui maailmas reisid, tuleb see kasuks.“ Respondent 4

„Minu arust see on hea, et seda tehakse, sest on peresid, kus vanemad ei õpeta ega üldse räägi Jumalast ja erinevatest usunditest. Mida rohkem õpilasi seda õpib, seda rohkem nad saavad teada erinevatest uskudest ja võibolla kuulevad isegi usust, mis neile sobib.“ Respondent 5

„Ei oska eriti vastata, kuna sel ajal, kui mina koolis käisin, usundeid ei õpetatud. Usun, et silmaringi mõttes on hea teada midagi kõigi usundite kohta. Inimene peab teadma, miks ta on ühte või teist usku ja mitte pimesi uskuma oma vanemate järgi.“ Respondent 6

5. Lapse sõbrad

„Lapsed on lapsed igal pool ja mingeid erilisi piiranguid sõbrustamisele ei ole ma pannud.“ Respondent 2

„Laps valib endale sõpru ise. Kui see sõber on tõesti hea jne, siis ma ei keela temaga sõbrustamist, kuid ikka tahaks, et tema sõprade ringkonnas oleks rohkem moslemeid.“ Respondent 5

6. Lapse sõbra sünnipäev

„Kui muud midagi sõbra sünnipäeval süüa ei pakuta, siis võib kartulisalatist vorstitükid välja koukida ja süüa.“ Respondent 4

7. Eesti mees versus moslemi mees

„Erinevus moslemist mehe ja eestlase vahel võib olla üsna suur, kuid samas ka päris tilluke, oleneb kõik eestlasest, mõni on rahuarmastaja ja meeldib kodus olla, teine jälle armastab sõpradega pubides õlut juua. Ma ei suuda eestlasi ühte gruppi panna, kui tean väga hästi, et moslemitele on keelatud alkohol ja see annab garantii, et ta ei ole alkoholi sõber, ka perekonna väärtused on neil kõrgemad.“ Respondent 2

„Hindan: huumorimeel, hoolimine, usk Jumalasse, religioosse elu elamine, inimlikkus eelkõige. Erinevused: moslem ei tarbi alkoholi, peab oma peret majanduslikult üleval, naise roll lapsi kasvatada ja kodu korras hoida, moslemi mehed tunduvad hoolivamad, arvan, et samasugused, nagu õiged kristlasest mehed. Vähe eesti mehi elab kahjuks kristlikus vaimus. Kahju.“ Respondent 3

„Et ta hindab oma perekonda nii kõrgelt, mida ükski eesti mees ei tee. Nende elustiil, kuidas nad näitavad oma armastust ning hoolivust sinu ja sinu pere vastu - küsib kogu aeg, peab naisega nõu.“ Respondent 5

„Hindan seda, et nende kultuuris on mehed (uskumatu, aga

tõsi!) rohkem oma lastes kinni, seega ei pea ta paljuks mind lapsega aidata. Samuti hindan seda, et ta mind kodustes töödes aitab.“ Respondent 6

8. Tülitsemine

„Islam ei poolda vägivalda. Aga ma ei saa ka väita, et kõik mehed ei tarvita vägivalda oma naise suhtes, aga ma ei poolda vägivalda. Enne tuleb ikka sõnadega selgeks rääkida, kui kätega selgitada.“ Respondent 1

„Füüsiline vägivald ei too midagi head ja selle läbi ei lahenda midagi, inimestele on antud suu, millega rääkida.“ Respondent 2

„Arvan, et vägivald ei ole abielus lubatud.“ Respondent 4

9. Abielu lahutus

„Kõigil on suu peas või lahutus.“ Respondent 4

10. Polügaamia

„Pooldan vaid kriisiolukordades, nt sõjaolukord, peale sõda, kui reeglina on mehi palju vähem järele jäänud kui naisi ja üldine majanduslik olukord madal. Ise teise naisega ei nõustuks.“ Respondent 3

Analüüs

Vaatamata sellele, et osades islamiriikides lõigatakse tütarlapsi ümber, ollakse antud kombele kardinaalselt vastu (n=6). Arvatakse, et seda on sealsetes riikides praktiseeritud enne islami tulekut ning islam on selle kohaliku tava üle võtnud ning kombel puudub igasugune religioosne taust ning seda ei tohiks seostada islamiga.⁴

Laste kooliminekuikka jõudes valitakse neile koolid, kus lastel on võimalik õppida eraldi poiste või tüdrukute klassis (n=4). Oma valikut põhjendatakse laste soolistest tingimustest tulenevate arenguliste erinevustega, loodetakse tagada sel moel lapse parem õppeedukus ning hoida ära liigne huvi vastassugupoole vastu.

Kooliga tehakse koostööd ka lapse menüü paika panemisel ning vajadusel pannakse kodust söök kaasa (n=3). Naine vastutab lapse usuliste kommete täitmise eest.

Kooliprogrammis soovitakse näha maailmausundite õpetust, et laps mõistaks paremini erinevaid religioone ja nendes praktiseeritavaid kombeid ning avardades silmaringi muutuks rohkem tolerantsemaks (n=6). Samas soovitakse, et tunnis tutvustatakse sügavuti erinevaid usundeid, sealhulgas islamit (n=3), et laps saaks ise otsustada, milline religioon sobib tema maailmavaatega kõige paremini (n=1).

Lapsel lastakse endale sõpru ise valida ning aktsepteeri-

⁴ „Arvatakse“ väljendab uurija enda vastandlikku arvamust, kuid faktid näitavad, et naiste ümberlõikamine toimub tõepoolest tänapäeval vaid neis islamiriikides, kus seda juba varem teostati. Terves islami traditsioonis on naiste ümberlõikamise kohta vaid üks hadith, milles Prohvet Muhammedi (SAWS) käest selle kohta ja ta vastas, et kui just peab (st kui on meditsiiniline näidustus), siis õige vähe. Sellest tulevalt ei saa naiste massilist ümberlõikamist kuidagi islami seaduseks pidada.

takse neid vaatamata sõbra usutunnistusele (n=6). Lapse sõbras ei nähta ohtu ning negatiivset mõju lapse religioossetele põhimõtetele. Sõbra sünnipäeval lubatakse lapsel süüa kartulisalatit, kui ta jätab vorstitükid puutumata (n=1). See näitab tolerantsust ning soovi mitte solvata lapse sõbra vanemaid, samas päästab lapse pilkamise alla sattumise eest.

Moslemist abikaasa võrdlemisel eesti mehega leitakse, et moslem väärtustab perekonda rohkem (n=5). Teiseks positiivseks jooneks tuuakse välja, et moslemist mees ei tarbi võrreldes eestlasega alkoholi (n=4). Alkoholi on muutunud eestlaste jaoks üheks lõõgastumise võimaluseks ning vahel ei suudeta oma piire tunnetada. Islami seaduste järgi on alkoholi tarbimine keelatud, mistõttu moslemid ei lõõgastu alkoholi juues.

Perekonnas tekkinud lahkemine tuleb kõik ära lahendada rääkimise teel ning naiste vastu ei tohi kasutada vägivalda (n=6). Vägivald ei ole lahendus, vaid see võib viia ainult lahtuseni (n=6). Islami kultuuris üritatakse vältida lahtust, kuid eestlannadest moslemid leiavad, et ei tasu lahkemise korral ennast ja lapsi piinata kui osapooled on õnnelikumad eraldi elades. Ollakse iseendas kindel, et suudetakse ka ilma meheta hakkama saada ning lastest tublid inimesed kasvatada. Erandjuhul polügaamia ideed pooldatakse, nt kriisiolukordades, kuid sellegipoolest ei nõustuta olema oma mehe teine naine (n=2).

ELUSTIIL

1. Eestikeelne koraan

„Loen eestikeelset tõlget koraanist, kuid soov on ikka seda kunagi araabia keeles teha.“ Respondent 1

2. Reede

„Reede keskpäevane palve on teistmoodi, kuid siin kultuuriruumis elades on pigem ikka pühapäev ka minu jaoks puhkepäev.“ Respondent 3

„Ei tähista seda kuidagi eriliselt. See on lihtsalt kogukonna palvapäev, mitte iganädalane pidustus.“ Respondent 6

3. Naiste riietus

„Rätikut ma peamiselt ei kannu sellepärast, et siis torkaksin tänavapildis liialt silma, soovin jääda neutraalseks.“ Respondent 3

4. Jumestus

„Kodus olles make-up'i ei kasuta, välja minnes küll, aga tagasihoidlikku meiki.“ Respondent 1

„Välja minnes kasutan ainult ripsmeduši, heledat huulepulka ning harva musta pliatsit.“ Respondent 5

5. Sõbrad

„On sõpru, kelle olen moslemiks hakkamise tõttu kaotanud; on sõpru, kes on moslemiks hakkamisest hoolimata jäänud; on (mitte-moslemitest) sõpru, kelle olen moslem olemisest hoolimata leidnud; on sõpru, kes on moslemid.“

Respondent 6

6. Võõras mees

„Ma ei sõida ühistranspordiga ja juhul, kui olen sõitnud, siis on lapsed mu kõrvalistmel, kui peaks kunagi selline juhustulema, et meesterahvas istub mu kõrvale, siis ma ei tõuseks püsti ainult sellepärast, et ta on mees ja võõras, vaid ma tõuseksin püsti, kui ta haiseks ja oleks räpane või kui ta hakkab mu kõrval flirtima.“ Respondent 2

„Jään istuma, kui mees ei ole pealetükkiv ja halbade kavatsustega.“ Respondent 3

„Reeglina istutakse ühissõidukis minu kõrvale vaid siis, kui muud kohta enam ei ole. Seega, ei ole ka mul kusagile mujale istuda.“ Respondent 6

„Mul on kogemus olnud meesarstiga enne islamit ja isegi siis ei olnud see meeldiv, aga arst teeb lihtsalt oma tööd ja mis parata.“ Respondent 1

„Kriisiolukorras olen nõus minema ka meessoost arsti juurde – tervis on siinkohal olulisem. Paralleeli võib tõmmata seadusega, mille kohaselt, kui moslem on kõrbes, kus tal ei ole muud süüa kui siga ja muud juua kui veini ja tal on valida nende söömisejoomise ja surma vahel, siis ta on KOHUSTATUD siga sööma ja veini jooma, kuna elu säilitamine on olulisem.“ Respondent 6

7. Reisimine

„Reisimas käin nii ükski kui ka lastega.“ Respondent 1

„Ei ole juhtunud ükski reisima, kuid ei näeks probleemi selles.“ Respondent 3

„Ekstra selleks, et reisida, küll mitte, kui olen pidanud korduvalt kusagile minema, kuhu abikaasa ei ole kaasa tulnud.“ Respondent 6

8. Ujumine

„Ujuma pole saanud ma oma 2 aastat. Esiteks juba sellepärast, et ei ole Eestist võimalik saada mosleminaisele sobivat riietust ja ei ole ka privaatseid kohti, kus inimesed ei vaataks mind kui mingit imelikku. Selliseid kommentaare olen niigi küllaga saanud.“ Respondent 1

„Suveks soovin muretseda halal ujumisriided, spetsiaalselt moslemitele tehtud. Valiks midagi sellist, mis ei kata mind üleni.“ Respondent 3

„Aga kui tahame minna ujuma randa, kus on rahvast, siis ujun nende riietega, milles tulin.“ Respondent 5

9. Fotode tegemine

„Fotode tegemine oli ja on siiani minu hobi.“ Respondent 5

10. Ajakirjandus

„Olen kirjutanud islamit selgitavaid kommentaare internetiartiklite kommentaariumides neile, kes ei oma adekvaatset infot islami kohta ja kes oma väheste teadmistega niisama lahmivad ja teevad maha islamit.“ Respondent 3

„Olen kirjutanud, kui on palutud. Ma ei ole kunagi ühtki asja kirjutanud nõ „islamiseerimise“ eesmärgil; pigem vaid

selleks, et inimesed teaksid, mis islam tegelikult endast kujutab, väljaspool meedia negatiivset perspektiivi; mitte selleks, et kõik moslemiteks hakkaksid vaid selleks, et inimesed meid normaalseteks inimesteks peaksid ega kardaks.” Respondent 6

Analüüs

Koraan on islami püha raamat, mis anti prohvet Muhamadile araabiakeelsena ning seetõttu peetakse araabia keelt Jumala pühaks keeleks. Eestlannadest moslemid loevad eestikeelset koraani (n=4), kuna araabia keelt ei ole suudetud veel selgeks õppida. Islamis on reede püha päev. Eesti kultuuriruumis on pühapäev selleks päevaks, millal tööd ei tehta ja lõõgastutakse. Eestlannadest moslemid ei tähista reedet (n=3), pigem nähakse püha päevana pühapäeva.⁵

Islami traditsioonide järgi katavad naised oma juukseid, kuid mitte nägu. Eestis kantakse rätikuid rahvariiete osana, ilmastikutingimustest tulenevalt või moevoolu järgides, kuid traditsiooni kohaselt ei pea rätik katma kõik juukseid. Religioossetel põhjustel rätiku kandmine on seetõttu tänavapildis selgesti eristatav. Islamis taotletakse rätiku kandmisega naiste vähem märgatavamaks muutmist, Eesti kultuuriruumis tõstab rätiku kandmine naisi esile ning seab neid tähelepanu keskpunkti. Siinne ühiskond suhtub islamisse negatiivselt ning sel põhjusel eestlannadest moslemid ei kanna väljas käies rätikut (n=1).

Vaatamata tagasihoidlikkuse nõuetele naised jumestavad ennast enne välja minekut (n=3). Hoolimata usutunnistusest soovivad intervjuueeritud naised ilusad välja näha. Peale islami usku pöördumisega on kaotatud sõpru, kes ei suuda naistes toimunud muudatusi aktsepteerida (n=3). Paljud sõbrad on jäänud samaks ning ei pea islamit sõpruse takistavaks teguriks, samuti on juurde tekkinud uusi sõpru.

Islamis on keelatud võõraste meestega suhtlemine, kuid ühissõidukis jäädakse istuma või istutakse võõra mehe kõrvale (n=5). Eestis ei vaadata sellise käitumise peale võõristavalt ning bussiga sõites eelistatakse pigem istuda kui püsti seista.

Vajadusel külastatakse meessoost arsti (n=4), sest tervis

⁵ Uurija isiklik lisand - ära toodud vastuste järgi ei nähta pühapäeva mitte püha päeva vaid puhkepäevana.

on tähtsam kui usulised tõekspidamised ning meesarsti jaoks on naine üks mitmetest patsientidest, kellele tuleb arstiabi anda.⁶

Islamis sõltuvad naised meestest ning ilma meeste heakskiiduta ja loata ei tehta midagi. Eestlannadest moslemid on iseseisvad ning vajadusel reisivad üksinda, ilma meessoost saatjata (n=4).

Eestimaa üheks suviseks harrastuseks peetakse ujumas käimist (n=5). Moslemina soovivad naised endale muretseda spetsiaalselt moslemitele mõeldud ujumisriided (n=4) või nende puudumisel minnakse ujuma riietega, millega randa tuld (n=1). Kuigi allutakse islami seadustele ning ei eksita keha eksponeerimise käsu vastu, saadakse Eesti kultuuriruumis tahtmatult sellistes ujumisriietes liigse tähelepanu osaliseks. Kogu riietega vette minekul, ei eksponeerita oma keha alastust, kuid veest välja tulles märjad riided liibuvad vastu keha ning tekkinud on soovimatu keha eksponeerimise efekt.

Harrastus, mis ei ole moslemitele kohane, aga eestlannade jaoks on hobi, on fotograafia (n=2).⁷ Ebajumalate teenimise keelu tõttu, ei kujutata Allahit ega prohvet Muhamadi. Sellele tuginedes ei soovi moslemid võõraste inimeste piltidele jääda. Naistele sellegipoolest meeldib pildistada, sest see on nende hobi ning Eesti kultuuriruumis jäävad inimesed meelsasti kaamera ette naeratama. Eesti ühiskond suhtub moslemitesse, tänu meediale, negatiivselt. Naised soovivad seda seisukohta muuta, kirjutades islamiteemalisi artikleid (n=2). Loodetakse valgustada kaasmaalasi islami põhitõdede ja traditsioonide osas, et parandada suhtumist moslemitesse.

Järgmises kuukirjas viimane osa uurimusest!

⁶ Mitte tervis ei ole tähtsam kui usulised tõekspidamised, vaid islam seab inimese tervise teatud seadustest kõrgemale; st kui naisel on vaja arstiabi ja naisarsti ei ole võimalik saada, võib naise läbi vaadata ka meesarst.

⁷ Fotograafia ei pruugi olla moslemile ebasobiv hobi, kui tegeldakse näiteks loodusfotograafiaga, kus hingega olendeid ei pildistata.

Moslemipäevikud

EESTIS MOSLEMIKS

Minu religioosne otsing algas 2000. aastal, peale sõbra traagilist surma. Sõber, kes oli niivõrd ilusa hingega ja tõeliselt hea inimene ... Sellest ajast hakkasin mõtlema et kuidas on võimalik et selline hing lihtsalt kaob ja kas on võimalik et hinged ka kunagi taas kokku saavad.

Läks aeg edasi, jehoovatunnistajad hakkasid mu uksele koputama. Ma muidugi lasin nad sisse ja rääkisime igasugustest maailma asjadest ja muidugi kristusest ja Piiblist; nad dikteerisid mis Jumalale ei meeldi: näiteks kirikud, et inimesed käivad kirikutes palvetamas kujude ja pühakute poole. Rääkisid et Jumalale ei meeldi kui juuakse alkoholi ja suitsetatakse ... „Kummaline,“ küsisin siis „Miks inimesed kirikuid ehitavad ja kui 24. detsember polegi Jeesuse sünnipäev, siis miks peetakse sellel päeval missat, kui kirikuõpetajad teavad et see vale on?“ Nad ei osanud mulle vastata selle küsimuse peale.

Olin näinud kuidas kirikuõpetaja vanaema matusel esimesena ütles: „No nii, valame nüüd pitsid viina täis ja võtame kadunukese mälestuseks.“ Surnuaias, peale mulda sängitamist, oli kirikuõpetaja esimene kes omale suitsu näkku löi. Jah, seesama kirikuõpetaja, kes peaks kursis olema Piiblis öelduga, et Jumalale ei meeldi suitsetamine ja alkohol. Olin nii hämmeldunud et isegi see vähe, mida ma kunagi pühaks pidasin oli nii vale.

Läksin peale seda nn šokki internetti vastuseid otsima ja avastasin sealt islami lehekülje. Tol ajal ei teadnud ma midagi islamist, kui ainult seda, et moslemid ei söö sealiha ja lauset, kui Mohammed ei lähe mäe juurde siis mägi tuleb Mohammedi juurde. Süvenesin selle saidi lugemisse ja avastasin, et ohh, see ongi see mida ma olen otsi

nud, nii loogiline ja kooskõlas kõigega meie ümber. Mind rahustas veel teadmine et Koraan on muutmata jäänud ajast, kui see ilmutati meile 1600 aastat tagasi. Sealt lugedes sain vastuseid oma otsitud küsimustele, kirikute ja mošeede erinevusest, mošees käivad mehed grupis palvetamas, külg-külje kõrval, ja nii teenivad mehed rohkem *hasanasid*, kui näiteks kodus üksi palvetades. Pealegi pole mošeedes kujusid, kelle poole palvetada.

Nii samm-sammult iga päev käisin internetist islami kohta lugemas. See oli ingliskeelne sait kus ma lugemas käisin, lõpuks leidsin ka islam.pri.ee eestikeelse lehekülje, kust leidsin üles veel teisigi uusi moslemitest ödesi.

Alguses, kui islamist lugema hakkasin, arvasin et ma olen Eestis vist ainuke, keda islam huvitab, päris moslemina ma ennast veel avalikustada ei tahtnud, kuna tundsin et ma tean sellest ikkagi väga vähe; just selles suhtes et ma pole suutnud Koraani lugeda ega isegi ei teadnud kuidas palvet sooritada. „Kõik ei sünnigi üleöö,“ lohutasin ennast ja õppisin edasi. Sain ühelt kallilt õelt postiteel palju lugemismaterjali ja ka õpetusi korrektse palve sooritamiseks koos liigutuste ja araabiakeelsete lausetega.

Tundsin et nüüd on õige aeg, kui võin ennast moslemiks pidada, kui tunnistasin iseendale, et jah, ma usun et on olemas ainult Üks ja Ainuke Jumal ja Mohammed (*saws*) on Tema Sõnumitooja. Islamit õpitakse kogu elu. Ka need moslemid, kes on islamimaades sündinud, ei tea paljut ja miks ma peaksin veel ootama, kui võin edasi õppida juba nüüd, kui alles selline „vastsündinud moslemibeebi“ olen.

Fatima S.

VÄRSKE MOSLEMINA

„Õpi enne tundma islamit ja siis alles moslemeid! Inimene eksib, uskise on puhas!“ -veeltäna gikõlavad mukõrvusabi-kaasa kuldsed sõnad minevikust, kui me järjekordselt islamist ning moslemite vastuolulisest käitumisest rääkisime. Oli aasta 2001 ... paljudele meenub selle aastanumbriga kohe 11.09 ja Kaksiktornid; mulle aga see, kuidas kevadpäike mu õhetavaid põski soojendas, varahommikused linnud suurlinna pargis häälitsesid ning kiired sammud ja südamepõksumised, kui mošee poole kiirustasin. See vaevalt kümne minuti pikkune tee tundus igavikuna, kui kümme, sada, tuhat kilomeetrit, enne finišit. Olin ostnud endale uue hidžaabi ning peakatte. Valisin hoolikalt, kuna need pidid olema erilised – mu usutunnistuse jaoks! Ja seal ta oligi, keset läänelikku keskkonda, vuravaid autosid ja sagivaid inimesi ning rangeid turvakaameraid - valge mošee, kui valge pilv sinisises taevas! See hetk oli kui seisakajas, mu pilk oli tardunud ainult sellele iludusele!

Ärevusega asutsin uksest sisse. Milline lõhn - puhas, magus ja samas müstiline! Miski minus muutus, kui olin usutunnistuse lausunud; justkui oleksin uuesti sündinud! Tahtsin rõõmust karjuda, nii kõvasti, et kogu maailm seda kuuleks! Mõtlen veel täna sellele kaunile päevale, selline eriline, nagu pisikese lapse ootus peale pikka päeva lasteaias, taas emmele vastu joosta. Peale usutunnistuse ametlikku lausumist neelasin raamatutest islami kohta teadmisi ja mida kaugemale jõudsin, seda rohkem hakkasin seda armastama. Islam pole vägivald, põlgus ega alandus. Islam on kui lööke kõrgel kevadtaevas, kui esimene õis, mis oma kroonlehed päikesele avab, kui vastsündinu esimene hingetõmme, kui esimene vihmapiisk, mis kukub põuast kurnatud pinnale. Islam on täiuslik, minu jaoks!

Khadija

BAHRAIN

pärlid, palmid ja moslemid

Autor: Amina Bahrainist

Assalaamu aleikum wa rahmatullahi wa barakaatuh!

Ramaadan mubaarak siit Bahrainist! Uskumatu, aga tõsi – oleme juba ramadaani teises pooles.

Nädal enne ramadaani oli siin Bahrainis külas dr. Jamal Badawi, kes andis Al-Fateh mošees loenguid esmaspäevast neljapäevani, kaks loengut päevas.

Dr. Jamal Badawi on egiptuse päritoluga Kanadas elav Halifaxi Ülikooli emeriitprofessor, üle maailma tuntud autor, aktivist, jutlustaja ning islami ja moslemite teemadel lektor.

Tema loengud olid kui pärlid; heaks sissejuhatuses ramadaanile, *subhaanallah*.

Loengute teemadeks olid:

Moslemite panus tsivilisatsiooni (Muslim Contribution to Civilisation)

Sooline võrdõiguslikkus ja õiglus islamis (Gender Equality and Equity in Islam)

Kas saavad erinevad usukogukonnad õiglaselt ja rahulikult koos eksisteerida? (Can Diverse Faith Communities Justly and Peacefully Co-exist?)

Islam ja keskkonnad (Islam and Environments)

Põhilised probleemid ja vead Koraani tõlgendamisel (Common problems and Errors in Interpreting the Qur'an)

Hästi tasakaalustatud umma (Justly Balanced Ummah)

Esimene loeng käsitles näiteks seda, kui suur on moslemite panus maailma tsivilisatsiooni. See on meeletu – astronoomias, keemias, matemaatikas, füüsikas, geograafias, põllumajanduses, tööstuses, kaubanduses, kunstis, arhitektuuris jne.

Näiteks: juba 10. sajandil kirjutas Abu al-Qasim, keda nimetatakse kaasaegse kirurgia isaks, Al-Hawi meditsiini entsüklopeedia (Kitab al-Tasrif), mida kasutati meditsiiniõppeasutustes kuni 17.sajandini.

Ibn al-Nafis oli 1242. aastal esimene, kes kirjeldas kopsuarteri ja koronaarterite vereringlust.

Esimene avalik haigla asutati juba 8. sajandil Baghdadis. Haiglates oli juba siis naiste osa ja meeste osa, tasemel arstid ja teenindav personal – seda kõike tasuta. Toitki toodi kandikutega voodisse jne. Hooldus oli väga kõrgel tasemel. Seda võimalust kasutasid ka mitmed reisijad, sest tasuta ööbimine ja toit olid ju ahvatlevad. Tuller haiglasse öeldi, et on nii kõvad valud, kuid ega arstid ju pimedad polnud. Nad ei öelnud otse välja, et teil pole midagi viga, vaid mainisid viisakalt, et meie maja külalislahkust jätkub teile kolmeks päevaks.

Nagu ütlesin, olid kõik selle „suure vanameistri“ loengud

nagu pärlid, sest see viis, kuidas ta rääkis ja selgitas, oli nii soe, nii sügav ja selge.

Ühel loengul viibis ka Suur Britannia suursaadik Bahrainis ja peale loengut ütles ta, et see loeng oli midagi nii erilist, mida ta on kuulnud islamist ja ta ütles, et igal dr. Jamal Badawi sõnal oli tema jaoks suur väärtus.

Andku Jumal tervist ja jõudu sellele suurele meistrile, et ta saaks veel kaua meid kõiki siin õpetada ja meiega oma teadmisi jagada, *in ša Allah!*

Tema loenguid võib leida internetist ja ka Youtube-lehekülgedelt. Tuleb otsingusse vaid kirjutada **dr. Jamal Badawi**. Samuti esineb ta ka tihti Peace TV-s.

Teisipäeval 10. augusti õhtul teatati ramadaani algusest. Kui see teade televiisorist tuli, siis kohe peale seda kuulus **ALLAHU-AKBAR –ALLAHU AKBAR** igast mošeedest. Avasin oma rõdu ukse ja seisin rõdul ja selle kõige taustal tegin oma palved. See oli nii kaunis hetk –ramadaan oli käes! **ALHAMDULILLAH!**

Ramadaani algas meile ka väga ootamatu uudisega. Pidime kolima oma toredast pargivaatega korterist seitsmendalt korruselt välja, sest see firma, kes seda meile üüris, lõpetas majaomanikuga mingisugustel põhjustel üürilepingu ja me pidime enne 15. augustit välja kolima. Lubati anda võrdväärne korter ja usaldasid neid kinnisilmi.

Ehk kauaoodatud ramadaan algas minul pakkimise ja kolimisega. Olin ausalt öeldes väga kurb ja löödud, sest see kõik segas minu ramadaaniplaane, aga mis parata. Elu on test ja igal raskusel, ootamatusel mingi tähendus.

Kolisime nende välja pakutud võrdväärseesse korterisse, mis osutus täiesti ja igas võimalikus mõttes miinus kategooria korteriks. Hakkasime kohe ise uut korterit otsima ja leidsime oma unelmate korteri. Peale kahekordset

kolimist ramadaani esimesel nädalal, tundsin, et olen väga-väga õnnelik. Meie uus korter on 8. korrusel ja meie rõdult ja akendest avaneb super vaade üle kogu Bahraini tähtsamate ehitiste – otse ees on Al-Fatehi suur mošee ja selle taga ka tüki merd ja vasakul kuninga suvepalee ja tagapool kogu Bahraini keskus oma kõrghoonetega. *Alhamdulillah!*

Ramadaan Bahrainis: *iftaar* on meil umbes 18.10.

Igal pool on avatud telgid, kus pakutakse tasuta süüa kõigile ja see üksteise eest hoolimine on tunda igal sammul.

Taraawih algab siin Al-Fateh mošees kohe peale *iša* palvust ehk umbes 20.15 ja kestab kuni kella 22.00. Erinevates mošeedes on erinevate pikkustega palvused.

Käime põhiliselt Al-Fateh mošees *taraawih* palvustel, aga korra käisime ka ilusas ja armsas Saar mošees ja korra Sabeeha mošees lisa linnaosas.

Kuna olen Al-Fateh mošeele nii lähedal, siis kuulen kõiki *adhaane* ja palvuseid oma korteris väga selgelt. See on midagi võrratut, *alhamdulillah!*

Nüüd aga valmistun ette oma esimeseks omra reisiks Mekasse, kus veedan ramadaani 10 viimast päeva *in ša Allah*.

Luban, et palvetan ja teen *dua*sid teile kõigile, üle Eesti-maa, *in ša Allah!*

Järgmises kuukirjas räägin oma Meka reisi juba lähemalt, et saaksin jagada teie kõigiga seda imelist kogemust.

Õnnistatud ramadaani lõppu ja eidi kõigile!

Ma assalaama,
Amina Bahrainist.

MINU MAROKO

ehk maailma teistpidi vaatamise õpik.

Autor: Kätlin Hommik-Mrabte

KOHTUMINE TÄDIDEGA

Ühel hommikul kuulen ma peegli ees hambaid harjates trepil Najati vaikseid ja vilkaid, kuid üllatavalt kiireid samme. „Tädid on kohal!“

Üritatud sosinast saab küll pigem hüüatus, kui ta oma pea ukse vahelt sisse pistab. „Nad jõudsid nii vara, et mul on veel kõik sisseostud tegemata, pean minema! Ole nii kallid ja mine istu nendega seni, kui ma tagasi tulen. Tata pole ka veel tulnud...“

Loomulikult olen nõus seni Mustapha tädidega istuma, kui teised kohale jõuavad. Ega ma vist midagi suurt peale istumise teha saagi, kuna need tädid on vana kooli marokolannad ega mõista ühtki võõrkeelt, kui mitte maroko dialekti nende berberlannade jaoks võõrkeeleks pidada. Riietun kiiresti, sätin räti juustele ning astun uniselt naeratust valmis pannes trepist üles. Püüan kõigest hingest reipam välja näha, et tädide kallistustele ja rõõmuhüüatustele reageerida. Siin ju ikka tervitatakse nii ja peaksin kuidagi sellele ülevoolavale rõõmule vastama, mis sellest, et on veel varajane hommik.

„Assalamu alikum!“ lausun ma laia naeratuse saatel valjul häälel. „Walikum assalam!“¹ saan suhteliselt kuiva vastuse ning seljataha visatud pilgu osaliseks. Kaks pikka kasvu tugeva kehaehitusega tõmmut 50. aastates naisterahvast talutavad pisikest kortsus memmekest WC suunas. Nii vanamemm kui ka tema tütreid on väga tõmmud. Kui suhteline kõik võib olla: Eestis oleks Mustapha väga tume, mõne meelest isegi „neeger“, kuid siin, Marokos, on ta pigem valge kui tumeda nahaga, kuna ta ema oli väga hele, isa aga on tume. Pere kolm esimest last, see tä-

¹ Vastus eelnend tervitusele: „Ja teiega olgu rahu!“

hendab Mustapha, Najat ja Lahcen, on midagi ema ja isa vahepealset, kuid paljude marokolastega võrreldes siiski heledad. Wafaa on hulga heledam kui teised, Aziz jälle rohkem isa moodi tume. Naljakas on neid kahte viimast kõrvuti vaadata – justkui ei olekski ühe pere lapsed.

Mõlemal tädil on seljas kirju lilleline öösärki meenutav kodukleit, ees põll ja peas suur rätik. Marokos paistabki naistel kombeks olevat kodus meie mõistes pidžaamas või öösärgis käia – neid peetakse siin koduriieteks. Kui välja minnakse, visatakse lihtsalt džellaba² koduriietusele otsa. Arvatavasti on tädid jõudnud juba oma džellabad maha võtta – näen üht roosat ning üht õunrohelist diivaninurgas. Maapiirkondades minnakse tihti tänavanurgal asuvasse *hanuut*³ i sussidega, olgu ilm milline tahes. Naljakas on teinekord vaadata, kuidas mõni pereema tänavale ilmub, roosade tuttidega sussid jalas.

Mustapha isa tõi mulle linnast ilusad mõmmidega kodusussid, nii et ta mõlemad tütreid olid lausa varjamatult kadedad. „Mina olen ammu selliseid tahtnud, isa, miks sa mulle ei ostnud?“ torises Wafaa. Aga ega sellest hullu olegi, et sussid just mulle toodi – nagoonii kasutavad ju kõik siin kõike ja vahel ei näe ma oma susse terve päeva. Isu neid jalga panna mul eriti enam pole, on need ju käinud teiste jalas läbi pori ja vee...

Naasen oma mõtete rajalt reaalsusesse ja arutan omaette: „Ahaa, ja vanaema tuli ka koos tädidega. Nojah, ega ole kerge korruga vennapoja naist tervitada ning ema tarida.“ Istun diivanile ja jään kannatlikult oma aega ootama. Vanaema saabki WCs käidud ning aidatakse kraanikausi juurde käsi pesema.

² džellaba – pikkade varrukate, eest täispika traditsionaalse nõõbirea ja kapuutsiga Maroko riietusesse, mida kannavad pealisrõivana nii mehed kui naised.

„Äfäk, ataini l-fuuta, ya binti!³“ kõlab ühe naise suust peaviipega minu suunas. *Fuuta, fuuta...* mis see nüüd oligi?... ahaa, jah, käterätik, muidugi. *Fuuta*'t nad ju siin kõik alatasa otsivad, kuna keegi ei pane seda pärast kasutamist oma kohale, ikka jäetakse diivanile või kummutile vedelema ja otsi seda siis taga. Näe, seal tooli peal see praegugi lebab. Viin rätiku tädi kätte ja saan napolisõnalise õnnistuse osaliseks. Käed kuivatatud, asub vanamemm oma kahe tütre toetusel taas elutoa poole teele. Seal istub ta valmis pandud tekile põrandal, toetab pea diivani äärelle ning jääb tukkuma.

„Nüüd on siis minu etteaste,“ mõtlen, kui näen tädisid vanaema kohal end püsti ajavat, kuid selle asemel, et minu juurde tulla, istuvad nad oma ema kõrvale diivanile ja hakkavad omavahel juttu puhuma. Olen veidi pettunud. Olin juba jõudnud ülevoolavate tervitustega harjuda ja üle öla visatud tervitusest jääb hapu maitse suhu. Aga mis siis ikka, võib-olla on ka nii kombeks. Istun toa teise otsa ja uurin hoolega vaibamustrit.

Ega see muster eriti uurimisväärne ega keerukas olegi, seega on mul ülimalt hea meel, kui trepil Najati kärmeid samme kuulen. Hingetuna ning lõõtsutades jõuab ta elutoa uksele, vaatab mind, siis tädisid ja lausub neile midagi, milles tunnen ära vaid oma nime. Tädid raputavad vaid pead ja üks neist vastab: „*Laa!*“ Najat paistab hetkeks segaduses olevat, viipab siis käega minu suunas ning lisab: „*Hää hijal!*“, mille peale tädide kulmud nende rätide varju kerkivad ja suur naeratus üle mõlema näo valgub. Najati rõkkava naeru saatel kargavad nad kärmelt püsti ja tormavad minu suunas.

Saan suure hulga kallistuste ja põsemuside ning arusamatut sõnadevoolu osaliseks. „Kas sa siis tädidele ei öelnud, kes sa oled?“ küsib Najat, kui kaisutustest pääsen.

„Ei, muidugi mitte, ma arvasin, et nad saavad mu välimuse järgi ise aru, kes ma olen. Kui palju sinisilmi siin ikka liigub?“ vastan alandlikult, ise tädide poole naeratades.

„Aga näed, tuleb välja, et oled juba nagu iga teine marokolanna – tädid arvasid, et oled mõni minu sõbranna või naabriplika. Ka berbereid on ju blonde ja siniste silmadega.“ Ahjaa, olin jõudnud sellele juba unustada. „Pealegi ei pidavat sa abielunaise mõõtu välja andma, oled selline pisike ja kleenuke...“ lisab Najat. Ei tea, mis nägu ma selle info peale küll tegin, kuid paistab, et tädid mõistsid, et olid oma avaldusega mind kuidagi haavanud, nii et mind maetakse taas kord kallistustelaviini.

Suures emotsioonikäras ärkab ka vanaema tukastusest ja nõuab otsekohe, et talle lärmi põhjust selgitataks. Kui tal pilt selge on, puurib ta oma pisikesed mustad silmad minusse, viipab käega ning ütleb: „*Äži, Aiša!*“ „Vanaema kutsub sind Aišaks, kuna ütles, et Kätlin ei jää talle eluilmas meelde,“ lisab Najat seletuseks. Laskun selle vana

naise kõrvale põlvili. Ta võtab päris tugevasti oma kändide sõrmedega mu lõuast kinni ning uurib mind mõne hetke pingsalt. Järsku tõmbab ta mu näo enda oma suunas ning suudleb mind mõlemale põsele ja laubale, seejärel midagi berberi keeles seletades. „Ta küsib Mustapha järele. Ütleb, et kiidab tema valiku heaks – sul pidid lahed ja arukad silmad olema ja lahkus ning arukus pidid olema ühe õige naise kõige olulisemad omadused,“ seletab Najat ja kiirustab kööki teed valmistama. Lähen talle appi.

„Miks vanaema põrandal istub?“ uurin Najatilt. „Kas ta on tõesti nii vana, et ei jaksa diivanil olla?“ „Ei,“ muheleb Najat „Ta ei ole kunagi diivanil istunud. Meie vanaema on väga traditsiooniline berberi naine, nagu ka vanaisa on väga traditsiooniline berberi mees. Sa peaksid nende kodu nägema – see on veelgi lihtsam kui Fatima oma, kuid seekord mitte vaesuse tõttu. Vanaisa ütleb, et liigne luksus teeb inimese laisaks ja haigeks ning vanaema nõustub temaga. Isa on palju kordi neile pakkunud, et maksab kinni uue maja ehitamise, elektri sissetoomise ning maja möbleerimise, kuid vanaisa keeldub alati kategooriliselt. Milleks talle kõik see, ütleb ta. Elu on ilma ise seda keeruliseks ajamatagi juba piisavalt keeruline. Vanaema ütleb, et kui ta diivanile istuma pannakse, jäävad ta kondid kangeks ja tagumik haigeks. Niisiis laseme tal teha nii, nagu ta heaks arvab. Ta on kõvasti üle seitsmekümne, aga valmistab siiani ise oma mehele süüa. Vett ja tulehakatist ta enam küll tuppa tassida ei jõua, kuid vanaisa jõuab ja abistab teda kõiges. Vanaisa töötab siiani oma oliiviistanduses, kuigi on juba ligi kaheksakümmend aastat vana. Isa tahaks, et nad siia koliksid, aga vanakesed on kategooriliselt selle vastu. Vanaisa ütleb, et kui tal nüüd töö tegemine ära keelatakse, sureb ta kindlasti mõne koleda haiguse kätte, mis on tingitud laiskusest ja liikumatusest. Seni, kuni ta omasoodu toimetab, tunneb ta end noore ja värskena...“

Midagi tuttavlikku on selles loos. Ka minu vanaisa ohkas kunagi, kui mu ema ja tädi palusid tal radikuliidi tõttu maa vahet sõitmise katki jätta ja lambad maha müüa: „Öelge, mida ma siis ometi piale akkan? Pensile mind juba saadeti, kui te mo lambad ka ää võtate, ei jää mul küll enam muud üle kui surra!“ Ja vanaisa lambad jäid alles.

Viime tädidele ja vanaemale tervituseks värsket teed, ülimagusaid koogikesi, mida Najat vahetevahel valmistab ja siis tarvulisteks päevadeks suurde plastkarpi peidab ning kokakoolat. Siin peitub jälle minu jaoks müsteeerium: terves arabia maailmas, alates kõige noorematest kuni kõige vanemateni välja, ollakse kohutavad kokakoolasõltlased. Euroopa moslemid joovad tavaliselt Mecca-Colat, kuna Coca-Cola Iisraeli toetuskampaaniast räägitakse vägagi palju; seega rahvas boikoteerib kokakoolat, siin aga ei paista keegi sellest midagi teadvat ega hoolivat.

Vanaema koogikesi ei söö – magus pidi tal kõhu kinni pa-

3 ar k – „Palun anna mulle käterätt, tütreke!“

4 ar k – „Ei!“

5 ar k – „Siin ta on!“

6 ar k – „Tule, Aiša!“

nema. Selle asemel rüüpab ta kordamööda kokakoolat ja kanget teed (kus on ometi tonni jagu suhkrut!) ja näksib kuiva leiba peale. Leivaviilu lõpetanud, kogub ta kannatlikult sõrmeotsa keele peal niisutades viimsegi leivapuru oma põlle pealt kokku ja pistab suhu. Ta nõuab, et tema kõrvale maha istuksin, ja seda ma memme meelega ka teen. Ta muudkui seletab mulle midagi berberi keeles, millest ma sõnagi ei mõista, silub mu kätt ning tõmbab aeg-ajalt mu näo enda oma kõrvale, et mulle põsele musi teha. Ma vist meeldin talle!

Suudan tädisid veel kord üllatada. Mõne aja pärast kostub kõrvalolevast mošeest palvekutse. Ma tõusen vaikselt ja lähen teise tuppa palvetama. Kui tagasi tulen, saab mulle taas kord osaks hulgaliselt kallistusi ja musisid, mida saadavad pidevalt korratud: „*Subhaana Allah, ma ša Allah!*“

„Mis siis nüüd lahti?“ uurin Najatilt.

„Tädid ei teadnud, et sa moslem oled,“ vastab Najat rahulikult ja lisab: „Ära nüüd ütle, et nad oleksid pidanud seda su välimusest arvama. Tädid ei ole kunagi Marokost väljas käinud ja arvavad, et ka kristlased kannavad rätikut. Aga seda teavad nad ometi, et kristlased moslemitega samal ajal ei palveta.“

Jälle on mul imestamist rohkem kui rubla eest – kui tädid teada said, kes ma olen, olid nad ometi nii õnnelikud. Ei tea, mis nad veel siis oleksid teinud, kui oleksid korraga minu identiteedi ja religioosse kuuluvuse teada saanud? Kui ebaaus on meie kultuur, mis kasvatab meid arvamises, et teised kultuurid ja religioonid on ebatolerantsed! Näe, need kaks lihtsat moslemist marokolannat võtsid mind omaks ja pidasid kalliks, kuigi arvasid mu kristlase olevat. Huvitav, kui paljud Euroopa kristlased näitavad üles nii siirast tutvumisrõõmu moslemist uue pereliikme vastuvõtmisel? Vanaema, sinu tunnustus muutus minu jaoks veelgi väärtuslikumaks.

7 ar k – „Ülistus olgu Jumalale, mida Jumal on tahtnud!“ (kiitusavaldusena)

RAMADAAN MAROKOS

Autor: Sarah Iirimaalt

Ramadaanikuu on jälle märkamatult kätte jõudnud ning veel märkamatumalt peagi läbi. Ma jagaksin meeleldi teiega oma kõige meeldejäävamat ramadaani, mille veetsime Marokos.

See oli kolm aastat tagasi ja ramadaani alguses olin ma 6. nädalat beebiootel, kuid ega see mul paastuda ei seganud.

Ramadaanikuu on uuele moslemile islamiriigis eriline: sa märkad kõiki ja kõike enda ümber ja hindad hetke, et saad paastuda, kui kõik sinu ümber paastuvad; saad katkestada oma paastu paljude inimeste keskel, kes ka kõik paastuvad; palvetada koos – see on ühtsuse tunne.

Ramadaani tunded sa Marokos kõikjal enda ümber – väljas käies on kohvikud ja restoranid tühjad või siis üldse suletud; sa ei näe inimesi tänaval söömas, kohvitamas; varajastel hommikutundidel kuuled, kuidas inimesed loevad Koraani; pärastlõunal algab köögis alati tihe sebumine – valmistatakse *iftaariks*. Küpsetatakse ka ramadaanimaiustusi, mis on väga magusad ja mille tegemine paras ettevõtmine. Tihtipeale leiad köögist kolm või enam naist maiustuste kallal toimetamas (maiustusi tehakse kas kord või kaks kuus, mitte iga päev).

Iftaariks on laua peal kas *hariira* (supp, mida süüakse spetsiaalselt ramadaanikuul, mis on valmistatud lambalihast, läätsedest ja kikerhernestest ning on väga toitev) või juurvilja püreesupp. Samuti ei puudu laua pealt kunagi ka datlid ja ramdaanimaiustused. Tuntuim neist on *šbekiia* –huvitava kujuga maius, milleks lõigatakse taigast ristkülikukujulised tükid, keskele lõigatakse kolm ava, sõrmede vahel antakse sellele vastav kuju, küpsetatakse õlis, ning seejärel torgatakse mee sisse ning lõpus raputatakse peale seesamiseemneid.

Kui kogu pere on katkestanud oma paastu, süüakse suppi ja minnakse *tarawiihi* palvetama. Tagasi tulles süüakse tavaliselt *tažiini* (traditsionaalset hautis), kas kana, kala või lambalihaga.

Suhuur (hommikune söögikord enne paastu alustamist) on üldiselt tagasihoidlik – juustusai, piimakissell, mõni võileib, jogurt ja datlid ning ohtralt vett.

Eidi hommik on Maroko kodus eriline sündmus – lapsed on täis rõõmu ning ärevust, nad kannavad oma parimaid riideid – tüdrukud traditsionaalseid värvilisi *kaftaane*, poisid traditsionaalset *džellabad* või *džabadoori*. Täiskasvanud riietuvad veidike tagasihoidlikumalt – naised kannavad *abaajat* või *džellabad* ning mehed traditsionaalset *džellabad* või *taubi*.

Lapsed saavad kingitusi ning maiustusi. Inimesed kiirustavad mošeesse *eidi* palvusele. Koju tulles on hommiku-

söögiks kaetud pidulik laud, kust võib leida suppi (mille nime ma ei oska teile kahjuks öelda, kuid mis maitseb nagu arstirohi, nii et mina kahjuks seda juua ei suuda) ning muud head paremat.

Peale hommikusööki minnakse külastama sugulastuttavaid. Igas külastatavas kodus pakutakse teed ning maiustusi, kõik on õnnelikud ning tänavad ja ülistavad Jumalat.

Minule oli see kõik väga eriline ning huvitav ja ma olen tänulik, et sain osa sellest imelisest päevast. *Eidi* päev on Marokos täis õnne, rõõmu ning ärevust.

Peagi on jälle möödunud üks ramadaanikuu ja *in ša Allah* jääme lootma, et ka tuleval aastal saame me kõik osa võtta järgmisest imelisest ramadaanist.

Ilusat *eidi* kõigile!

SÖÖGID (ülalt alla):

1. Maroko *hariira*
2. Maroko traditsionaalne maiustus *šbekiia*
3. Maroko *tažiin*

RIIDED (vasakult paremale):

1. traditsionaalne Maroko naiste pidurõivas *kaftaan*
2. meeste *džellaba*, naiste *džellaba*
3. traditsionaalne Maroko poiste piduriie *džabadoor*
4. Maroko naiste *abaaja*
5. kogu islamimaailmas kantav *taub*
6. Maroko nahksussid – *babušid*

Niqaabiga Iirimaal

Autor: Amina Iirimaalt

Kell on kolm ja veidike peale ... hommikul. *Taraawih* palvetamine on ammu seljataga ja osa Koraani tänaseks loetud, tähendab arvan täna vara-hommikuks, *alhamdulillah*, kuna silmad enam praegu ei võta kuid kes teab. *Suhuuri* söömisel on õnnistus, seda ootangi siin lõputus vaikus. Tegelikult on Saudi kanalist Koraan taustaks mängimas, pildiks otseülekanne Mekast. Kaaba ümber ei paista palju vaba ruumi enam olevat, *ma ša Allah*. Kuldne vaade! Suhkurdatud piparmünditee on kandikul jahtumas, naudin lihtsalt vaikust, st Koraani retsiteerimist, ja mõtlen elu üle, st enda üle. *Oudh* on viirukianumil põlemas; selle suits teeb toa kenasti hubaseks. Kraban teki endale ümber, et enamgi soojust tunda, *alhamdulillah*.

Mitte ei soovi katta paastukuud magamise alla, seega katsun püsida ärkvel, kuni saabub õige aeg pisut puhkamiseks. Tähendab, ei riski natukesekski suigatada, eriti kui olen *fažrile* nii lähedal, sest ei taha saada sellise üllatuse osaks ... jälle, kuna see on juba juhtunud, et olen kogemata unemaale rännanud ja seejärel ärganud järsku ehmatades üles; näinud, et päikesetõusupalvest juba nii tunnike möödas ja olen puha söömata-joomata-palvetamata. Olen kindel, et seda särtsakat tunnet on paljud moslemid kogenud, misjärel lähevad jalgu järele vedades *wudut* tegema, mõttes silme ees nii unistuslikult virvendamas kaetud hommikusöögilaud ... nii hetkeks neelatasid ja seisid palvesse.

Meie kauaoodatud ramadaanikuu on juba suuresti hoos. Näete, selle üle ma nüüd küll rõõmu ei tunne, et nii palju juba läbi on. Võtab või pisara silma moslemile, kes pärib enda käest, kas on siimaani ikka õigesti käitunud sel paastumise kuul. Silmi on aga muidugi kiiduväärt aeg-ajalt õpetada nutma, lojaalsusest oma Loojale, Tema

karistuse kartuses ja tänulikkusest Tema headuse ja tasu eest. Ei ole palju meilt palutud ka viia pilk ka oma südamesoppi ning tirida sealt välja kõik haigused, mis võivad selle hukatusse viia.

Jõudu, pikka meelt ja vastupidavust – kordan endale, sest käes on tähtsaim aeg sellest kuust, milleks on viimane osa, viimased kümme päeva. Aeg, mil pingutame endid veelgi rohkem tegema ülistustegusid, Allahi abiga, lootes saada andestust. Neid ma ootan kannatamatult, kui nii võiks end sõnastada; mitte ei tahaks neid mööda lasta. Ent kõik lõpeb siin elus ja seega peab võtma (vahe-malt püüdma) antud ajast parima, kasutama oma aega maksimaalselt. *In ša Allah*. Tahan ka tulla välja sellest kuust parema inimesena nagu seda paljud teisedki.

Paastupäevad on seekord pikad. Pole valikut – meie test, meie õnn! Aga pole seda kõrvetavat kuumust meil siin Dublinis, mis tegelikult teeks olukorra omakorda raske-maks, vaid meid tervitavad koguni tihedad tugevad vihmajad. Ausalt, kuidagi kerge on see aasta seesamune paastumine. Enne seda kuud olin veidi teisel arvamusel. Hämmastav! Kuigi igapäevaelu kuhugi paastumise ajal ka kao – kaks küllaltki domineerivat asja koduperenaisele: majapidamine ja lapsed, mis-kes võivad sellel ajal selle vähese energiagi välja tõmmata – saab end siiski õigele astmele viia ning käiku panna kannatlikkuse – lihtne sõna, mis reaalsuses tegelikult nõuab palju.

Ja mõttesäde on kohustatud hetkel katkema, sest on paras aeg midagi hamba alla pista, palvetada, natuke puhata, alustada oma päevaga, uue paastupäevaga ja ikka edasi, *in ša Allah*.

EGIPTIIMAA

Eestlanna elu loori varjus

Autor: Nele Siplane

KOKKUHOID

Mohamed astub tupp, väike vaip kaenlas. Ta tuleb alt isa poolt ja midagi hoopis muud otsides on ta leidnud hoiule pandud asjade hulgast ka selle, Koraani värssiga heleroosa tumesiniste lilledega ääristatud vaiba. Nadiinile meenutab see palvevaipa, kuigi see on pisem – ehk siis äkki laste palvevaip? Aga ei, sel korral on vaip mõeldud hoopis seinale riputamiseks. Seinavaipa mäletan ma sisustuses viimati oma maavanaema seinalt, kus mustale taustale olid tikitud roosad ja sinised lilleõied. Ahju kõrvale seinale riputatuna saatis see mind unemaale, kui ma ööseks vanaema poole juhtusin jääma.

Peale vaiba toob Mohamed mulle isa juurest uue sinise kampsuni ja Omarile viigipüksid. Väikeseid lapsi ei ole siin peres ammu olnud, nagu ka minu mõõtu naisterahvaid. Aga keegi hea inimene on need kunagi talle pannud ja nii need õigel ajal meie kätte jõuavadki. Sel moel on meieni ja meie majapidamisse asju rännanud ka varem: aastaid tagasi ostetud jogurtimasin ja koogivormid, mis veel alles pakendis, fritüür, kööginõude komplekt, söögiriistad, küünlajalg, laudlinad, Koraani värssidega seinapildid, aga ka teller ja satelliidivastuvõtja ning isegi boiler, samuti lugematul arvul riideid ja muud. Keegi

ei ole neid kasutanud, asjad on enamasti tuttuud, aga ostetud kunagi, mil Hiina kaup liikus vähem. Seega on nendel peale kultuurikihi ja ajaloo tihti head firmamärgid ja need kestavad ehk ka meie lasteni.

Egiptlane on väga kokkuhoidlik inimene. Ta hoiab asju, raha, suhteid lähedastega. Ta mõtleb mitu korda, enne kui midagi minema viskab. Tihti ostab ta varuks asju, mille siis ilusti paremaid aegu ootama paneb. Osteski mõtleb ta enne pikalt, uurib hindu ja kvaliteeti ning otsustab selle kasuks, millel on parim hinna ja kvaliteedi suhe, et asi ka vastu peaks. Odavaim ei ole egiptlase jaoks alati parim valik.

Nii on paljudes kodudes oma panipaik, mõni tühjana seisv tuba või koguni korter, kuhu keegi ei ole veel sisse kolinud. Sinna paigutab egiptlane kogu oma vara, mida parajasti vaja ei lähe või mis on ostetud „investeeringuplaanidega“ näiteks kunagi abielluvate laste jaoks, ning astub sinna sisse, kui midagi vaja peaks minema, kas temal endal või mõnel abivajajal.

„Oskaksin mina ka nii kokkuhoidlik olla!“ leian end ikka ja jälle mõtlemas, sest olen juba euroopalikult rikutud – kui midagi ette jääb, viskan selle tavaliselt minema, et mitte hakata kulutama oma närve ülearusele asjale panipaiga leidmiseks. Egiptlane aga hoiab kõik alles ja paigutab

leitud veidike kõverama kirjaklambrigi paremaid aegu ootama ehk ikka sellesse samasse kambrisse.

Milline roheline mõtteviis, kuigi see ei tulene murest emakese maa pärast. Ikka kokkuhoiust, sest mine tea, millal jälle midagi vaja läheb. Eestlasena mõtlen pigem, et kui vaja, ostan uue. Aga egiptlane mõtleb, et milleks hiljem uus osta, kui vana on juba olemas.

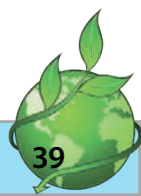
Siiski tunnen, et olen ka ise siin rohelisemaks muutunud. Kapis seisavad mul tühjad klaaspurgid, kuigi moosi ei ole plaanis keetma hakata. Aga äkki läheb vaja (ja ikka läheb ju). Veidike kortsus paber rändab tagasi sahtlisse ja toidukorrast ülejäänud külmpappi.

Egiptuses kehtib reegel: „Raha võta tänavalt ja siis vii see pank!“; mitte vastupidi. Sellepärast rändavad pärandused ja palgast ülejäänud raha tihti just hoiukontole. Heaks küljeks selle juures on, et raskematel aegadel ei ole kae-

las laene ja vajadusel on alati midagi hinge taga. Saab aidata lapsi ja sugulasi, teisi hädasolijaidki.

Oluline on ka ühtehoidmine lähedastega, sugulastega, vanematega. Terved pered saavad tihti kokku, mitte üksnes pühade aegu, vaid enamasti korra nädalas ikka, või veelgi tihedamini, kui vanemad elavad lastega ühes majas. Raskel hetkel on alati, kellele loota, kellele toetuda. Külakosti viiakse alati, kuid vastu ei oodata. Tõepoolest. Nagu vanal heal ajal, ripub nüüd meie värskelt värvitud seinal uus vaip. Ahju ei ole küll kusagilt võtta, kuid teatud nostalgilisust toob see tuppa ometigi. Aitäh, hea inimene, kes sa selle meie jaoks kunagi tallele panid, kes iganes või kus iganes sa siis ka ei oleks! Hea on teada, et keegi on kunagi sinule mõelnud, olemata ise sinu olemasolust teadlik.

Nele Siplase raamat „EGIPTIMAA. Eestlanna elu loori varjus“ on Eesti raamatupoodides juba saadaval!

LASTE KASVATAMISEST ISLAMIS

Tõlkinud: Khadija

KOLMTEIST ISLAMLIKU KASVATUSPÕHIMÖTET

Žāhiliija ehk ignorantsuse ajal, seega enne islami algust, oli araabia rahvas robustne ning harimatu; moraalne elu oli peaaegu olematu. Seega oli Prohvet Muhammedi (*saws*) esimeseks ülesandeks harimatu ühiskonna täielik uuendamine. Siinkohal on üleliigne mainida, et Jumal saatis Prohveti (*saws*) kui õpetaja. Koraan kinnitab seda ideed: „**Oo meie Isand, saada nende hulgest Sõnumitooja, üks nende endi seast, kes edastaks neile Sinu aajad (värsid, märgid) ja õpetaks neile Seda Raamatut (Koraani) ja Tarkust (sunnat) ja puhastaks nad. Tõepoolest, sa oled Kõikvõimas, Kõige Targem.**“ (2 :129).

Tähtis on teada, kuidas Prohvet (*saws*) araablasti õpetades käitus, et kõik need põhimõtted lõpuks ühiskonda juurduksid ja et neid oleks võimalik ka laste peal praktiseerida.

1. PROGRESSIIVSUSE EHK ETAPILISUSE PÕHIMÖTE

Ilmutuse ajal oli Koraani peamiseks põhimõtteks kasutada araablaste juures progressiivset meetodit. Koraan ilmutati osade kaupa, keelud viidi ellu etapiliselt, kuna nende täielikuks rakendamiseks oli vaja kõigepealt moslemi vaim ette valmistada. Koraanis on kirjas: „**Ja Koraani me eraldasime (osadeks), et võiksid seda inimestele ette lugeda teatud aja jooksul. Ja me saatsime selle alla etappidena.**“ (17:106). Näiteks võib tuua alkoholi keelustamise: kõigepealt ilmutatakse värs, milles on

juttu alkoholi valmistamisest (16:67), seejärel keelatakse alkoholi juures palvetamine (4:43), siis hoiatatakse liigse tarbimise eest (2:219) ja viimaks keelatakse alkohol hoo- pis (5:90). Etapilisust on vaja selleks, et inimesed jõuaksid uue seadusega harjuda (näiteks alkoholilembelised end sellest võõrutada) ja oma elu ringi seada (näiteks veinikaupmehed uue töö leida, mitte päevapealt töötuks jääda).

Samuti nagu viidi ellu etappide kaupa keelud, toimus ka käskudega. Siinkohal võib näiteks tuua palveõppe: Prohvet (*saws*) hakkas lastele palvetamist õpetama, kui nad olid seitsmeaastased, kuid palve ise muutud absoluutseks kohustuseks alles puberteediaja algusest. Ta andis ka loa last lüüa¹, kui viimane on juba kümne aastane, kuid keeldub palvet õppimast.

2. FÜÜSILISTELE JA INTELEKTUAALSELE VÕIMETE- LE VASTAVALT ÕPETAMISE PÕHIMÖTE

Õpetada usuteadust rahvale, kes oli õpetusest nii võimatu kaugel, nagu seda oli araabia rahvas, vajas kahtlemata paindlikkust ning teravat meelt ja taiplikkust. Tegemist oli ju erinevas vanuses, erinevatest ühiskonnakihtidest, erineva intellektuaali ning füüsiliste võimetega inimestega; seega pidi kõiki neid suuri erinevusi täpselt arvesse

¹ *Islami seaduse kohaselt on lubatud lapsi lüüa vaid viimase abinõuna, kui miski muu enam ei aita. Keelatud on: lüüa suures vihas; lüüa näkku; lüüa terava esemega või millegagi, mis võib konte murda; lüüa piirkonda, mis on eriti hell ja kus löögi tagajärjed võivad olla saatuslikud (näiteks pähe). Lapse distsiplineerimiseks tuleks esmalt kasutada kõige hellemat võimalikku meetodit; kui see ei aita, siis hellu- selt järgmist jne.*

võtma ja igaühele sobiva õppemeetodi leidma.

Abu Masud Al-Ansaari (raa) jutustas: „Üks mees ütles: „Oo Jumala Sõnumitooja, ma suutsin vaevu palve lõpetada, sest see ja see venitas selle nii pikaks.“ Ma pole iialgi Prohvetit (saws) nii vihasena näinud kui tol päeval. Ta hüüdis: „Oo inimesed, teie pärast hüljatakse palve. See, kes usklikke palves juhib, muutku see nende jaoks kergeks, kuna nende hulgas on ka haigeid, nõrku ja teisi, kellel on tegemist.“ (Sahih Al-Bukhari)

Teine mure oli õpetuse kättesaadavus, mille parandamiseks õpetas Prohvet (saws) alati võimalikult suure hulga kuulajate ees.

Prohvet (saws) ütles: „Rahustage, ärge hirmutage, lihtsustage ja ärge tehke asju keeruliseks!“ (Sahih Al-Bukhari, Sahih Muslim)

Anas (raa) on edastanud: „Tehke tee lihtsaks, mitte raskeks. Teatage headest asjadest ja ärge hirmutage oma kuulajaid.“

3. MITTE SUNDIMISE PÕHIMÕTE

Üks olulistest erinevustest nende vahel, kellel on teadmised ja kellel ei ole, on see, et kes teab, see mõistab ka, et vägivaldselt peale suruda ja sundida pole mõtet, kuna me ei saa omistada ega muuta teise inimese sünametunnistust ega mõtteid. Muutumine on võimalik vaid siis, kui inimene seda ise tahab. Islami Koraani- ja sunnapõhine meetod näeb ette, et vägivaldselt sundida ei tohi ja seda kinnitab ka Koraan: „**Usus ei ole sundlust. Tõesti, õige tee on vale kõrval selge. Kes ei usu iidolitesse vaid usub Jumalasse, see on haaranud kõige kindlama peotäie, mis iial ei katke. Ja Jumal on Kõike Kuulja ja Kõike Nägija.**“ (2:256).

4. KANNATLIKKUSE JA ÕRNUSE PÕHIMÕTE

„Ning läbi Jumala armulikkuse olid sa (st Muhammed) nende vastu kaastundlik. Kui sa oleks olnud ranget ning süd ametu, oleks nad sinust ära pööranud. Seega, andesta neile ning palu neile (Jumalalt) andestust ja nõusta neid. Kui oled otsustanud, siis usalda Jumalat, tõesti, Jumal armastab neid, kes Teda usaldavad.“ (3:159)

See Koraani värss kirjeldab vaid mõningaid hea õpetaja elementaarseid omadusi; üheltpoolt vägivaldatus (kas siis füüsiliselt või moraalselt) ja teisalt õrnus ning kannatlikkus, kuna need viivad harimises paremate tulemusteni. See on ühtviisi hea nii õppijale kui ka õpetajale ja Koraan kinnitab seda: „**Ja Kõige Armulisema sulased on need, kes käivad uhkusetä mööda maad ja kui rumalad (võhikud/uskmatud) (halva sõnaga) nende poole pöörduvad, vastavad nad vaid rahuga.**“ (25:63).

Hea õpetaja on seega väga kannatlik ning omab head enesekontrolli. Moslemite kasvatusfilosoofias ongi juhtivaks ideeks: õpetada, see tähendab olla kannatlik. Tagakiirustades ei ole võimalik midagi õpetada, ega õppida. Seega peame mingiks ajaks kriitika kõrvale heitma. Koraan õpetab meile ka enesekontrolli ja viha allasurumist

ning mõistab hääletooni tõstmise hukka. Seal on kirjas: „**Jumalale ei meeldi halvast avalikult rääkimine, välja arvatud kui rääkijaks on kannataja. Ja Jumal on Kuulja ja Teadja.**“ (4:148), „**Ja sammu alandlikult ning langeta oma hääletooni. Tõesti, kõige ebameeldivam hääle hulgas on eesli oma.**“ (31:19).

Kokkuvõtteks on allolevad prohvetlikud sõnad:

„Õrnus on delikaatsus, ligipääsevus ja vägivalda eitamine.“
„Iga kord, kui teha midagi õrnusega, on see kõige ilusam!“

5. KORDAMISE PÕHIMÕTE

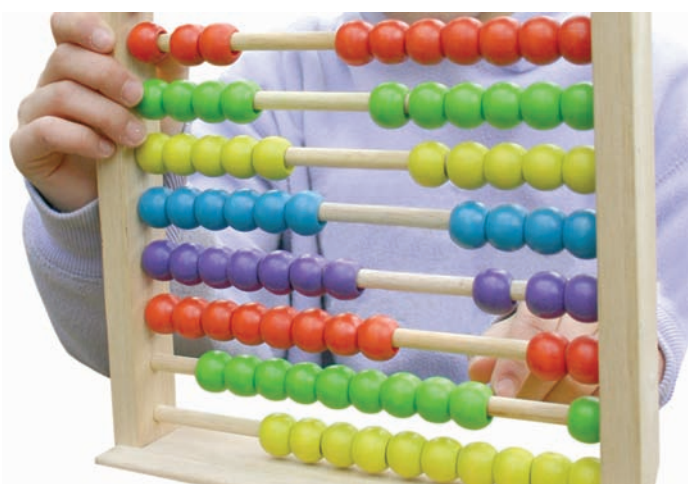
Et ennast arusaadavaks teha, oli Prohvetil (saws) harjumuseks korrata kõike, mis iganes võimalusel, peamiselt oma palves. Iga kord, kui ta õpetas, küsis ta alati: „Kas ma tegin end piisavalt arusaadavaks?“

Anas on edastanud: „Iga kord kui Prohvet (saws) rääkis, kordas ta seda kolm korda, et kõik kohalolijad aru saaksid. Kui ta kellegi juurde läks ja tervitas, tegi ta seda kolm korda.“

6. VÕISTLUSELE ÕHUTAMISE PÕHIMÕTE

Koraan kutsub Jumala järgijaid positiivsele rivaaliteedile, andmaks endast parima, et elada ühiskonna pidevas progressis nii sotsiaalses, majanduslikus kui ka moraalses mõttes. Igaüks peaks püüdma saavutada oma usuvennast parem tulemus (seda aga oma võimaluste piires). „**Igaühele on suund, mille poole ta pöördub. Seega kiirustage hea suunas. Kus te ka ei oleks, Jumal toob teid kõik koos ette (kohtumõistmisele). Tõesti, Jumal on kõigeks Võimeline.**“ (2:148).

Sama kehtib ka pere ja kooli kohta, kuid võistlemises on ka piirid, kuna islami vaatepunktist peab võistlemine äratama elava huvi õppimise vastu ja äratama austust nii kaasõpilase, õpetaja kui ka vanemate vastu.

7. HUVI TUNDMISE PÕHIMÕTE

Teadmised on moslemite hulgas hindamatu väärtusega. Prohvet (saws) ütles: „Igaühele, kes peidab teadust selle eest, kes seda otsib, pannakse Viimsel Kohtupäeval tulest suurauad suhu.“

8. ÕIGLUSE PÕHIMÕTE

Islami seaduse kohaselt peavad inimestevahelised suhted põhinema täielikul õiglusel ja seega on tõestusteta ning järelevõetava kohtumõistmine nii Koraanis kui ka

hadithites hukka mõistetud. „**Tõesti, Jumal käsib teil anda vara tagasi neile, kellele see kuulub, ja kui teie mõistate kohut inimeste üle, tehke seda õiglaselt. Tõesti, kui suurepärase on Jumala õpetus, mis Ta teile annab. Tõesti, Jumal on Kõikekuulja, Kõikenägija.**“ (4:58).

Seega on õiglus väga tähtis. „**Oo teie, kes te usute, olge õiglusel püsivalt kindlad, tunnistajateks Jumalale, isegi kui see on teie endi, vanemate või lähedaste vastu. Olgu siis rikas või vaene, Jumal on neist mõlemist üle. Seega, ärge järgige eelistusi, et võiksite olla õiglased. Ja kui te moondate (oma tunnistust) või keeldute (seda andmast), siis Jumal teab, mida te teete.**“ (4:135).

Ühes hadith qudsis on öeldud: „*Oo mu sulased, Ma patustasin, samamoodi kui teie patustasite, mõistes kohut teie omavaheliste seletuste põhjal ebaõiglaselt. Ärge olge omavahel ebaõiglased!*“

Peale seda üldist märkust sotsiaalse ebaõigluse kohta, avaldus olulisemalt spetsiifilisem edastus, mis mängib tähtsat rolli; tegemist on ebaõiglusega laste vastu.

„*Kartke Jumalat ja olge õiglased oma laste vastu!*“ (Sahih Al-Bukhari)

9. AUSTUSE PÕHIMÕTE

Seda põhimõtet peab järgima igal pool ning igas olukorras; olgu tegemist teadmiste otsija (hoolimata päritolust, vaene või rikas, laps või täiskasvanu, must või valge) või teadmiste omaja ja nende jagajaga (vanemad, imaamid, õpetajad, kasvatajad üldiselt).

Koraan õpetab meile, et endast alamat või nõrgemat tuleb austusega kohalda: „**Seega, orbu ära rõhu ning palujat peleta ...**“ (93:9-10).

Moslemitele õpetatakse, et nad peavad oma õpetajate vastu austust üles näitama, neid viisakalt kõnetama ja mitte kunagi nende peale häält tõstma. Samuti on hukka mõistetud sihilikult õpetaja või jutlustajat hääle summutamine „**Oo teie, kes te usute, ärge tõstke oma häält Prohveti omast üle või kõnelge temaga valjusti, nagu osad teist omavahel räägivad, või teie teod muutuvad teile märkamatuks väärtusetuiks.**“ (49:2)

Soovituslik on ka uustulnukatele, kes õppida soovivad,

õpperingsis ruumi teha. See näitab, et uued on teretunud ja kogukond hoolib sellest, et teadmised nende hulgas leviksid. „**Oo teie, kes te usute, kui teile öeldakse kogunemistel „Tehke ruumi!“, siis tehke ruumi ja Jumal teeb teile (Paradiisis) ruumi. Ja kui teile öeldakse „Tõuske!“, siis tõuske. Jumal tõstab need teie hulgast, kes usuvad ja kellele on antud teadmised, astmete võrra. Ja Jumal teab, mida te teete.**“ (58:11)

Lõpuks on õpilasel soovituslik küsida õpetajalt luba õpperingsiks lahkumiseks. „**Tõesti, usklikud on need, kes usuvad Jumalasse ja Tema Sõnumitoojasse. Ja kui nad tulevad tema juurde mõne ühise asjaga, siis ärgu nad lahkugu ilma tema loata. Tõesti, kes sult luba küsivad, need usuvad Jumalasse ja Tema sõnumitoojasse. Ja kui nad küsivad sinu luba oma asjades, anna luba neile, kellele tahad ja palun Jumalalt neile andestust. Tõesti, Jumal on Andestav, Kõige Halastavam.**“ (24:62)

Teine oluline asi puudutab narrimist ja pilkamist. Õpetajad ja vanemad peaksid alati keelama, kui lapsed üksteist narrivad. „**Oo teie, kes te usute, ärge laske inimestel teisi inimesi naeruvääristada, kuna viimased võivad olla paremad kui esimesed. Samuti ärge laske naistel teisi naisi naeruvääristada, kuna teised võivad olla paremad kui esimesed. Ja ärge söimake üksteist ega kutsuge söimunimedega. Vastik on see allumatuse nimi peale uskumist. Ja kes ei kahetse, need on tõelised patustajad.**“ (49:11)

10. MÕÖDUKUSE PÕHIMÕTE

Mis puutub mõõdukusse, siis Koraan ja *sunna* soovitavad seda kindlasti järgida, kuna see on uskliku igapäevaelu absoluutseks aluseks. Prohvet (*saws*) ise kuulutas oma rahvale: „*Te olete kesktee kogukond.*“

Ka kasvatuses – nii ilmalikus kui religioosses, kuna islam ei tee vahet – tuleks mõõdukust õpetada ja rakendada. Prohveti (*saws*) seisukoht oli järgmine: „*Tehke usk lihtsaks, mitte raskeks ja ärge kedagi hirmutage!*“

Teisal peavad need, kellel on religioossed teadmised, oma õpetuses kannatlikud ning taiplikud olema. Õpetajad peavad kasutama erinevaid meetodeid, et nad suudaksid end erineva haridustasemega õpilastele arusaadavaks teha. Õpetaja ei tohi õpilastelt võimatut nõuda ega ka neilt võtta julgust edasi õppida.

11. SÕNADE JA TEGUDE VASTAVUSE PÕHIMÕTE

Eriti tähtis koolis õpetaja-õpilase vahelises suhtes ja kodus vanema-lapse vahelises suhtes on sõnade vastavus tegudele, kuna see annab alghariduses visuaalse ettekujutuse eeskujuga põhjal. Lihtsamat öeldes – meie lapsed ja õpilased on meie peegel.

Prohvet (*saws*) ütles: „*Inimene on siis tõeliselt teadja, kui praktiseerib seda, mida teab.*“ ja „*See, kes teadmisi ammutas, ent ei jää edasi õigele teele, kaugeneb Jumalast.*“

Koraanis on kirjas: „**Kas käsitate inimeste olla jumal kartlikud ja unustatud endid, samal ajal kui Pühakirja loete? Kas te siis ei mõtiskle?**“ (2:44) ja „**Oo teie, kes te usute, miks ütlete seda, mida te ei tee? Jumala viha**

on suur, et te ütlete seda, mida te ei tee.” (61:2-3).

Prohvet Muhammed (*saws*) on ka öelnud: „*See , kes hüüab lapse enda juurde, lubades talle midagi ent ei pea siiski oma lubadust, levitab valet!*”

12. HEA EESKUJU PÕHIMÕTE

Muhammed (*saws*) andis alati head eeskujuu nii enda täiskasvanud järgijatele kui ka lastele, nii oma sõnades kui ka tegudes. Seega, kui õpetame oma lapsi islamit järgima, on Prohvet (*saws*) alati parimaks eeskujuks. „**Tõepoolest, Jumala Sõnumitoojas on suurepärase eeskujuu sellele, kes loodab Jumalaga kohtuda, usub Viimse Päeva ja meenutab pidevalt Jumalat.**” (33:21).

See seab ka lastevanematele vastutuse olla lastele parimaks eeskujuks, kuna nad on oma lastele kui Prohveti (*saws*) saadikud. Prohvet Muhammed (*saws*) ütles: „*See, kes end mulle allutab, allutab end ka Jumalale ja see, kes end mulle ei alluta, ei alluta end ka Jumalale. See, kes mu saadikule end allutab, allutab end ka mulle ja see, kes end mu saadikule ei alluta, ei alluta end ka Jumalale.*” (Sahih Al-Bukhari)

13. DISTSIPLIINI PÕHIMÕTE

Väga oluline on lastele õpetada ka distsipliini. Neile tuleb juba varases lapsepõlves selgitada, et kõik loodu peab alluma Looja tahtele. Looja väljendab aga oma tahet saa-

detud sõnumite kaudu, mille olemust selgitavad meile sõnumitoojad. Ühiskond vajab aga ka juhte, kes Jumala seaduse järgimist kontrolliksid. Perekonnas on nendeks juhtideks vanemad, seega on lastel kohustus oma vanematele kuuletuda. „**O teie, kes te usute, kuuletuge Jumalale ja kuuletuge Sõnumitoojale ja neile teie seast, kes on võimul. Kui teie hulgas tekivad erinevused (arvamustes), pöörduge sellega Jumala ja tema Sõnumitooja poole, kui usute Jumalat ja Viimset Päeva. See on parem ja sobivam viimse otsusena.**” (4:59) Kui reeglitele ei alluta, on sellel muidugi omad tagajärjed. Religioosses mõttes võime sõnakuulmatuse või kuuletumise tagajärgi käega katsuda alles Teispooluses, kuid lastele tuleb ka selgitada, et kui siinse ilma reeglitest üle astuda, on sellel omad kohesed tagajärjed. Koraani meetodit järgides peame silmas pidama, et karistusele peab eelnema hoiatus. Seega tuleb meil enne karistamist alati lapsele selgitada, miks tema tegu halb on ja teda hoiatada, enne kui karistama hakkame. Jumal ütleb Koraanis: „**Keda juhatakse, seda juhatakse vaid ta hinge (heaolu) pärast. Ja kes eksib, see eksib vaid selle (st oma hinge) vastu. Ükski koormakandja ei pea kandma teise koormat. Ja Me ei karista kunagi, enne kui oleme saatnud sõnumitooja.**” (17:15).

LISATEAVET LAPSEST LAPSE PSÜÜHILINE ARENG

Tiina Talvik, lasteneuroloogia emeriitprofessor

Lapse psüühiline areng on alati isikupärane. Hingelise arengu jooned ja kasvu kiirus sõltuvad lapsest endast, tema lähedaste inimsuhetest, pere eluviisidest ja pühendumisest lapsele.

Oluline on tähelepanelikkus. Mida tihedam on side lapse ja tema vanemate vahel, seda lihtsam on märgata ka seda, kui miski lapse arengus ei ole nii, nagu peab. Üks käitumisjoon võib olla ühe lapse puhul normaalne ja mõistetav, kuid teisel märk sellest, et kõik ei ole päris korras.

TEINE ELUAASTA

Lähedus- ja turvatunne on lapse teiseks eluaastaks välja kujunenud. Varane iseseisvumine sai alguse juba esimesel eluaastal, mis on otseselt seotud sellega, et laps hakkab kõndima. Liikumise arenemine ja iseseisvus toovad lapsele suurt rõõmu ning rahuldust.

Nüüd on aeg hakata kujundama hügieeniharjumusi. Laps õpib hindama, et puhas ja kuiv olla on hea. Potil käimine harjutab teda oma heaolu kontrollima. See on omaette keeruline protsess, mis nõuab vanematelt kannatlikkust ja eesmärgipõhisust. Laps tule võõrutada mähkmetest. Laps harjub potiga, kui ta õpib seeläbi oma heaolu kontrollima. Hügieeniharjumuste kujundamine peakski olema ühine rõõm. Tulemus on ühine võit nii lapse kui ka vanemate jaoks.

Arengupsühholoogiliselt on see eluetapp seotud lapse iseseisvumise suurenemise ja uudishimuga, mistõttu laps muutub pisut jonnakaks, kangekaelseks ja trotslikuks. Ühelt poolt vajab ta täiskasvanuid, kes rõõmustavad tema saavutuste ja uute omandatud oskuste üle. Teiselt poolt kaasneb õppimisega siiski hulk ponnistusi, olukordade ümberhindamisi, ebaõnnestumisi ja mis kõige olulisem – reegleid. Lapsevanemad on need, kes määravad reeglid ning kasvatavad lapses järjekindlust.

Reegliteta ei õpi laps enesekontrolli ega oma elu üle valitsema.

Väga tähtis on olla lapse vastu tähelepanelik. Seda lihtsam on siis märgata ka võimalikke kõrvalekaldeid lapse arengus. Ei maksa olla liiga murelik. Selles vanuses laps oskab end juba väljendada ja küsida ning kõige rohkem vajab ta täiskasvanut, kes teda mõistaks.

KOLMAS JA NELJAS ELUAASTA

Selles vanuses laste jaoks on olulisim õppida oma valikuid ja soove valitsema. Laps on sel eluperioodil tihti trotslik. Toimub kiire areng. Lapsevanem saab last juhtida ning jagada tunnustust, nii et iga õnnestumine kasvataks temas enesekindlust. Igas argipäevas on olukordi, kus laps teeb väikseid valikuid ja õpib, et just tema valikust sõltub õnnestumine. Laps valib – algul ebateadlikult –, mis talle maitseb, kui palju ta sööb, mida selga paneb jne. Lapsevanem saab last tema valikutes jälgida ning aidata tal mõista seoseid valiku ja tulemuse vahel.

Sel eluperioodil on täiskasvanul eriti oluline mõista, et väljakujunenud usaldussuhe lapse ja vanema vahel saab määravaks ka täiskasvanueas. 3.–4. eluaastal areneb intensiivselt tundeelu. Laps samastub oma soost vanemaga ja vaimustub teisest soost vanemast. Teda hakkavad huvitama sugupooli käsitlevad teemad. Selles vanuses on lapse tunded tugevad ja keevalised ning ta kogeb tihti sisemist vastuolu. Laps vajab mõistvaid, siiraid ja turvalisi lähedussuhteid. Selles vanuses on lapsed väga loomingulised, sepitsevad muinasjutte, joonistavad, leiutavad kujutlusmaailma olendeid jne.

VIIES JA KUUES ELUAASTA

See on kiire õppimise ning vaimse arenemise periood. Tuleb tähele panna, et laps õpib, samastudes täiskasvanutega, jäljendades nende kõneviisi ning töökspidamisi.

Õige ja vale eristamist õpetavad lähedased inimesed, keda laps usaldab. Kui täiskasvanu peab lubadustest kinni, siis õpib seda tegema ka laps. Sel perioodil arenevad lapsel sotsiaalsed oskused ning sellest sõltub, kuidas hakkab ta end määratlema ja käituma rühmas. Tekivad süü ja tagajärgede seosed ning mõistmine. Laps õpib märkama oma käitumises põhjuse ja tagajärje seost. Hea teoga kaasnevad rõõm ja tunnustus, halvale teole järgnevad karistus, meelepaha ning süütunne. Oluline on lapsega arutada, miks see nii on, ning õpetada teda mõistma, et halba tegu saab lepitada ja ebaõnnestumised ei tähenda läbikukkumist.

Last tuleb õpetada vabandust paluma – nii õpib ta, et tugevad inimesed tunnistavad oma eksimusi.

MÄNGUEALISTE LASTE HIRMUD

Mängueas lapse hirmud kuuluvad loomulikuna tema arengu juurde. Lapse tugevad tunded, elav kujutlusvõime ja vastuolulised hinnangud oma tegevusele tekitavad hirmutunnet, mis võib väljenduda mitmeti. Hirmudeks võivad olla pimedakartus, nn potikartus, erinevate loomade kartus jms.

Lapse hirme tuleb jälgida, sest need on ka arengu seisukohalt olulised. Vanemate armastuse kaotamise hirm paneb lapse püüdlema kinnitust ja tunnustust, mis annab talle usku, et ta on hea ja armastatud. Võõraste inimeste või tundmatute kohtade hirm võib olla põhjendatud ning aidata lapsel vältida ohuolukordi. Seega pole hirm alati halb ja lapse kartlikkust ei maksa maha teha. Küsimus on alati hirmu suuruses ning põhjendatuses.

Kartev laps vajab kaitsvat ja mõistvat täiskasvanut, kes oskaks näha olukorda lapse silmadega ning anda usal-

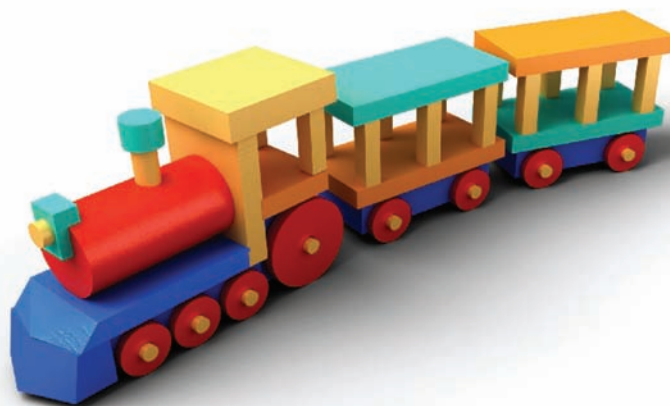
dusväärseid põhjendusi, nii et lapse hirm hajub või ta õpib seda mõistma. See vajab süvenemist ning tähelepanelikkust. Kui lapse hirmud korduvad tihti või on eriti tugevad, võivad need olla märgiks sellest, et tema iseseisvumise ja sõltumise vajaduste vahel ei ole piisavalt head tasakaalu.

Kui hirmud hakkavad last vaevama, tuleks minna arsti juurde abi ja nõu saama.

NÕUANDED VANEMATELE

- Väljenda lapsele oma armastust ja kiindumust. See aitab kujundada läheduse- ja turvatunnet.
- Mõni asi on lapsele raske ja hirmutav, ta vajab toeks mõistvat ning rahulikku täiskasvanut. Oska luua kindlustunnet ja pakkuda kaitset. rutiin ja päevakava on põhjaks lapse oskustele oma maailma korraldada ning süstematiseerida.
- Jaga oma tundeid lapsega. Üheskoos kogetud rõõm või mure ühendab.
- Õpeta lapsele kõike. Õppimine on tähtis ning lapsele rõõmu ja rahulolu allikas. Rõõmusta tema kordaminekute üle.
- Mängi koos lapsega nii palju kui võimalik. Leia endas mängiv laps ja avasta maailma uuesti koos temaga.
- Sea lapsele selged juhised ja reeglid. Reeglid loovad kaitstuse tunde. Ole reeglite suhtes järjekindel.
- Ole uhke ja õnnelik lapse üle.

Allikas: „Lapse areng – mänguealise lapse tervisest“ - http://www.haigekassa.ee/uploads/userfiles/Celsius_lapse-areng_netti.pdf.

ELU EESMÄRK - PARADIIS

Tõlkinud ja koostanud: Amina Iirimaalt

JEESSUSE LUGU V

JEESSUSE ETTEKUULUTUSED MEIE PROHVETIST (SALLA ALLAHU ALAIHI WA SALLAM)

Jeesus oli juutide viimaseks prohvetiks. Ta pidas neile jutluse, milles rääkis, et prohvetlus on jõudnud israeliitide hulgas lõpule. Viimane prohvet, kes tuleb peale teda, tuleb kirjaoskamatute araablase hulgast ja peale teda enam prohveteid ei tule. Jeesus jagas neile üksikasjalikke märke mille abil nad ta ära tunnevad.

Ta mitte ainult ei andnud häid uudiseid tema peatselt saabumisest vaid isegi teavitas neid tema nimest, milleks saab olema Ahmad¹.

Allah ütleb Koraanis:

„Ning kui Jeesus Maarja poeg ütles: „Oo, Iisraeli lap-

¹ Toimetaja märkus – Ahmad on üks Muhammadi nimeversioonidest; mõlemad tulevad samast sõnatüvest HMD.

sed, tõesti, ma olen teile (saadetud) Allahi Sõnumitooja, kes kinnitab Toorat (mis on tulnud) enne mind ning annab edasi hea uudise Sõnumitoojast, kes tuleb peale mind ning kelle nimi on Ahmad.“ Kuid kui ta tuli nende juurde selgete märkidega, ütlesid nad: „See on kindlasti nõidus!““ (Koraan 61:6)

„Kes järgivad sõnumitoojat, kirjaoskamatut prohvetit (Muhammadi), kellest nad leiavad kirjas olevat nende Tooras ja Evangeeliumis. Ta nõuab neilt head ja keelab jäleda. Ta lubab kõik seadusliku (hea) ja keelustab kõik ebaseadusliku (halva), ta vabastab nad koormast ning köidikutest, mis neil peal olid. Ja need, kes usuvad temasse (Muhammadi), austavad teda, aitavad teda ja järgivad valgust (Koraani), mis on temaga maa peale saadetud, vaid need on edukad.“ (Koraan 7:157)

Kasutatud kirjandus: *Stories of the Prophets, Ibn Kathir*

إِلَهِكُمْ

Lugeja küsib, lugeja vastab

Kuigi paljud moslemid seda ei tea, õpetas Prohvet Muhammed (*saws*) meid ümbritseva loodusega harmoonias elama, ressurse mitte raiskama, looduselt võttes ka loodusele tagasi andma ja isegi Viimse Kohtupäeva kätte jõudes palmi istutama, kui meil selle istik parasjagu käes on. Ta on ka öelnud, et üks peale surma *hasanate* kogumise viise on viljapuu istutamine, sest iga kord kui mõni inimene, lind või loom sellest sööb, saab selle istutaja, olgu ta siin ilmas või juba mulla all, selle eest tasu.

Kas sina püüad elada "rohelist" elu? Kui jah, siis mida sa teed selleks, et oma igapäevast elu võimalikult loodus- ja ressursisäästlikult elada, et ka meie lastel ja lastelastel Jumala loodud Maast võimalikult palju kasu oleks? Kui ei, siis miks mitte?

Mina olen suht rohelise mõtlemisviisiga. Meil on kolm erinevat prügikasti: üks tavalise prügi jaoks, teine ümbertöödeldava prügi jaoks (paber, klaas ja plast) ning kolmas orgaaniliste jäätmete (muru, okste, lillede jne) jaoks. Hambaid pestes keerame kraani kinni. Tule kustutame seal toas ära, kus parasjagu ei viibi. Kasutame säästupirne. Pesu pesen 30 kraadiga. Pesu kuivatame nii palju kui võimalik õues (ei kasuta pesukuivatit). Käin jala enamuse aja, autot kasutan ainult kaugemale minekuks. Seenel käies kasutame ikka nuga, et niidistik maa sisse jääks ja järgmisel sügisel uus seen kasvaks.

S.

Üritan alati arvestada looduse ja ümbritsevaga. Seda nii linnas, kui ka maal looduses. Üritan vähendada oma tarbimist; näiteks süüa tehes üritan maksimaalselt kõik ära kasutada, mitte toitu raisata.

R.

Mul on suvilas suur aed ja plaanis on istutada palju pöösaid ja puid, *inshALLAH*, et jätkuks kõigile, nii lastele kui lastelastele.

I.

Ma pole ennast küll kunagi roheliseks pidanud, aga kui järele mõtlema hakata, siis käitun vist vastavalt. Kuigi alati võiks ju rohkem. Poes käin riidekotiga, millel kirjas „Proud of being ecologic“; sorteerin prügi; taaskasutan kilekotte (korjan nendesse pakendiprügi, sorteerin asju jm); kasutan võimalikult vähe kodukeemiat; sõidan autoga vaid kaugemaid otsi; ei jäta väljasõitudel kunagi prügi maha (seda teevad uskumatult paljud!!!); metsas seenel käies lõikan seeni noaga ja lükkan pärast sambla peale; seenel või marjul käies toon metsast kaasa ka teiste prü-

gi (väga tihti õllepurgid või veepudelid); ei viska pea kunagi toitu ära vaid nuputan jääkidest uusi roogasid (või saadan maale loomadele); püüan osta vaid vajalikku ja võimalikult vähe plastmasstooteid; ostan paljud riided taaskasutuspoodidest; ei osta kunagi uut autot, kuid jälgin, et ostetud auto oleks võimalikult loodussäästlik; kasutan võimalikult palju oma aia saadusi; kui pean aia saadusi ostma, siis eelistan Eestimaist (et transpordikulu oleks võimalikult väike – milleks meile Prantsuse porgandid, Hollandi sibul ja Iisraeli till??); ka muid tooteid püüan osta võimalikult lähedalt, vältides võimaluse korral näiteks Hiinat jne.

A.

Olen kasvanud üles veel selle põlvkonna toel, kes hoidsid loodust, austasid leiba ning ei kartnud tööd. Olen kooliajal istutanud sadu kuuseistikuid, teadmata selle töö tõelist väärtust! *Alhamdullah!* Ka oma lastele seletan alati, et *wudu* tegemiseks pole vett vaja raisata, prahti maha ei visata ja lilli, puid ning üldse loodust peab hoidma. Kõik on ju omavahel seotud - kui looduses kaob inimkonna negatiivse hoiaku tõttu mingi liik, siis on see teise või lausa mitme liigi surmaks. Iga kord, kui lähen lastega parki - eriti siis kui kevadel päike juba soojemalt paistab - vaatan õudusega, milline reostamine seal siis toimub! Kõikjal vedelevad piknikest järele jäänud praht, pudelid, paberid ja topsid... Ja kui heita pilk reostajateile, tahaks häbi pärast maa alla vajuda - enamus neist on nn moslemid! Olen alati abikaasalt küsinud, miks on mitte-moslemite elurajoonid nii puhtad ja moslemite ning migrantide omad lausa haisevad! Ta on aastaid püüdnud mulle selgeks teha, et see on omavalitsuse süü, kuid mõni aasta tagasi sai ka tema aru, et asi on linnaosa elanikes. Vaadates araa-

biariike, on olukord ju sama - reostus on väga laialt levinud ning kõik, mis taskusse ei mahu, visatakse maha. Mõni aasta tagasi, olles mehe kodumaal külaskäigul, tegime perega (ämm, mehe õde ja õepoeg ning meie pere) ühise väljasõidu. Loomulikult ei puudunud ka toidupausid. Otsisime sobiva koha, pakkisime oma moona ilusti lamedale kivilahmakale ning igaüks lasi heamaitsta. Kui olime lõpetanud, korjasin ma harjumuspäraselt kogu prahi kokku ning panin ühte kilekotti, et hiljem see prügikasti visata. Mu ehmatas oli suur, kui avastasin mehe õe ja õepoja lihtsalt ülejäänud maha loopimas! „Mida te ometi teete! Korjake kokku ning pange kilekotti!” hõikasin. „Milleks see vaev?” küsiti minult imestunult. „Vaata, kõik viskavad!” osutas mehe õde maas vedelevale prahile. „Kui teised loodust reostavad, ei pea te ka samuti käituma! Islamis on reostamine *haram!* Loodus pole meie oma, vaid Allahi ning ta on meil seda käskinud hoida!” manitsesin neid. Mind vaadati veidi üleolevalt, muiati ent siiski korjati aeg luubis mahavisatud praht üles. Masendav, kuidas moslemid küürivad omi kodusid 4-5 korda päevas ning klantsivad seda, ent praht visatakse üle ukse õue... Mitte ainult moslemid pole patuoinad. Mõni aeg tagasi oli siin suur poleemika migrantide poolt illegaalselt okupeeritud tühjade hoonete pärast - need olid sõna otseses mõttes (vabandan väljenduse pärast) täis situnud! Igal pool olid väljaheited, praht ning kõikvõimalikud jäänused. Mul läks süda pahaks, kui siis nägin nende „okupantide“ päritoluriike – nende hulgas oli ka islamiriikide esindajaid. Meie majas on ka üks „tore“ moslemipere nelja lapsiga. Kolisid siia Hispaaniast. Ma ei tea, kuidas seal oli see prügimajandus, ent neil on komme kõik praht või mitte-vajalik üle rõdu ääre visata - lendasid sealt tomatid, imiku täis tehtud mähkmed, vanaks läinud jogurtid ... Mõni päev tagasi oli pereisa pannud fritüürioli suure kanistriga tänavale, et prügiauto selle ära viiks. Ei viidudki, kuna õli on vaja viia hoopis isiklikult taastöötuse kogumiskohta. Mida tegi tore naaber? Ta lihtsalt kallast selle õli sademevee renstlist alla! *Subhanaallaah!* Ramadaani ajal moslemina teha sellist tegu! Pole siis ime, et mitte-moslemid söimavad moslemeid räpasteks kaltsupeadeks. Aga mina ei taha olla seed söimualune, kuna hoian loodust, ega raiska selle ressursse! Sellepärast manitsen alati lapsi prahti prügikasti viskama ning hoidma loodust, ka selle kõige väiksemat isendit, kuna see on kellegi jaoks kohutäis! *Fi amani llah*, hoidke loodust ning mõelge tulevastele põlvedele!

K.

Jah, püüan elada „rohelist“ elu nii palju kui võimalik. Leian, et see on väga tähtis, kuid mind ei saaks nimetada „tipproheliseks“. Mõned pisasjad, mida teen: püüan võtta paljud asjad uuesti kasutusse, mida võiks vabalt ära visata; püüan korralikult ka prügi sorteerida; püüan säästa vett ja elektrit ning osta energiasäästlikke kodu-

masinaid; vee- või gaasiboileri panen järgi ainult siis, kui selleks on vajadus; hõõglambid vahetasin säästulampide vastu; hoian loodust; kasutan võimalikult palju looduslikke tooteid; eelistan mahepõllumajanduses kasvatatud köögi-, juur-, aed-, puuvilju ning muud mahetoitu; lastele väikseks jäänud riided ja jalatsid annan kellegile teisele vajajale kasutamiseks.

A.

Vot jah, häbi tunnistada aga ma enam üldse roheliselt ei ela. Varem elasin Eestis ja see oli lihtne, nüüd elan Egiptuses ja asjalood on teistsugused. Olen pigem võtnud oma põhieesmärgiks oma perekonnas sisse juurutada komme, et prügi tänavale ei loobita. Püüan neid panna mõistma, et mis sest, et kõik tänavaid prügimäena kasutavad, nemad saavad oma prügi kokku koguda ja konteineritesse viia. Vähemalt ühe pere prügi hakkab tänavatelt kaduma. Ega nad varem ka kodust prügi tänavatele ei loopinud, aga selline väike rämps, mis tekib tänaval jalutades, see küll loobiti sinnasamasse maha. Teine punkt, mida olen siin õppinud, on taaskasutus. Meil on suguvõsas komme, et kui miskit enam ei vajata, siis pakutakse teistele peredele ja kui nemad ka ei vaja, siis saadetakse vaestele. Ongi vist kõik. Vett ja elektrit ka ei larista.

T.

Mina püüan küll elada rohelist elu, aga alati see ei õnnestu. Näiteks kuimal ajal tahavad lapsed palju vannis käia, pesu on vaja palju pesta, konditsioneerid töötavad. Aga siiski on meil pea kõikjal säästupirnid ja kui kusagil toas lamp põleb, kuid kedagi seal parajasti ei viibi, siis jooksen ikka kustutama ja palun ka lastel seda teha. Egiptuses kasutatakse palju ühekordseid pabersalvrätikuid aga meie üldiselt ei kasuta. Paberi kokkuhoid on kindlasti ka WC-paberi arvelt.

N.

Igapäeva elus ma eriti „rohelist“ ei mõtle, aga üht asja teen küll. Ma ei korja lilli. Ei loodusest ega oma aiast ei murra ühtegi, las kasvavad.

K.

Mina püüan elada keskkonnasõbralikult. Kõige rohkem seda küll prügimajanduse valdkonnas. Elan õnneks riigis, kus seda on kerge teha. Meil on siin Kanadas nimelt 4 erinevat prügikogumiskonteinerit – taaskasutatavprügi (pudelid, paberid jne), kompostprügi (toidujäätmed, mähkmed), aiaprügi ning lõpuks kõik muu. Kui kõik prügi õiges kohta panna, siis tavalisse üldprügisse ei jäägi midagi. Ja oma lastele püüan samuti õpetada säästlikku ja keskkonnasõbralikku elu; alates prügist kuni elektri ja vee säästliku kasutamiseni.

S.

Pudrupotike keeda...

Maroko köök

Autor: Sarah Iirimaalt

MANDLIKÜPSISED

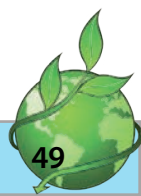
300 g purustatud mandleid
150g tuhksuhkurt
1 ½ tl küpsetuspulbrit
½ tl kaneeli
1 muna
2 tl riivitud sidrunikoort
1 spl roosivett
3 spl tuhksuhkurt, lisaks

Sega kausis kokku purustatud mandlid, tuhksuhkur, küpsetuspulber ja kaneel. Klopi muna sidrunikoorega ja roosiveega ning lisa kuivainetesse. Sega tugevaks tainaks ja sõtku kergelt.

Pane madalasse kaussi ekstra tuhksuhkur.

Murra taignast maapähkli suurused tükid ning käte vahel voolides moodusta pallid. Õlita käsi, et tainas ei kleepuks kätele. Edasi pane pallid tuhksuhkrusse ning vajuta kergelt lamedaks. Tõsta küpsised 5 cm vahedega küpsetuspaberiga kaetud ahjuplaadile.

Küpseta 180C juures 20 minutit. Ahjust välja võttes lase küpsistel ahjuplaadil 10 minutit jahtuda. Säilita küpsiseid õhukindlas karbis.

Egiptuse köök

Autor: Margareth

LÄÄTSE PÜREESUPP

100g läätsesid (soovitatavalt punaseid)
50g sibulat
5g küüslauku
oliiviõli
1 tomat
50g kartuleid
30g porgandit
soola, pipart, koriandrit, jahvatatud köömneid, maitse-
rohelist
laim

Pane läätsed eelmisel öhtul likku.

Vala kastrulisse 1,5 l vett ning lisa läätsed. Këeda. Præe pannil sibul, riivitud porgand ja tomat. Lisa kastrulisse. Kui läätsed on juba pehmeks keenud, pane juurde kuubikuteks tükeldatud kartul. Keeda kuni kõik on pehmeks muutunud. Purusta blenderiga püreeks. Vajadusel lisa vett. Maitsesta ja keeda tasasel tulel lisaks 7-10 min. Serveeri laimiga.

Palestiina köök

Autor: Siiri

KEEDETUD JOGURT LIHAGA

---

500 g lihatükke
2 keskmist viilutatud sibulat
500 g konserveeritud kikkerherneid, koos vedelikuga
1 kg maitsestatamata jogurtit
soola
2 spl maisitärklis

Keeda lihatükke kerges soolases vees umbes tund või kuni need on enam-vähem pehmeks keenud. Prae sibulad pannil kergelt kuld kollaseks. Pane jogurt suurde keedupotti, lisa veega segatud maisitärklis. Liiguta. Kuumuta keskmisel kuumusel pidevalt liigutades keetmiseni. Keeda umbes minut liigutades, seejärel lisa praetud sibulad, herved ja lihatükid keeduveega (umbes 2 tassi). Keeda madalal kuumusel umbes aegajalt liigutades 20-30 minutit. Serveeri koos riisi või kartuliga.

KORAAANINURK

88. SUURA – ÄL-GÄÄŠIIÄ – ÜLEKAALUKAS (26 äjät)

	Jumala, kõige Armulisema, Halastavama nimel.	bismilläähi r-raḥmääni r-raḥiim.	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
1	Kas sinuni on jõudnud lugu Ülekaalukast ¹ ?	hāl ätääkä ḥādiitu l-ḡaašiiä.	هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْعَاشِيَةِ
2	Tol päeval saab olema alandlikke nägusid.	wužuuhun jāwmä'iqin ḥaašii'ä.	وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ
3	Töötanud ja väsinud ² ,	'äämilätun-nääšibä.	عَامِلَةٌ تَأْسِبَةٌ
4	põlevad nad lõõmavas tules.	tašlää näärän ḥäämiä.	تَصَلَّى نَارًا حَامِيَةً
5	Neid joodetakse keevast allikast,	tusqaa min 'äjnin āniä.	تُسْقَى مِنْ عَيْنٍ آنِيَةٍ
6	söögiks ei ole neil muud kui ḍarii ^{3 4 5} ,	läisä lähum ṭa'aamun illä min ḍarii'.	لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ
7	mis ei toida ega kustuta nälga.	lää jusminu wa lää juḡnii min žuu'.	لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ
8	Tol päeval saab olema ka rõõmsaid nägusid,	wužuuhun jāwmä'iqin-nää'imä.	وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ
9	rahul oma püüdlustega ^{6 7} ,	li-sä'iihää raadiiä.	لِسَعِيهَا رَاضِيَةٌ
10	kõrges paradiisis,	fii žännätin 'ääliä.	فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ
11	kus nad ei kuule halba sõna ⁸ .	lää täsmä'u fiihää lääḡiä.	لَا تَسْمَعُ فِيهَا لِأَعِيَةٍ
12	Seal voolab allikas,	fiihää 'äinun žääriä.	فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ
13	seal on ülendatud asemed	fiihää suruurum-marfuu'ä.	فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ
14	ja valmis pandud joogikarikad	wa äkwääbum-mauḍuu'ä.	وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ

15	ja ritta seatud padjad	wa nämääriku maṣfuufā.	وَنَمَارِقٍ مَّصْفُوفَةٍ
16	ja maha laotatud vaibad.	wa zaraabijju mābtuutā.	وَزَرَائِبٍ مَّبْتُوتَةٍ
17	Kas nad siis ei vaata kaamleid, kuidas need on loodud,	ā fālāa janžuruunā ilāa l-ibili kāifā ḥuliqat.	أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ
18	ja taevast, kuidas see on üles seatud,	wa ilāa s-sāmāā'i kāifā rufi'āt.	وَأِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ
19	ja mägesid, kuidas need on kinnitatud ⁹ ,	wa ilāa l-žibāāli kāifā nuṣibat.	وَأِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ
20	ja maad, kuidas see on laiali laotatud? ¹⁰	wa ilāa l-arḍi kāifā suṭiḥāt.	وَأِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ
21	Siis tuleta neile meelde ¹¹ ; tõesti, sa oled vaid meenutaja	fā-dākkir innāmāā āntā muḍakkir.	فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ
22	ega ole nende kontrollija ^{12 13 14} .	lāstā 'āleihim bi-muṣaiṭir.	لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيِّرٍ
23	Kuid see, kes pöördub ära ja ei usu,	illā mān tāwāllāā wa kāfār.	إِلَّا مَن تَوَلَّى وَكَفَرَ
24	seda Jumal karistab suurima karistusega.	fā-ju'āddibuhu llaahu l-'āḍāābā l-ākbar.	فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ
25	Tõesti, Meie juurde viib tagasi nende tee,	innā ileināā iāābāhum.	إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ
26	siis tõesti, Meie arvestame nende võlga.	tummā innā 'āleināā ḥisāābāhum.	ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ

¹ Ibn Abbas (رضي الله عنه), Qatadah (رضي الله عنه) ja Ibn Zayd (رضي الله عنهما) on kinnitanud, et Ülekaalukas ehk *al-ğāāsiia* on üks Viimse Kohtupäeva nimedest. (At-Tabari 24:381)

² Terve elu töötanud ja nüüd väga väsinud, kuid nende teod ei aita neid, kuna neid ei ole teatud sõnakuulelikkuses Jumalale ja Tema tahte kohaselt. (Koraani tähenduse tõlge, Saheeh International)

³ Ibn Abbas (رضي الله عنه) ütles: „See on puu Põrgutulest.“ (At-Tabari 24:385)

⁴ Ikrimah (رضي الله عنه) ütles: „See on okkaline puu, mis ulatub maani.“ (At-Tabari 24:384)

⁵ Mujahid ütles: „See on taim, mida kutsutakse *aš-šibriq*. Araabia poolsaare rahvas kutsub seda *ad-darii*, kui see ära kuivab; see on mürgine.“ (Fath Al-Bari 8:570)

⁶ Heade tegude vastuvõtmiseks peavad olema täidetud kaks olulist tingimust: a) Tegu peab olema sooritatud vaid Jumala heameeleks, mitte teistele näitamiseks, kiituse teenimiseks või kuulsuse nimel. b) Tegu peab olema kooskõlas Prohvet Muhammedi (صلى الله عليه وسلم) sunnaga (õpetusega).

⁷ Aisha (رضي الله عنها) jutustas: Jumala Sõnumitooja (صلى الله عليه وسلم) ütles: „Kui keegi teeb meie usus midagi uut, mida selles ei ole, siis seda tegu temalt vastu ei võeta.“ (Sahih Al-Bukhari 3/2697)

⁸ St valesid, solvanguid, ebamoraalsusi, mõttetut juttu jne. (Koraani tähenduse tõlge, Saheeh International)

⁹ Vaata ka 78:6-7.

¹⁰ Jumal käsib beduiinil vaadata seda, mis teda igapäevaselt ümbritseb: kaamlit, millel ta ratsutab; taevast, mis ta pea kohal on; mägesid, mida ta näeb; maad, mis on ta jalge all. Kõik see tõendab nende asjade Looja väge ja võimu. (Tafsir Ibn Kathir, suura 88)

¹¹ Käsk Prohvet Muhammedile (صلى الله عليه وسلم). (Tafsir Ibn Kathir, suura 88)

¹² Ibn Abbas (رضي الله عنه), Mujahid ja teised on öelnud: „Sa ei ole diktaatoriks nende üle.“ (At-Tabari 24:390)

¹³ Ibn Zayd (رضي الله عنهما) ütles: „Sa ei saa neid uskuma sundida.“ (At-Tabari 24:390)

¹⁴ Vaata ka 13:40.

صحيح البخاري
The Translation of the Meanings of
Sahih Al-Bukhari
Arabic-English
Volume 1

SAHIH AL-BUKHARI

19. Kitaab ut-tahazzud (ööpalve raamat) – valitud hadithe

1120. Ibn Abbas (*raa*) jutustas: „Iga kord, kui Prohvet (*saws*) *tahažžudi* palveks tõusis, oli tal kombeks öelda: „Allaahumma läkä l-hämd. Äntä qajjimu s-sämääwääti wal-ard wa män fihinna. Wa läkä l-hämdu, läkä l-mulku s-sämääwääti wal-ard wa män fihinna. Wa läkä l-hämd, äntä nuuru s-ämääwääti wal-ard. Äntä l-haq wa wadukä l-haq, wa liqaa'uka haq, wa qauluka haq, wa l-žännätu haq, wa n-näätu haq, wa näbijjunää haq. Allaahumma läkä äslämtu wa bikä ämäntu, wa aleikä täwäkkältu, wa iläikä änäbtu, wa bikä khaasamtu, wa iläikä haakamtu, faghfir lii mää qaddamtu wamää akhkhartu wamää asartu wamää äläntu, äntä l-muqaddim wa äntä muakhhkir, lää iläähä illää änt (või lää iläähä ghairuk). (Oo Jumal, kõik kiitus olgu Sul, Sina oled Alalhoidja ja Kaitsja taevastele ja maale ja kõigele, mis nendes on. Kõik kiitus olgu Sul, Sinu omad on taevad ja maa ja kõik, mis nendes on. Kõik kiitus olgu Sul, Sa oled taevaste ja maa Valgus; Sa oled taevaste ja maa ja kõige, mis nendes on, Kuningas ja kõik kiitus on Sul. Sa oled Tõde ja Su lubadus on tõde ja Sinuga kohtumine on tõde, Sinu sõnad on tõde ja Paradiis on tõde ja Põrgu on tõde ja kõik Prohvetid (*as*) on tõde. Ja Muhammed (*saws*) on tõde ja Tund (st Viimne Kohtupäev) on tõde. Oo Jumal, ma alistun Sulle, ma usun Sinusse ja loodan Sulle ja pöördun patukahetsuses Sinu poole ja Sinu abiga ma väitlen (nendega, kes Sinusse ei usu) ja võtan Sind oma kohtunikuks. Palun andesta mul-

le mu mineviku ja tuleviku patud; kõik, mis ma olen peitnud ja kõik, mis olen avalikustanud ja Sina oled see, kes teeb edasipürgijaks või mahajääjaks. Ei ole kedagi teist, kes oleks kummardamist väärt peale Sinu (või vaid Sina oled väärt kummardamist).“ Sufyan ütles, et Abdul Karim Abu Umaiyya lisas eelnevale: „*Wa lää haula wa lää quwwata illää billääh.* (Ei ole ei vägevust ega võimu peale Jumala oma.)“

1121. Salimi isa (*raa*) jutustas: „Prohveti (*saws*) eluajal jutustas igaiüks, kes und nägi, sellest Jumala Sõnumitoojale (*saws*). Ma soovisin ka und näha, et saaksin sellest Jumala Sõnumitoojale (*saws*) jutustada. Ma olin suur poiss ja magasin Prohveti (*saws*) eluajal mõšees. Ma nägin unes, et kaks ingliti haarasid minust kinni ja viisid mu tule juurde, mis oli ehitatud ringikujuliselt nagu ehitatud kaev ja millel oli kaks poolust ja inimesed seal sees olid mulle tuttavad. Ma kordasin: „Ma otsin kaitset Jumalalt tule vastu!“ Seejärel kohtasin ma teist ingliti, kes ütles mulle, et ma ei kardaks.“

1122. „Ma jutustasin oma unest Hafsale (*raa*), kes rääkis sellest Jumala Sõnumitoojale (*saws*). Prohvet (*saws*) ütles: „Abdullah on hea mees. Ta võiks ööpalvet (*tahažžudi*) palvetada.“ Peale seda magas Abdullah (Samili isa) öösel vähe.

1123. Aisha (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitoojal (*saws*) oli kombeks palvetada 11 *rakat* ja see oli tema (öö)palve.

Ta kummardused olid nii pikad, et igaüks oleks võinud 50 Koraani värssi retsiteerida, enne kui ta pead tõstis. Tal oli kombeks enne *fažrit* 2 *rakat* (sunnat) palvetada ja seejärel paremale küljele heita, kuni muessin tema juurde tuli ja talle teatas, et on aeg palvetada.”

1124. Jundab (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) jäi haigeks ja ei tõusnud ühel või paaril ööl (ööpalveks).“

1126. Umm Salama (*raa*) jutustas: „Ühel ööl tõusis Prohvet (*saws*) üles ja ütles: „*Subhaanallaah!* Kui palju katseid ja kannatusi on täna öösel alla saadetud ja kui palju aardeid on alla saadetud. Ärata neis majades magavad naised; võib-olla selles ilmas hästi riietuvad saavad Teis-poolsuses paljad olema.““

1127. Ali ibn Abi Talib (*raa*) jutustas, et ühel ööl tuli Jumala Sõnumitooja (*saws*) tema ja Prohveti (*saws*) tütre Fatima (*raa*) juurde ja ütles: „Kas te ei palveta ööpälv?“ Ma vastasin: „Oo Jumala Sõnumitooja, meie hinged on Jumala kätes ja kui Ta tahab, et me ärkaksime, siis Ta ka äratab meid.“ Kui ma olin seda öelnud, lahkus ta, midagi lausumata, kuid ma kuulsiin, et ta lõi endale vastu reit ja ütles: „... ja inimene on eelkõige vaidlushimuline.“ (18:54)“

1128. Aisha (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) loobus ühe hea teo tegemisest, kuigi ta armastas seda teha, kartusest, et inimesed võivad selle järgi teha ja see pannakse neile kohustuseks. Prohvet (*saws*) ei palvetanud kunagi *doha'* palvet, aga mina palvetasin.“

1129. Aisha (*raa*), usklike ema, jutustas: „Ühel ööl palvetas Jumala Sõnumitooja (*saws*) mošees ja inimesed järgisid teda. Ta palvetas ka järgmisel ööl ja suur hulk inimesi järgis teda. Kolmandal või neljandal ööl kogunes aina rohkem ja rohkem rahvast, aga Jumala Sõnumitooja (*saws*) ei tulnud välja nende juurde. Hommikul ütles ta: „Ma nägin, mis te tegite ja miski muu ei hoidnud mind välja tulemast kui kartus, et sellest (st ööpälvest) võib teile kohustus saada.“ Ja see juhtus ramadaanikuul.“

1130. Al-Mughira (*raa*) jutustas: „Prohvetil (*saws*) oli kombeks (palves) seista või palvetada, kuni mõlemad ta jalad üles paistetasi. Kui temalt selle kohta aru päriti, vastas ta: „Kas ma ei peaks olema tänulik sulane?““

1131. Abdullah ibn Amr ibn Al-As (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles mulle: „Jumalale kõige meelepärasem palve on Taaveti (*as*) oma ja Jumalale kõige meelepärasem paast on Taaveti (*as*) oma. Tal oli kombeks pool ööd magada, siis kolmandiku palvetada ja seejärel jälle kuuendiku magada ja tal oli kombeks üle päeva paastuda.““

1134. Qatada jutustas: „Anas ibn Malik (*raa*) ütles: „Prohvet (*saws*) ja Zaid ibn Thabit (*raa*) söid koos *suhuuri*². Kui nad olid lõpetanud, tõusis Prohvet (*saws*) palveks ja palvetas.“ Me küsisime Anasilt (*raa*): „Kui kaua aega jäi *suhuuri* lõpetamise ja palve alguse vahele?“ Anas (*raa*) vastas: „Aega oli nii palju, kui ühel inimesel kulub 50 Koraani värssi retsiteerimiseks.““

1136. Hudhaifa (*raa*) jutustas: „Iga kord, kui Prohvet

(*saws*) ööpälvaks tõusis, puhastas ta *siwakiga*³ oma suu (ja hambad).“

1137. Abdullah ibn Umar (*raa*) jutustas: „Üks mees küsis: „Oo Jumala Sõnumitooja, milline on ööpälv?“ Ta (*saws*) vastas: „2 *rakat*, millele järgneb 2 *rakat* ja nii edasi ja kui märkad koitu lähenemas, tee üks *raka* *witrit*.““

1139. Masruq jutustas: „Ma küsisin Aishalt (*raa*) Jumala Sõnumitooja (*saws*) ööpälv kohta ja ta vastas: „See oli 7, 9 või 11 *rakat*, kui *fažri* 2 *rakat* (sunna palvet) välja jätta.““

1140. Aisha (*raa*) jutustas: „Prohvetil (*saws*) oli kombeks palvetada 13 *rakat* ööpälv, kui sisse arvestada ka *witri* ja 2 *rakat* *fažri* (sunna) palvet.“

1142. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Uneajal seob saatan igaühele teist kuklataha kolm sõlme. Iga sõlmile loeb ja puhub ta peale järgnevad sõnad: „Öö on sinu jaoks pikk, seega maga edasi.“ Kui see inimene üles ärkab ja Jumalat meenutab, läheb üks sõlm lahti; kui ta *wudu* teeb, läheb teine sõlm lahti; kui ta palvetab, läheb kolmas sõlm lahti ja ta ärkab hommikul energilise ja heatujulisena ning kerge südamega. Vastasel juhul ärkab ta aga halvast tujust ja laisana (ja raske südamega).““

1143. Samura ibn Jundab (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles üht oma unenägu jutustades: „See, kelle pea kiviga laiaks litsuti, oli see, kes õppis Koraani, kuid ei käitunud iialgi selle kohaselt ja magas eirates kohustuslikke palveid.““

1144. Abdullah (*raa*) jutustas: „Prohveti (*saws*) juures olekul mainiti üht meest ja ta kohta öeldi, et ta magab kuni hommikuni välja ega ärka (*fažri*) palveks. Prohvet (*saws*) ütles: „Saatan urineeris talle kõrva.““

1145. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Meie Isand, Önnistatud ja Ülim, tuleb igal ööl viimase kolmandiku ajal alla lähimaisse taevasse ja küsib: „Kes Mind appi kutsub, et võiksin ta palvele vastata? Kes Minult küsib, et võiksin ta soovi täita? Kes palub Minu andestust, et võiksin talle andestada?““

1147. Abu Salma ibn Abdur Rahman jutustas: „Ma küsisin Aishalt (*raa*) Jumala Sõnumitooja (*saws*) (öö)palve kohta ramadaani ajal. Ta vastas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ei ületanud kunagi ramadaanikuul ega mingil muul ajal (ööpalves) 11 *rakat*. Tal oli kombeks palvetada neli *rakat* – ära parem küsi nende ilu ja pikkuse kohta, siis neli *rakat* – ära parem küsi nende ilu ja pikkuse kohta, ja siis kolm *rakat*.“ Aisha (*raa*) ütles veel: „Ma küsisin: „Oo Jumala Sõnumitooja, kas sa magad enne *witri* palvetamist?“ Ta vastas: „Oo Aisha, mu silmad magavad, aga mu süda on ärkvel.““

1149. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) küsis Bilalilt (*raa*), kui *fažri* palve aeg oli kätte jõudnud: „Räägi mulle oma parimast teost, mis sa peale moslemiks hakkamist korda oled saatnud, sest ma kuulsin sinu sammude kaja enda ees Paradiisis.“ Bilal (*raa*) vastas: „Ma ei ole teinud midagi mainimisväärset, välja arvatud see, et iga kord, kui ma *wudu* teen, olgu siis päev või öö, palvetan

1 Hommikune vabatahtlik palve, kui päike on juba tõusnud.

2 Söögikord paastupäeval enne *fažri* palvet.

3 Puupulk teatud põõsa küljest, millel on antibakteriaalne toime ja mida kasutatakse hammaste ja suu puhastamiseks.

ma peale *wudu* tegemist (vabatahtlikku palvet), nii palju kui mulle määratud on.”

1150. Anas ibn Malik (*raa*) jutustas: „Kord astus Prohvet (*saws*) mošeesse sisse ja nägi selle kahe samba vahel nõõri rippumas. Ta küsis: „Mis nõõr see on?” Inimesed vastasid: „See nõõr on Zainabi (*raa*) jaoks, kes sellest kinni hoiab, kui ta (pikalt palvetades) ära väsis.“ Prohvet (*saws*) ütles: „Ärge kasutage seda. Võtke see nõõr maha. Te peaksite seni palvetama, kui end aktiivsetena tunnete ja kui ära väsite, siis istuge maha.”

1151. Aisha (*raa*) jutustas: „Üks Bani Asadi hõimu naisest istus koos minuga ja Jumala Sõnumitooja (*saws*) tuli mu majja ja küsis: „Kes see on?” Ma vastasin: „See on see ja see. Ta ei maga öösel, sest on end palvetamisele pühendanud.“ Prohvet (*saws*) ütles taunivald: „Tehke tegusid, mis vastavad teie võimetele, sest Jumal ei väsi iial tasu andmast, kuni teie ei väsi häid tegusid sooritamast.”

1153. Abdullah ibn Amr (*raa*) jutustas: „Kord ütles Jumala Sõnumitooja (*saws*) mulle: „Mulle räägiti, et sa palvetad kogu öö ja paastud päeval.“ Ma vastasin: „Nii ma teen.“ Ta ütles: „Kui sa nii teed, siis muutub su silmanägemine nõrgaks ja sa ise muutud nõrgaks. Pole kahtlustki, et nii sinu kehal kui ka sinu perel on sinu üle õigus, seega paastu ja siis ära paastu; palveta ja maga.”

1154. Ubada ibn As-Samit (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Igaüks, kes ärkab öösel üles ja ütleb: „*Lää ilāähā illa llaahu wahdahu lää šariikā lahu, lahu l-mulku wa lahu l-hamdu wa huwa ālāā kulli šai'in qadiir. Ālhāmdu lillāāhi wa subhaana llaahi wa lää ilāähā illa llaahu wa llaahu akbar, wa lää hawla wa lää quwwata illāā billāāh,* (Keegi ei ole väärt kummardamist peale Jumala, Ta on ainus ja Tal ei ole kaaslast, temale kuulub kuningriik ja kõik kiitus ja Ta on Kõikvõimas. Kõik kiitus kuulub Talle ja kõik hiilgus kuulub Talle ja keegi ei ole väärt kummardamist peale Tema ja Jumal on Suurim ja ei ole ei väge ega võimu peale Tema oma,)“ ja siis: „*Allaahumma ighfir lii!* (Oo Jumal, andesta mulle!)“ või kutsub Jumalat appi, sellele vastatakse ja kui ta teeb *wudu* (ja palvetab), siis ta palve võetakse vastu.”

1162. Jabir ibn Abdullah (*raa*) jutustas: „Prohvetil (*saws*) oli kombeks meile õpetada, kuidas kõiksugu asjade korral *istihaarat*⁴ palvetada, nagu ta õpetas meile ka Koraa-ni värsse. Ta ütles: „Kui keegi teist on otsustanud mingit tööd teha, peaks ta palvetama kaks *rakat*, mis ei ole kohustuslikud (st kaks *rakat* vabatahtlikku palvet), ja (peale palvet) ütlemata: „*Allaahumma innii astakhiirukā bi-ilmikā, wa astaqdirukā bi-qudratikā, wa ās'ālukā min fadlikā l-aziim. Fā-innākā taqdiru walāā aqdiru, wa tā'lāmu walāā ā'lāmu, wa āntā allāāmu l-ghujuub. Allaahumma in kuntā tā'lāmu ānnā hāādhdā l-amra khāirān lii, fii diinii wa määšii wa aaqibāti amrii* (või *aažili amrii wa aažilihi*), *fāqdurhu lii wa jās-sirhu lii, thummā bāārik lii fiihi, wa in kunta tā'lāmu ānnā hāādhdā l-amra šarrun lii, fii diinii wa määšii wa aaqibāti amrii* (või *fii aažili amrii wa aažilihi*), *fāsrifju ānnii was-rifnii ānhu, waqdur lii āl-khāirā hāithu kāānā, thumma ardini bihi.* (Oo Jumal, ma küsin Sinult nõu, sest Sa oled

4 Konsultatsioonipalve, mida palvetatakse siis, kui ees on keeruline otsus või moslem vajab milleski eriti Jumala abi.

Kõiketeadja ja pöördun Sinu poole, et annaksid mulle jõudu, sest Sa oled Kõikvõimas ja palun Sinu soosingut, sest Sul on võim, aga minul pole; Sul on teadmised, aga mul pole ja Sa tead kõike, mis on varjatud. Oo Jumal, kui Sa tead, et see asi on mulle hea minu usus, minu elus ja minu Teispoolse elus (või minu praeguses ja tulevases elus), siis lase sel juhtuda. Ja kui Sa tead, et see asi on mulle halb minu usus, minu elus ja minu Teispoolse elus (või minu praeguses ja tulevases elus), siis hoia see minust eemal ja hoia mind sellest eemal ja vali see, mis on mulle hea, kus iganes see ka ei oleks, ja rõõmusta mind sellega.“ Prohvet (*saws*) lisas, et seejärel peaks palvetaja nimetama seda, mille pärast ta palvetas.”

1163. Abu Qatada ibn Rabii Al-Ansari (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Kui keegi teist mošeesse siseneb, ei tohiks ta enne istuda, kui on kaks *rakat* (*tahajjaat ul-masžid*) palvetanud.”

1165. Abdullah ibn Umar (*raa*) jutustas: „Ma palvetasin koos Jumala Sõnumitoojaga (*saws*) enne kohustuslikku *dohri* palvet kaks *rakat* ja peale *dohri* palvet kaks *rakat*, peale kogukonnapalvet (reedel), peale *maghribi* ja peale *išat* kaks *rakat*.”

1166. Jabir ibn Abdullah (*raa*) jutustas: „Üht jutlust pidades ütles Jumala Sõnumitooja (*saws*): „Kui keegi teist tuleb (reedesele kogukonnapalvele), samal ajal kui imaam parasjagu jutlust peab või on selleks välja tulnud, peaks ta palvetama kaks *rakat* (*tahajjaat ul-masžid*).“

1169. Aisha (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ei olnud kunagi regulaarsem ja rangem ühegi vabatahtliku palve sooritamisel kui *fažri* palve(le eelnevad) kaks *rakat*.”

1183. Abdullah Al-Muzani (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Palvetage (vabatahtlikku palvet) enne *maghribi*.“ Ta kordas seda kolm korda ja lisas: „Kes tahab seda palvetada, see palvetagu,“ et inimesed seda sunnaks ei peaks.

20. Kitaabu fadli s-salaat fi masžidi makka wa l-madiina (Meka ja Medii-na mošeede palvete väärtuse raamat) – valitud *hadithe*

1189. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Ärge asutage end teele ühegi mošee pärast välja arvatud kolm: *Al-Masžid Al-Haram* (Püha mošee Mekas), *Masžid Ar-Rasuul* (Sõnumitooja mošee Mediiinas) ja *Masžid Al-Aqsa* (Jeruusalemas).“

1190. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Üks palve minu mošees on parem kui tuhat palvet ükskõik millises teises mošees, välja arvatud *Al-Masžid Al-Haram*.“

1192. Ja tal (st Ibn Umaril) oli kombeks öelda: „Ma teen vaid seda, mida minu kaaslastel oli kombeks teha ja ma ei keela kellelgi ükskõik mis ajal päeval või öösel palvetada, kuni nad ei palveta päikesetõusu ja -loojangu hetkel.“

21. Kitaabu I-'amali fi s-salaat (palves tegutsemise raamat) – valitud hadithe

1. peatüki sissejuhatus: Ibn Abbas (*raa*) ütles: „Inimene võib end aidata ükskõik millise kehaosa abil.“ Abu Ishaq võttis palve ajal ära oma mütsi ja pani siis tagasi. Ali (*raa*) hoidis oma paremat käelaba vasemal randmel, välja arvatud juhul, kui ta tahtis oma nahka kratsida või riideid korrastada.

1200. Zaid ibn Arqam (*raa*) jutustas: „Prohveti (*saws*) eluajal oli meil kombeks palvetamise ajal rääkida ja nii võis üks meist teisele oma muredest rääkida, kuni ilmutati värss: „Hoidke rangelt kinni (viiest kohustuslikust) palvest ...“ (2:238). Peale seda anti meile käsk palvetamise ajal vait olla.“

1202. Abdullah ibn Masud (*raa*) jutustas: „Meil oli kombeks palves tervituse (1. *tašahudi*) ajal nimi öelda ja üks-teist tervitada. Jumala Sõnumitooja (*saws*) kuulis seda ja ütles: „Öelge: *At-tahijäätu lilläähi wa s-salawäätu wa t-taj-jibäät. As-säläämu äleikä äjjuhää n-nabijju wa rahmat ul-laahi wa barakaatuh. As-säläämu äleinää wa älää ibäädi lläähi s-saalihiin. Äšhädu ä-l-lää iläähä illa llaah wa äšhädu ännä muhammädän abduhu wa rasuuluh.* (Tervitused, palved ja kõik hea kuuluvad Jumalale. Oo Prohvet, sinuga olgu rahu, Jumala halastus ja Ta õnnistus. Olgu rahu meiega ja kuulekate Jumala sulastega. Ma tunnistan, et ei ole teist jumalust peale Jumala, ja ma tunnistan, et Muhammed on Tema sulane ja sõnumitooja.) Kui olete seda öelnud, siis oletegi tervitanud iga head Jumala sulast, olgu too siis taevas või maa peal.“

1203. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „*Subhaanallaah*⁵ ütlemine on meestele ja käte plaksutamine on naistele.“⁶

1205. Anas ibn Malik (*raa*) jutustas: „Kui Abu Bakr parasjagu ühel esmaspäeval inimesi *fažri* palves juhtis, üllatas Prohvet (*saws*) neid, kergitades äkki Aisha (*raa*) maja kardinat, vaadates neid ja naeratades. Abu Bakr (*raa*) tahtis tagasi tõmbuda, arvates, et Jumala Sõnumitooja (*saws*) tahab palveks välja tulla. Moslemite tähelepanu läks palvest kõrvale, kuna neil oli hea meel Prohvetit (*saws*) näha. Prohvet (*saws*) viipas neile, et nad oma palve lõpetaksid, seejärel läks ta tagasi tuppa ja lasi kardina alla. Prohvet (*saws*) lahkus meie hulgast selsamal päeval.“

1206. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Üks naine kutsus oma eraklas olevat poega, öeldes: „Oo Juraij!“ Poeg ütles: „Oo Jumal, mu ema (kutsu mind) ja mu palve (on pooleli; mida teha)?“ Naine kutsus jälle: „Oo Juraij!“ Poeg ütles jälle: „Oo Jumal, mu ema (kutsu mind) ja mu palve (on pooleli; mida teha)?“ Naine kutsus jälle: „Oo Juraij!“ Poeg ütles jälle: „Oo Jumal, mu ema (kutsu mind) ja mu palve (on pooleli; mida

5 Jumal olgu ülistatud!

6 St kui imaam palves midagi valesti teeb, peavad mehed sellest märku andma öeldes „Subhaanallaah!“ ja naised plaksutavad lihtsalt käsi.

teha)?“ Naine ütles: „Oo Jumal, ära lase Juraijil enne surra, kui ta on prostituutide nägusid näinud.“ Ühel karjunaisel oli kombeks oma lammaste karjatamisel tolle poja erakla juures mööda käia. Ta sünnitas lapse. Ta käest küsiti, kelle laps see on ja ta vastas, et see on Juraiji oma ja et too oli oma eraklast välja tulnud. Juraij vastas: „Kus on see naine, kes väidab, et ta laps on minu oma?“ Juraij küsis lapselt: „Oo vastsündinu, kes on su isa?“ Laps vastas: „Karjus.“

1208. Anas ibn Malik (*raa*) jutustas: „Me palvetasime Prohvetiga (*saws*) ka kõrvetavas kuumuses ja kui keegi meist ei saanud (kuuma tõttu) oma nägu maha panna, laotas ta oma riided maha ja kummardas nende peal.“

1209. Aisha (*raa*) jutustas: „Mul oli kombeks oma jalgu Prohveti (*saws*) *qibla* suunas välja sirutada, kui ta palvetas. Iga kord, kui ta kummardus, puudutas ta mind ja ma tõmbasin oma jalad tagasi ja iga kord, kui ta üles tõusis, sirutasin ma jalad välja.“

11. peatüki sissejuhatus: Qatada ütles: „Kui keegi varastab palvetaja riided, võib too palve katkestada ja vargale järgneda.“

1214. Anas (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Iga kord, kui keegi teist palvetab, räägib ta omavahel oma Isandaga, seega ei tohiks ta sülitada ei enda ette ega paremale vaid vasemale oma vasema jala alla.“

1219. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Palve ajal on keelatud käsi puusas hoida.“

1223. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Inimesed ütlevad, et ma jutustan liiga palju Prohvetilt (*saws*). Kord kohtasin ma meest ja küsisin temalt: „Mis *suurat* retsiteeris Jumala Sõnumitooja (*saws*) eile *iša* palve ajal?“ Ta vastas: „Ma ei tea.“ Ma ütlesin: „Kas sa ei käinud palvetamas?“ Ta vastas: „Käisin.“ Ma ütlesin: „Mina tean. Ta retsiteeris seda ja seda *suurat*.“

22. Kitaabu s-sahu ((palves) unustamise raamat) – valitud hadithe

1224. Abdullah ibn Buhaina (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) juhtis meid kord palves. Ta tegi kaks *rakat* ja tõusis kolmandaks (ilma vahepeal maha istumata). Ka inimesed tõusid koos temaga ja kui ta oli palvet lõpetamas, ootasime me, et ta lõpetaks palve *tasliimiga*, aga ta ütles enne *tasliimi takbiiri* ja tegi kaks kummardust ja (seejärel) *tasliimi*.“

1226. Abdullah (*raa*) jutustas: „Kord tegi Jumala Sõnumitooja (*saws*) *dohri* palves viis *rakat* ja keegi küsis temalt, kas palvet on pikendatud. Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Mis on?“ Mees vastas: „Sa palvetasid viis *rakat*.“ Seejärel tegi Jumala Sõnumitooja peale *tasliimi* kaks (lisa)kummardust.“

1228. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Kord tegi Jumala Sõnumitooja (*saws*) kaks *rakat* ja lõpetas oma palve. Dhul-Yadain küsis ta käest: „Kas palve on lühemaks läinud või unustasid sa?“ Jumala Sõnumitooja (*saws*) küsis: „Kas Dhul-Yadain räägib tõtt?“ Inimesed vastasid jaatavalt.

Seejärel tõusis Jumala Sõnumitooja (*saws*) püsti, tegi kaks puudujäänud *rakat*, ütles *tasliimi*, seejärel *takbiiri*, tegi kaks lisakummardust, mis on nagu tavalised täiskummardused või veidi pikemad ja tõstis seejärel pea (ja lõpetas palve *tasliimiga*).“ Salama ibn Alqama jutustas: „Ma küsisin Muhammedilt (ibn Sirinilt), kas peale kaht lisakummardust peab ka *tašaahudi* lugema. Ta vastas: „Seda Abu Huraira (*raa*) jutustuses mainitud ei ole.“⁷

1232. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Kui keegi teist palveks seisab, tuleb saatan ja paneb ta kahtlema, kuni ta unustab, mitu *rakat* ta on palvetanud. Seega, kui see kellegagi teist juhtub, peab istudes tegema kaks lisakummardust.“⁸

1233. Kuraib jutustas: „Ibn Abbas, Al-Miswar ibn Makhrama ja Abdur-Rahman ibn Azhar (*raa*) saatsid mu Aisha (*raa*) juurde. Nad palusid mul teda nende poolt tervitada ja temalt peale *asri* palvet kahe *raka* palvetamise kohta küsida ja talle öelda: „Meile öeldi, et sa palvetad neid kahte *rakat* ja meile öeldi ka, et Prohvet (*saws*) keelas neid palvetada.“ Ibn Abbas (*raa*) ütles: „Mina ja Umar ibn Al-Khattab peksime inimesi, kui nad neid palvetasid.“⁹ Seejärel ütles Kuraib: „Ma läksin Aisha (*raa*) juurde ja andsin talle selle teate edasi. Aisha (*raa*) ütles: „Mine küsi nende (*rakade*) kohta Umm Salamalt.“ Ma läksin seega tagasi ja teatasin neile, mis ta oli öelnud. Nad käskisid mul seejärel sama küsimusega Umm Salama juurde minna, millega nad mind Aisha juurde olid saatnud. Umm Salama (*raa*) vastas: „Ma kuulsin, kui Prohvet (*saws*) need keelas. Hiljem nägin ma teda neid vahetult peale *asrit* palvetamas. Ta sisenes mu majja, samal ajal kui mõned Ansari naised Bani Haramist minu juures istusid. Seega saatsin ma ta juurde oma orjatüdruku, öeldes: „Seisa ta kõrvale ja ütle, et Umm Salama küsib sinult: „Oo Jumala Sõnumitooja, ma kuulsin, kui sa nende (kahe *raka* peale *asrit*) palvetamise keelasid, kuid nägin sind neid palvetamas.“ Kui ta käega viipab, siis oota.“ Orjatüdruk tegigi nii. Prohvet (*saws*) andis talle käega märku ja tüdruk ootas. Kui ta oli palve lõpetanud, ütles ta: „Oo Abu Umaiyya tütar, sa küsisid minult kahe *raka* kohta peale *asrit*. Abdul-Qaisi hõimu inimesed tulid mu juurde, mul oli nendega kiire ja ma ei saanud palvetada kahte *rakat* peale *dohrit*. Need (kaks *rakat*, mis just palvetasin) on nende eest.“¹⁰

23. Kitaabu I-žanaa'iz (matuste raamat) – valitud hadithe

1237. Abu Dhar (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Keegi tuli minu Isanda juurest minu juurde ja andis mulle edasi head uudised, et igaüks minu järgijatest, kes sureb mitte kedagi teist Jumala kõrval kummardades, siseneb Paradiisi.“ Ma küsisin: „Isegi, kui ta on illegaases seksuaalvahekorras ja paneb toime varguse?“ Ta vastas: „Isegi, kui ta on illegaalses seksuaalvahekorras ja paneb toime varguse.“¹¹

1239. Al-Bara ibn Azib (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumi-

7 Islami seaduse järgi pääseb iga ainujumalakummardaja lõpuks Paradiisi, kui on oma patus Põrgus lunastanud.

tooja (*saws*) käskis meil seitset asja teha ja keelas meil seitset muud asja teha. Ta käskis: (1) matuserongkäigule järgneda, (2) haigeid külastada, (3) küllakutsed vastu võtta, (4) allasurutuid aidata, (5) vandeid täita, (6) tervitustele vastata ja (7) aevastajale (kes ütleb *alhamdulillah* (Jumal olgu kiidetud!)) vastuseks öelda *jarhammukallah* (Olgu Jumal sulle armuline!). Ta keelas meil kasutada hõbedast anumaid, kanda kuldsõrmuseid, siidi, *diibaaži*, *qussit* ja *istabraqu*.“

1241. 1242. Aisha (*raa*) jutustas: „Abu Bakr tuli hobusel ratsutades oma elukohast As-Sunhis. Ta ronis ratsult maha, sisenes mošeesse ja ei rääkinud kellegagi, kuni oli jõudnud minuni ja läks otse Prohveti (*saws*) juurde, kes oli kaetud mustlilise tekiga. Abu Bakr (*raa*) paljastas ta näo, põlvitas maha ja suudles teda ja hakkas siis nuuksuma, öeldes: „Saagu mu ema ja isa sinu eest ohverdatud, oo Jumala Prohvet! Jumal ei ühenda sinu surmale kaht surma. Sa surid, nagu sulle määratud oli.“

Abu Salama jutustas: „Ibn Abbas (*raa*) ütles: „Abu Bakr (*raa*) tuli välja ja Umar (*raa*) pöördus inimeste poole ja Abu Bakr käskis tal maha istuda, kuid Umar keeldus. Abu Bakr käskis tal jälle maha istuda, kuid taas kord Umar keeldus. Seejärel retsiteeris Abu Bakr *tašaahudi* ja inimesed pöördusid tema poole, jättes Umari. Abu Bakr ütles: „Ämmää *bā'du*, kes teist kummardas Muhammedi (*saws*), siis Muhammed on surnud; kes aga kummardas Jumalat, siis Jumal on elus ega sure iial. Jumal on öelnud: „Muhammed on vaid sõnumitooja. Sõnumitoojaid on lahkunud enne teda ...“ kuni „... tänulikud.“ (3:144) (Edastaja lisas: „Jumala nimel, nagu inimesed poleks iial teadnud, et Jumal selle värsi oli ilmutanud, kuni Abu Bakr seda retsiteeris; igaüks, kes seda kuulis, hakkas seda retsiteerima.“)

1246. Anas ibn Malik (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Zaid võttis lipu üle ja suri märtrisurma. Siis võttis selle Jafar, kes samuti suri märtrisurma. Seejärel võttis Abdullah ibn Rawaha lipu, kuid ka tema suri märtrisurma. Sel ajal olid Jumala Sõnumitooja (*saws*) silmad pisaratest tulvil. Siis võttis Khalid ibn Al-Walid (*raa*) lipu, ilma et teda oleks (eelnevalt) ülemaks määratud ja teda õnnistati võiduga.“

1247. Ibn Abbas (*raa*) jutustas: „Üks inimene, keda Jumala Sõnumitoojal (*saws*) oli kombeks külastada, suri öösel ja maeti öösel. Hommikul teatati Prohvetile (*saws*) tema surmast. Ta (*saws*) ütles: „Mis takistas teid mulle ütlemast?“ Nad vastasid: „Oli öö, pime öö ja me ei tahtnud sind segada.“ Prohvet (*saws*) läks ta haua juurde ja palvetas (matuse)palve.“

1249. Abu Said (*raa*) jutustas: „Naised palusid Prohvetit (*saws*): „Palun määra meile päev (jutluse jaoks).“ Seega Prohvet (*saws*) jutlustas neile ja ütles: „Kui naisel sureb kolm last, siis need varjavad teda (Põrgu)tule eest.“ Seda kuulnud, küsis üks naine: „Aga kui kaks sureb?“ Prohvet (*saws*) vastas: „Isegi kaks varjavad teda (Põrgu)tule eest.“¹²

1250. Ja Abu Huraira (*raa*) lisas: „Need lapsed peaks olema enne puberteediiga.“

8 Kolm viimast on kõik erinevat tüüpi siidid. Kuld ja siid on keelatud meestele, aga mitte naistele.

1252. Anas ibn Malik (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) möödus ühest naisest, kes istus haua kõrval ja nuuksus, ning ütles talle: „Ole jumalakartlik ja kannatlik.““

1254. Umm Atiyya (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) tuli meie juurde, kui pesime ta (surnud) tüdruku, ja ütles: „Peske teda kolm, viis või enam korda vee ja *sidriga* (lootoslehed) ja pritsige teda lõpuks kampriga. Kui olete lõpetanud, andke mulle teada.“ Seega, kui lõpetasime, andsime talle teada ja ta andis meile oma alakeha lina ja käskis meil ta sellesse mässida.“ Ayyub ütles, et Hafsa jutustas talle Muhammedi jutustusele sarnase loo, milles öeldi, et pesta tuleb paaritu arv kordi ja mainiti kolme, viit ja seitset. Samuti oli öeldud, et alustada tuleks paremast poolest ja neist kehaosadest, mida *wudut* tehes pestakse. Umm Atiyya mainis: „Me kammisime ta juukseid ja jagasime need kolmeks patsiks.“

1264. Aisha (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) mässiti kolme Jeemeni pu villariidesse ja nende hulgas ei olnud ei särki ega turbanit.“

1265. Ibn Abbas (*raa*) jutustas: „Kui üks mees Arafati mäel ratsutas, kukkus ta sellelt (st oma ratsult) maha ja murdis kaela või see purustas ta kaela (ja ta suri). Prohvet (*saws*) ütles: „Peske teda vee ja *sidriga* ja mässige ta kahte riidetükki. Ärge parfümeerige teda ega katke ta pead, sest Ülestõusmispäeval tõuseb ta üles öeldes *labbaik*.““⁹

1269. Ibn Umar (*raa*) jutustas: „Kui (kahepalgeliste juht) Abdullah ibn Ubai suri, tuli ta poeg Prohveti (*saws*) juurde ja ütles: „Oo Jumala Sõnumitooja, palun anna mulle oma särk, et teda sellesse mässida, palveta tema matusepalve ja palu, et Jumal talle andestaks.“ Jumala Sõnumitooja (*saws*) andis talle oma särgi ja ütles: „Anna mulle teada (kui kõik on valmis), et saaksin matusepalvet läbi viia.“ Seega ta andiski talle teada ja kui Prohvet (*saws*) tahtis matusepalvet läbi viia, võttis Umar (*raa*) tal käest kinni ja ütles: „Kas Jumal ei ole sulle keelanud kahepalgeliste matusepalvet läbi viia?“ Prohvet (*saws*) vastas: „Mulle on jäetud vaba valik, sest Jumal ütleb: „Kas sa palud neile andestust või ei palu neile andestust; isegi kui sa palud 70 korda neile andestust, Jumal ei andesta neile ...“ (9:80) Seega Prohvet (*saws*) viis matusepalve läbi ja seepeale tuli ilmutus: „Ja ära palu kunagi ühegi eest, kes neist sureb ...“ (9:84).“

1274. Saad jutustas, et ta isa ütles: „Kord toodi Abdur-Rahman ibn Aafi (*raa*) ette söök ja ta ütles: „Musab ibn Umair suri märtrisurma ja ta oli minust parem ja tal ei olnud muud, kui vaid ta *burda*¹⁰, millesse ta mässida. Hamza või keegi teine suri märtrisurma ja ta oli samuti parem kui mina ja tal ei olnud muud, kui vaid ta *burda*, millesse ta mässida. Pole kahtlust, ma kardan, et minu tegude tasu on mulle antud siinses elus.“ Siis hakkas ta nutma.“

1276. Khabbab (*raa*) jutustas: „Me rändasime Jumala nimel koos Prohvetiga (*saws*) välja ja meie tasu oli kindlasti Jumalalt määratud. Mõned meist surid selles ilmas mingisugust tasu saamata ja nende hulgas oli ka Musab

ibn Umair. Teised said oma tasu. Musab ibn Umair suri Uhudi lahingu päeval märtrisurma ja me ei leidnud tema surilinaks midagi muud peale ta *burda*. Kui me ta pea kinni katsime, paljastusid ta jalad ja vastupidi. Seega käskis Prohvet (*saws*) meil vaid ta pea katta ja ta jalad *idhkhiriga* kinni katta.“

1277. Sahl (*raa*) jutustas: „Üks naine tõi Prohvetile (*saws*) äärepitsiga kootud *burda*.“ Siis küsis Sahl (*raa*) neilt, kas nad teavad, mis asi *burda* on. Nad vastasid, et *burda* on teatud pealisrüü ja Sahl (*raa*) kinnitas seda. „Naine ütles: „Ma kodusin selle oma kätega ja tõi selle, et võiksid seda kanda.“ Prohvet (*saws*) võttis selle vastu ja tal oli seda tol ajal hädasti vaja. Seega läks ta välja, kandes seda oma alakeha katmiseks. Üks mees kiitis seda ja küsis: „Kas sa annaksid selle mulle? Kui kena see on!“ Teised ütlesid: „Sa ei teinud õigesti, kuna Prohvetil (*saws*) on seda tarvis ja sina küsisid seda temalt, kuigi tead, et ta kellegi palvest ei keeldu.“ Mees vastas: „Jumala nimel, ma ei palunud seda mitte kandmiseks vaid endale surilinaks.“ Hiljem ta mässitigi sellesse.“

1278. Umm Atiyya (*raa*) jutustas: „Meil (st naistel) keelati matuserongkäikudega ühineda, aga mitte rangelt.“

1280. Zainab bint Abi Salama jutustas: „Kui Abu Sufyani surmateade *Šaamist*¹¹ kohale jõudis, palus Umm Habiba (*raa*) kolmandal päeval kollast parfüümi, lõhnastas sellega oma põsed ja käsivarred ja ütles: „Kindlasti ei oleks mul seda vaja läinud, kui ma poleks kuulnud Prohvetit (*saws*) ütlemas: „Naisel, kes usub Jumalasse ja Viimsesse Päeva, ei ole lubatud rohkem kui kolm päeva kedagi leinata, välja arvatud oma abikaasat, keda ta peab leinama neli kuud ja kümme päeva.““

1284. Usama ibn Zaid (*raa*) jutustas: „Prohveti (*saws*) tütar saatis (kellegi) Prohveti (*saws*) juurde, paludes Prohvetil (*saws*) tulla, kuna ta laps oli suremas, kuid Prohvet (*saws*) saatis ta minema, käskis tal oma tervitused üle anda ja tütrele öelda: „Jumalale kuulub see, mis Ta võtab ja see, mis Ta annab ja kõigel on (siin maailmas) piiratud kindel aeg. Seega peaks ta olema kannatlik ja lootma Jumala tasule.“ Tütar saatis jälle ta järele, vandudes, et ta peaks tulema. Prohvet (*saws*) tõusis ja Saad ibn Ubada, Muadh ibn Jabal, Ubai ibn Kaab, Zaid ibn Thabit (*raa*) ja mõned teised mehed tegid sama. Laps toodi Jumala Sõnumitooja (*saws*) juurde, kui ta hingamine oli rinnus väga ebakorrapärane (alljutustaja arvab, et Usama lisas:), nagu oleks tegemist nahast veekotiga. Selle peale hakkasid Prohvetil (*saws*) silmist pisarad voolama. Saad ütles: „Oo Jumala Sõnumitooja, mis on?“ Ta (*saws*) vastas: „See on halastus, mis Jumal on Oma sulaste rindu pannud ja Jumal on Halastav vaid neile oma sulastest, kes on (teistele) halastavad.““

1288. Ibn Abbas (*raa*) lisas: „Kui Umar (*raa*) suri, teatasin ma sellest Aishale (*raa*) ja ta ütles: „Olgu Jumal Umarile armuline. Jumala nimel, Jumala Sõnumitooja (*saws*) ei öelnud, et usklikku karistatakse tema sugulaste (valjude) nuuksetega, vaid ta (*saws*) ütles: „Jumal raskendab uskmatu karistust tema sugulaste (valjude) nuuksete tõttu.““

⁹ Kuna ta suri palverännakul, siis tõuseb ta Ülestõusmispäeval üles palverändurina.

¹⁰ Kitsas must ruudukujuline riietuses.

¹¹ Lähis-Ida piirkond, kuhu kuuluvad tänapäeval Süüria, Palestiina, Liibanon, Jordaania ja Iraak.

Aisha (*raa*) lisas veel: „Koraanist teile piisab (selle tõestamiseks), sest Jumal on öelnud: „... Ükski koormakandja ei pea kandma teise koormat ...“ (6:164). Ibn Abbas (*raa*) ütles seejärel: „Vaid Jumal ajab selle, kelle tahab, naerma ja (selle, kelle tahab) nutma.“ Ibn Umar (*raa*) ei öelnud peale seda enam midagi.

1291. Al-Mughira (*raa*) jutustas: „Ma kuulsin, kui Prohvet (*saws*) ütles: „Minule valede omistamine ei ole nagu teistele valede omistamine. Igaüks, kes meelega minu kohta valetab, võtku kindlalt sisse oma koht Põrgutules.““ Al-Mughira lisas: „Ma kuulsin, kui Prohvet (*saws*) ütles: „Surnut, kelle pärast ulutakse, karistatakse selle ulgumise eest.““

1294. Abdullah (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „See, kes end vastu põski peksab, (oma) riided puruks rebib ja ignorantsusaegade teguviise ja traditsioone järgib, ei ole meie hulgast.““

1300. Anas (*raa*) jutustas: „Kui Koraani retsiteerijad märtrisurma surid, palvetas Jumala Sõnumitooja (*saws*) kuu aega *qunuuti*¹² palvet ja ma ei ole teda iial kurvemana näinud kui tol päeval.“

41. peatüki sissejuhatus: Muhammad ibn Kaab Al-Qurazi ütles: „Kannatamatus tähendab halba ütlemist või halba mõtet.“ Prohvet Yaqub (Jaakob) (as) ütles: „Ma kurdan oma kahetsusvalu ja kurbust vaid Jumalale ...“ (12:86).

1301. Anas ibn Malik (*raa*) jutustas: „Üks Abu Talha poegadest suri ja Abu Talha ei olnud sel ajal kodus. Kui ta naine nägi, et poeg oli surnud, valmistas ta poja ette ja pani ta ühte kohta majas. Kui Abu Talha tuli, küsis ta: „Kuidas poisil läheb?“ Naine vastas: „Laps on vaikne ja ma loodan, et ta on rahus.“ Abu Talha arvas, et naine rääkis tõtt. Abu Talha veetis öö ja pesi end hommikul. Kui ta tahtis välja minna, ütles naine talle, et ta poeg oli surnud. Abu Talha palvetas Prohvetiga (*saws*) hommikupalve ja teatas Prohvetile (*saws*) sellest, mis nendega oli juhtunud. Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Õnnistagu Jumal teid mõlemaid teie ööga.““ Sufyan ütles: „Üks mees Ansaaride hulgast ütles: „Nad (st Abu Talha ja ta naine) said üheksa poega ja kõigist neist said Koraani (peast) retsiteerijad.““

1303. Anas ibn Malik (*raa*) jutustas: „Me läksime Jumala Sõnumitoojaga (*saws*) sepp Abu Saifi juurde, kes oli Ibrahim (Prohveti (*saws*) poja) amme mees. Jumala Sõnumitooja (*saws*) võttis Ibrahim, suudles ja nuusutas teda. Hiljem astusime me Abu Saifi majja ja sel ajal tegi Ibrahim oma viimseid hingetõmbeid. Jumala Sõnumitooja (*saws*) silmist hakkasid pisarad voolama. Abdur Rahman ibn Auf (*raa*) ütles: „Oo Jumala Sõnumitooja, ka sina nutad!“ Ta (*saws*) vastas: „Oo Ibn Auf, see on halastus.“ Siis nuttis ta veel ja ütles: „Silmad valavad pisaraid ja süda leinab ja me ei ütle midagi peale selle, mis meie Isandale meele järgi on, oo Ibrahim. Tõesti, me leiname sinu lahkumise tõttu.““

1306. Umm Atiyya (*raa*) jutustas: „Prohvetile (*saws*) truuduse vandumise ajal oli üheks tingimuseks, et me ei ulu, kuid seda suutsid täita vaid viis naist: Umm Sulaim, Abu Sabra tütar Umm Al-Ala, Muadhi naine ja veel kaks

naist; või siis Abu Sabra tütar, Muadhi naine ja veel üks naine.“

1308. Amir ibn Rabia (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Kui keegi teist (meestest) näeb matuserongkäiku ja sellega kaasa ei lähe, peab ta seisma ja jäämagi seisma, kuni ta on jõudnud selle taha või see on jätnud ta seljataha või kirst pannakse maha, enne kui see temast ette jõuab.““

1312. Abdur Rahman ibn Abi Laila jutustas: „Sahl ibn Hunaif ja Qais ibn Saad istusid Al-Qadisiya linnas. Nende eest möödus matuserongkäik ja nad tõusid püsti. Neile öeldi, et see on ühe kohaliku elaniku, moslemite kaitse all elava uskmatu, matuserongkäik. Nad vastasid: „Prohveti (*saws*) eest möödus matuserongkäik ja ta tõusis püsti. Kui talle öeldi, et see on juudi kirst, vastas ta: „Kas ta pole siis inimene?““

1315. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Kiirustage surnukehaga, kuna kui tegemist oli jumalakarliku inimesega, siis annate ta kiiresti edasi heale asjale ja kui oli vastupidi, siis panete pahe oma õlgadelt maha.““

1320. Jabir ibn Abdullah (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Täna suri jumalakarlik mees Etioopiast (An-Najashi – Etioopia kristlasest kuningas). Tulge, palvetame matusepalve.“ Me seisime rivvi ja Prohvet (*saws*) viis tema jaoks läbi matusepalve, samal ajal kui meie rivis seisime. Mina olin teises reas.“

56. peatüki sissejuhatus: Prohvet (*saws*) ütles: „Igaüks, kes matusepalvet palvetab,“ ja samuti „Palvetage oma sõbra matusepalvet.“ Ja ta ütles ka: „Palvetage An-Najashi eest.“ Ta kutsus seda palveks, kuigi selles ei ole ei poolkummardust, täiskummardust ega valjut retsiteerimist, kuid seal on *takbiir* ja *tasliim*. Ibn Umar (*raa*) ei palvetanud iial matusepalvet ilma *wuduta*, päikesetõusul ega päikeseloojangul ja tõstis (*takbiiri* ajal) mõlemad oma käed. Al-Hasan (Al-Basri) ütles: „Märkasid, et nende (st Prohveti (*saws*) kaaslaste) jaoks oli kõige väärilisem mees matusepalvet läbi viima see, kellega nad kohustusliku palve eestpalvetajana rahule jäid. Kui inimene ei oli *eid* päeval (st *eid* palve palvetamisel) või matusepalve ajal rituaalselt puhas, peab ta vett otsima ja mitte *tajammumi* tegema. Kui keegi juhtub matustest mööduma ja inimesed parasjagu (matuse)palvet palvetavad, siis on tal soovitatav nendega ühineda, öeldes *takbiiri*. Ibn Al-Musaiyab ütles: „(Matusepalves) on neli *takbiiri*, olgu see palvetatud kas öösel või päeval, reisil või kodus.“ Anas ütles: „Üks takbiir on palve alustamiseks,“ ja Koraani tsiteerides ütles ta: „Ja ära palu kunagi ühegi eest, kes neist (st kahepalgelistest) sureb ...“ (9:84). Ja matusepalves on read ja imaam.

1325. Abu Huraira (*raa*) jutustas, et Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Igaüks, kes võtab osa matuserongkäigust, kuni ta palvetab, saab selle eest ühele *qiraatile* vastava tasu ja igaüks, kes saadab seda kuni matmiseni, saab kahele *qiraatile* vastava tasu.“ Küsiti: „Mis on kaks *qiraati*?“ Ta (*saws*) vastas: „Nagu kaks hiiglaslikku mäge.““

1329. Abdullah ibn Umar (*raa*) jutustas: „Juudid tõid Prohveti (*saws*) juurde mehe ja naise endi hulgast, kes

olid ebaseaduslikus seksuaalvahekorras olnud. Ta andis käsu nad mõlemad mošee kõrval matusepalve läbiviimiskoha lähedal kividega surnuks loopida.”

1330. Urwa jutustas: „Aisha (*raa*) ütles: „Prohvet (*saws*) ütles oma saatusliku haiguse ajal: „Jumal needis juute ja kristlasi, kuna nood võtsid oma prohvetite haudad endile kummardamiskohtadeks.”“ Aisha (*raa*) lisas: „Kui seda poleks olnud, oleks Prohveti (*saws*) haud väljapaistvaks tehtud, kuid ma kardan, et see võidaks kummardamispaigaks võtta.”“

1331. Samura ibn Jundab (*raa*) jutustas: „Ma palvetasin Prohveti (*saws*) taga matusepalvet naise eest, kes oli sünitunud surnud ja ta (st Prohvet (*saws*)) seisis kirstu keskosas juures.”

1335. Talha ibn Abdullah ibn Auf jutustas: „Ma palvetasin matusepalvet Ibn Abbasi (*raa*) taga. Ta retsiteeris *Al-Fatihad* ja ütles: „Te peaksite teadma, et see (st *Al-Fatihah*) on matusepalves sunnaks (st Prohveti (*saws*) õpetatud).”“¹³

1337. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Mustanahaline mees või naine, kes mošeed tavatses koristada, suri ja Prohvet (*saws*) ei teadnud tema surmast. Ühel päeval tuli ta Prohvetile (*saws*) meelde ja ta küsis: „Mis temaga juhtunud on?” Inimesed vastasid: „Oo Jumala Sõnumitooja, ta suri.” Ta (*saws*) küsis: „Miks te mind ei teavitanud?” Nad vastasid: „Ta lugu oli nii- ja naasugune (st seda ei peetud piisavalt oluliseks).” Prohvet (*saws*) ütles: „Näidake mulle ta hauda.” Seejärel läks ta tema hauale ja palvetas matusepalve.”

1338. Anas (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Kui inimene pannakse hauda ja ta kaaslased naasevad – ta kuuleb isegi nende sammude kaja – tulevad kaks ingliti tema juurde, panevad ta istuma ja küsivad: „Mida sa ütlesid selle mehe, Muhammedi (*saws*), kohta?” Ta vastab: „Ma tunnistan, et ta on Jumala sulane ja Tema Sõnumitooja.” Siis öeldakse talle: „Vaata oma kohta Põrgutules. Jumal on selle sinu jaoks Paradiisi koha vastu vahetanud.”“ Prohvet (*saws*) jätkas: „Surnu näeb oma mõlemaid kohiti, kuid uskmatu või kahepalgeline ütleb inglitele: „Ma ei tea, aga ma ütlesin seda, mida inimesedki ütlesid.” Talle öeldakse: „Sa ei teadnud ega võtnud ka juhatust (Koraanist).” Siis lüüakse teda raudhaamriga kõrvade vahele ja ta nutab nii, et seda nuttu kuulevad kõik, kes või mis on läheduses, välja arvatud inimesed ja džinnid.”“

1339. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Moosese (as) juurde saadeti surmaingel ja kui too Moosese (as) juurde jõudis, andis Mooses (as) talle kõrvakiilu ja lõi ühe ta silma välja. Ingel läks tagasi oma Isanda juurde ja ütles: „Sa saatsid mind sulase juurde, kes ei taha surra.” Jumal taastas ta silma ja ütles: „Mine tagasi ja ütles talle, et ta paneks oma käe härja seljale, sest tal on lubatud elada nii palju aastaid, kui palju karvu ta käe alla jääb.” Seejärel küsis

Mooses (as): „Oo mu Isand, mis siis saab?” Ta vastas: „Siis on surm.” Ta (as) ütles: „Olgu siis praegu.” Ta (as) palus Jumalalt, et Too ta Pühast Maast kiviviskekaugusele viiks. Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Oleksin ma seal, näitaksin teile Moosese (as) hauda tee ääres, punase liivakünka lähedal.”“

1341. Aisha (*raa*) jutustas: „Kui Prohvet (*saws*) haigeks jäi, rääkisid mõned ta naistest kirikust, mida nad olid Etioopias näinud ja mida Mariaks nimetati. Umm Salam ja Umm Habiba (*raa*) olid Etioopias käinud ja mõlemad rääkisid selle (kiriku) ilust ja piltidest selle sees. Prohvet (*saws*) tõstis pead ja lausus: „Need on inimesed, kes, iga kord, kui jumalakartlik mees nende hulgas sureb, ehitavad tema hauale palvekoja ja teevad sellesse need pildid. Need on Jumala silmis kõige hullemad olendid!”“

1343. Jabir ibn Abdullah (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) mässis Uhudi märtrid kahekaupa surilinasse ja seejärel küsis: „Kumb neist teadis rohkem Koraani?” Ja kui ühele neist osutati, pani ta selle enne hauda ja ütles: „Ma olen nendele Ülestõusmispäeval tunnistajaks.” Ta käskis nad veriste kehadega matta ja neid ei pestud ega loetud nende eest ka matusepalvet.”

1344. Uqba ibn Amir (*raa*) jutustas: „Ühel päeval läks Prohvet (*saws*) välja ja palvetas Uhudi märtritele matusepalvet, seejärel ronis *minbarile* ja ütles: „Ma sillutan teile teed, nagu teie eelkäijad ja olen teie üle tunnistajaks. Jumala nimel, ma vaatan just praegu oma veehoidlat (Al-Kawthari jõge Paradiisis) ja mulle on antud kõigi maa aarete võtmed. Jumala nimel, ma ei karda, et te peale mu surma hakkate teisi Jumala kõrval teenima, kuid ma kardan, et te siin (Maa peal vara pärast) üksteisega riidu lähete.”“

79. peatüki sissejuhatus: Al-Hasan, Shuraih, Ibrahim ja Qatada ütlesid: „Kui lapse üks vanematest hakkab moslemiks, siis laps jääb oma moslemist vanemaga.” Ja Ibn Abbas (*raa*) oli oma emaga, kes oli nõrkade ja vaeste inimeste hulgast ja mitte oma isaga, kes oli oma rahva usku. Ja ta ütles: „Islam on alati ülem ja mitte kunagi alam.”

1354. Ibn Umar (*raa*) jutustas: „Umar (*raa*) asus koos Prohvetiga (*saws*) ja ühe inimeste rühmaga Ibn Saiyyadi¹⁴ juurde teele, kuni nad nägid teda Bani Mughala kungaste juures poistega mängimas. Ibn Saiyyad lähenes tol ajal puberteedile ja ei märganud (meid), kuni Prohvet (*saws*) teda käega toksas ja temalt küsis: „Kas sa tunnistad, et ma olen Jumala Sõnumitooja?” Ibn Saiyyad vaatas talle otsa ja ütles: „Ma tunnistan, et sa oled kirjaoskamatute Sõnumitooja.” Seejärel Ibn Saiyyad küsis Prohvetilt (*saws*): „Kas sa tunnistad, et ma olen Jumal sõnumitooja?” Prohvet (*saws*) vastas eitavalt ja ütles: „Ma usun Jumalasse ja Tema Sõnumitoojasse.” Seejärel küsis ta: „Mida sa arvad?” Ibn Saiyyad vastas: „Ausad ja valelikud inimesed külastavad mind.” Prohvet (*saws*) ütles: „Sind on selles osas segadusse aetud.” Seejärel ütles Prohvet (*saws*) talle: „Ma olen midagi sinu jaoks (oma peas) hoidnud. (Ütle, mis see on!)” Ibn Saiyyad vastas: „See on suits¹⁵.” Prohvet (*saws*) ütles: „Saagu sa häbistatud. Sa ei saa minna üle

13 Matusepalves on neli takbiiri. (1) Peale esimest takbiiri peaks lugema *Al-Fatihad*. (2) Peale teist takbiiri peaks palvetama Prohveti (*saws*) eest (st *tašaahudi* osa: *allahumma salli älää muhammad wa älää ääli muhammad, kämää salläitä älää ibrahiim wa älää ääli ibrahiim, innäkä hämiidu mäžiid*). (3) Peale kolmandat takbiiri peaks Jumalat surnu eest paluma. (4) Peale neljandat takbiiri peaks Jumalat enda ja teiste moslemite eest paluma.

14 Ibn Saiyyad oli ennustaja.

15 Suura *Ad-Dukhaan* (*Suits*) – 44:10.

oma piiride.“ Selle peale ütles Umar (*raa*): „Oo Jumala Sõnumitooja, las ma raiun ta pea maha.“ Prohvet (*saws*) vastas: „Kui ta on tema¹⁶, ei saa sa temast jagu ja kui ei, siis pole mõtet teda mõrvata.“¹⁷

1356. Anas (*raa*) jutustas: „Üks noor Prohvetit (*saws*) teenindanud juudi poiss jäi haigeks, seega läks Prohvet (*saws*) talle külla. Ta istus poisi peatsisse ja palus tal islam vastu võtta. Poiss vaatas oma isa poole, kes seal istus; viimane käskis pojalt Abul-Qasimi (*saws*) sõna kuulata ja poisist saigi moslem. Prohvet (*saws*) astus välja, öeldes: „Kiitus olgu Jumalal, Kes päästis poisi Põrgutulest.“¹⁸

1358. Ibn Shihab jutustas: „Matusepalvet peab läbi viima igale lapsele, olgu tegemist kasvõi prostituudi lapsega, sest iga laps sünnib islamiusus (st ei kummarda Jumala kõrval kedagi teist). Kui lapse vanemad on moslemid, eriti just isa, isegi kui ta ema ei ole moslem, ja kui ta peale sündi ja enne surma (kasvõi kord) nutab, peab tema eest matusepalvet palvetama. Ja kui laps peale sündi ei nuta, siis talle matusepalvet ei loeta ja seda peetakse nurisünnituseks. Abu Huraira (*raa*) jutustas, et Prohvet (*saws*) ütles: „Iga laps sünnib tõelises usus, kuid tema vanemad pööravad ta judaismi, kristluse või magianismi; samuti nagu loom toob ilmale perfektse beebilooma. Kas leiate sel mingeid vigu?“ Seejärel retsiteeris Abu Huraira (*raa*) pühasid värsse: „... Jumala *fitra*¹⁷, millega Ta lõi inimkonna ...“ (30:30).“

1360. Al-Musaiyab jutustas: „Kui Abu Talibi surma aeg hakkas kätte jõudma, läks Jumala Sõnumitooja (*saws*) tema juurde ja leidis sealt eest Abu Jahl ibn Hishami ja Abdullah ibn Abi Umaiyya ibn Al-Mughira. Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles Abu Talibile: „Oo onu, ütle *lää ilāhā illa llaah* – lause, mille läbi minust saab sulle Jumala ees tunnustaja.“ Abu Jahl ja Abdullah ibn Abi Umaiyya ütlesid: „Oo Abu Talib, kas sa ütled tõesti lahti Abdul Muttalibi usust?“ Jumala Sõnumitooja (*saws*) palus edasi, et Abu Talib ütleks seda, samal ajal kui teised kordasid oma, kuni Abu Talib ütles oma viimase sõnana, et ta järgib Abdul Muttalibi usku ja ta keeldus *lää ilāhā illa llaah* ütlemast. Siis ütles Jumala Sõnumitooja (*saws*): „Ma palun ikka Jumalalt sulle andestust, välja arvatud juhul, kui see mulle keelatakse.“ Siis saatis Jumal sellega seoses ilmutuse. („Ei prohvetile ega neile, kes usuvad, ole sobilik paluda andestust polüteistidele – isegi kui tegemist on lähedastega – peale seda, kui neile on selgeks saanud, et nood on Põrgutule kaaslased.“ (9:113))“

1361. Ibn Abbas (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) möödus kord kahest hauast ja neid inimesi seal haudades piinati. Ta ütles: „Neid piinatakse millegi pärast, mis ei ole suur: üks neist ei hoidunud kunagi uriiniga mäardumast, samal ajal kui teine inimesi laimas.“ Siis võttis ta rohelise datlipalmioksa, murdis selle kaheks ja pani kummagi osa ühele hauale. Inimesed küsisid: „Oo Jumala Sõnumitooja, miks sa nii tegid?“ Ta vastas: „Ma loodan, et nende karistust vähendatakse, kuni lehed kuivavad.“¹⁹

1362. Ali (*raa*) jutustas: „Me saatsime Baqi-I-Gharqdis üht matuserongkäiku. Prohvet (*saws*) tuli meie juurde,

istus maha ja me istusime tema ümber. Tal oli käes väike kepp. Ta kummardas oma pead ja hakkas kepiga maad uuristama, seejärel ta ütles: „Ei teie ega ka kõigi loodud inimolendite hulgas pole kedagi, kellele poleks kas Paradiisis või Põrgus koht määratud; ka on ära määratud, kas ta saab olema õnnistatute või neetute hulgas.“ Üks mees küsis: „Oo Jumala Sõnumitooja, kas me peaks siis sõltuma sellest, mis meile määratud on ja jätma teod, sest kes iganes meie hulgast on õnnistatud, teeb õnnistatu tegusid ja kes iganes meie hulgast on neetud, teeb neetu tegusid?“ Prohvet (*saws*) vastas: „Head teod on õnnistatuile lihtsaks tehtud ja halvad teod on neetuile lihtsaks tehtud.“ Siis retsiteeris ta värsid: „Sellele, kes annab (almust) ja on jumalakartlik ning usub parimasse, lihtsustame Me tee kergendusele.“ (92:5-7)¹⁸

1363. Thabit ibn Ad-Dahhak (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Igaüks, kes vannub meelega valet mõne teise usu kui islami nimel, siis ta on see, mida ta vannub.“¹⁸ Ja igaüht, kes teeb rauatüki abil enesetapu, karistatakse Põrgutules sellesama rauatüki abil.“¹⁹

1364. Jundab jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Üks mees sai haavata ja ta tegi enesetapu. Jumal ütles: „Mu sulane on end kiirustades ise surmanud, seega keelan talle Paradiisi.“¹⁹

1365. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „See, kes sooritab enesetapu läbi poomise, poob end Põrgutules (igavesti) ikka ja uuesti ja see, kes sooritab enesetapu läbi pussitamise, pussitab end Põrgutules (igavesti) ikka ja uuesti.“

1367. Anas ibn Malik (*raa*) jutustas: „Möödus matuserongkäik ja inimesed kiitsid kadunukest. Prohvet (*saws*) ütles: „See kinnitati talle.“ Seejärel möödus teine matuserongkäik ja inimesed rääkisid kadunukesest halba. Prohvet (*saws*) ütles: „See kinnitati talle.“ Umar ibn Al-Khattab (*raa*) küsis: „Mis kinnitati?“ Ta (*saws*) vastas: „Te kiitsite seda ja Paradiis kinnitati talle; te laitsite teist ja Põrgu kinnitati talle. Teie, inimesed, olete Jumala tunnustajad maa peal.“¹⁹

1369. Al-Bara ibn Azib (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Kui usklik tema hauas istuma pannakse, tulevad ta juurde inglid ja ta tunnustab, et ei ole teist kummardamist väärivat jumalust peale Jumala ja Muhammed on Jumala Sõnumitooja. See vastab Jumala sõnale: „Jumal hoiab kindlad need, kes usuvad, kindla sõnaga ...“ (14:27). Shuba jutustas (sama, mis eespool) ja lisas: „Jumal hoiab kindlad need, kes usuvad ...“ (14:27) ilmutati seoses hauakaristusega.“

1370. Ibn Umar (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) vaatas laipu kaevus¹⁹ ja ütles: „Kas olete nüüd leidnud, et see, mis teie Isand teile lubas, on tõsi?“ Keegi küsis temalt: „Kas sa räägid surnutega?“ Ta vastas: „Te ei kuule paremini kui nemad, aga nad ei saa vastata.“¹⁹

1372. Aisha (*raa*) jutustas: „Minu juurde tuli üks juuditar ja ütles hauakaristust mainides: „Jumal hoidku sind hauakaristuse eest.““ Aisha (*raa*) küsis siis Jumala Sõnumitoo-

18 Näiteks: „Kui see ja see asi tõsi pole, siis ma olen juut!“

19 Kaev, milles olid peale Uhudi lahingut osade polüteistide laibad.

16 st Ad-Dažžal ehk Anti-Kristus.

17 monoteistlik usk

jalt (*saws*) hauakaristuse kohta. Ta vastas: „Jah, hauas on karistus.“ Aisha (*raa*) lisas: „Peale seda nägin ma Jumala Sõnumitoojat (*saws*) iga palve ajal, mis ta sooritas, Jumalalt hauakaristuse eest varju palumas.“

1377. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitoojal (*saws*) oli kombeks Jumalat paluda: „*allaahumma innii audhu bikä min adhaabi l-qabr wa min adhaabi n-naar wa min fitnati l-mähjää wa l-mämääät wa min fitnati l-mäsiih äd-däzzääl.* (Oo Jumal, ma otsin sinult varju hauakaristuse eest ja Põrgutule karistuse eest ja elu ja surma *fitna*²⁰ eest ja Anti-Kristuse *fitna* eest.)“

1381. Anas ibn Malik (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Igale moslemile, kelle kolm last surevad enne puberteediikka jõudmist, lubab Jumal Paradiisi, Oma halastusest nende vastu.“

1387. Hishami isa jutustas: „Aisha (*raa*) ütles: „Ma läksin Abu Bakri (*raa*) juurde (tema viimase haiguse ajal) ja ta küsis minult: „Mitmesse surilinasse Prohvet (*saws*) mäsiti?“ Ta (*raa*) vastas: „Kolme valgesse puuvillariidesse ja nende hulgas ei olnud ei särki ega turbanit.“ Abu Bakr (*raa*) küsis temalt edasi: „Mis päeval Prohvet (*saws*) suri?“ Ta vastas: „Ta suri esmaspäeval.“ Ta küsis: „Mis täna on?“ Aisha (*raa*) vastas: „Täna on esmaspäev.“ Abu Bakr (*raa*) lisas: „Ma loodan, et ma suren millalgi tänase hommiku ja öö vahel.“ Siis vaatas ta ühte rõivaeset, mida ta oma haiguse ajal kandis ja sellel olid mõned safraniplekid peal. Ta ütles: „Peske see riie, lisage veel kaks ja mässige mind nendesse.“ Ma (st Aisha) ütlesin: „See on kulunud.“ Ta vastas: „Elaval inimesel on rohkem õigust uusi riideid kanda kui surnul. Surilina on vaid mädanevale kehale.“ Ta ei surnud enne kui teisipäeva öösel ja maeti enne hommikut.“

1388. Aisha (*raa*) jutustas: „Üks mees ütles Prohvetile (*saws*): „Mu ema suri äkitselt ja ma arvan, et kui ta oleks veel elanud, oleks ta almust andnud. Seega, kui ma nüüd tema eest almust annan, kas saab ta siis selle eest tasu?“ Prohvet (*saws*) vastas jaatavalt.“

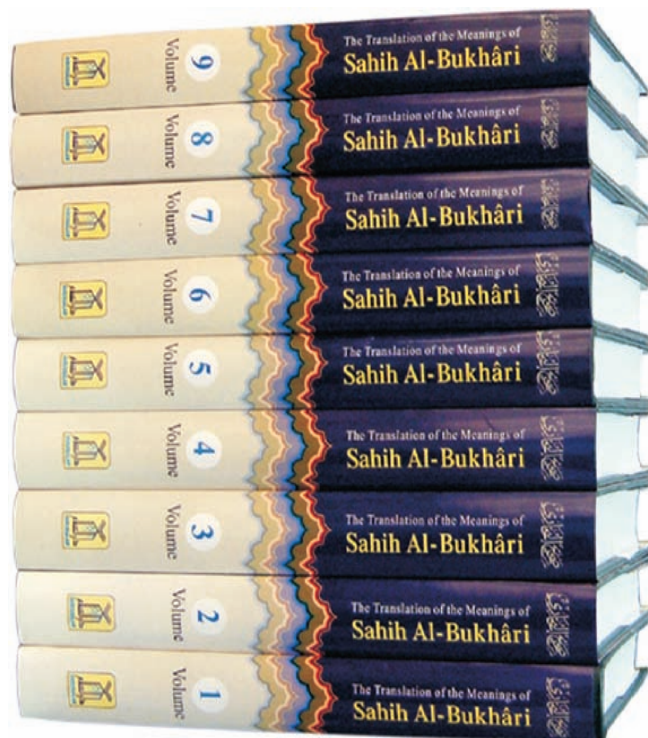
1389. Aisha (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) küsis oma haiguse ajal korduvalt: „Kus ma täna olen? Kus ma homme olen?“ Ja ta ootas (kannatamatult) minu päeva. Kui minu kord saabus, võttis Jumal ta hinge mu rinna ja käte vahelt ja ta maeti minu majja.“

1391. Aisha (*raa*) jutustas, et ta tegi Abdullah ibn Zubairile (*raa*) testamendi: „Ärge matke mind nendega (st Prohveti (*saws*) ja tema kahe kaaslasega (*raa*)) vaid matke mind kaaslastega (st Prohveti (*saws*) teiste naistega) Al-Baqisse, kuna ma ei taha, et mind vaadataks, nagu ma oleks parem, kui ma tegelikult olen.“

1392. Amr ibn Maimun Al-Audi jutustas: „Ma nägin Umar ibn Al-Khattabi (*raa*) (kui teda oli pussitatud) ütlemas: „Oo Abdullah ibn Umar, mine usklike ema Aisha juurde ja ütle: „Umar ibn Al-Khattab saadab sulle tervitusi“ ja palu temalt, et ta lubaks mul saada maetud oma kaaslaste juurde.“ Aisha (*raa*) vastas: „Mul oli plaanis see koht endale hoida, kuid täna eelistan ma teda endale.“ Kui Abdullah ibn Umar (*raa*) naases, küsis Umar (*raa*): „Mis (uudised) sul on?“ Too vastas: „Oo usklike juht, ta lubas sulle.“ Selle peale ütles Umar (*raa*): „Miski ei olnud

mulle olulisem, kui saada maetud sinna kohta. Seega, kui ma suren, kandke mind sinna, edastage talle mu tervitused ja öelge: „Umar ibn Al-Khattab palub luba,“ ja kui ta lubab, siis matke mind (sinna) ja kui ei, siis matke mind moslemite surnuaeda. Ma ei usu, et kellelgi teisel oleks rohkem õigust kalifaadile kui neil, kellega Jumala Sõnumitooja (*saws*) oli kuni oma surmani rahul. Kelle iganes inimesed peale mu surma valivad, see saab kaliifiks ja teie, inimesed, peate teda kuulama ja talle kuuletuma.“ Siis mainis ta Uthmani, Ali, Talha, Az-Zubairi, Abdur-Rahman ibn Aafi ja Saad ibn Abi Waqqasi (*raa*) nimesid. Selleks ajaks jõudis kohale üks noor mees Ansaaride hulgast ja ütles: „Oo usklike juht, rõõmusta Jumala heade uudiste üle. Sa tead taset, mis sul islamis on; seejärel sai sinust kaliif ja sa valitsesid õigluses. Peale kõike seda austati sind aga märtrisurmaga.“ Umar (*raa*) vastas: „Oo mu venna poeg, kui ometi kõik need privileegid oleksid vastukaaluks (minu puudujääkidele) nii, et ma ei kaota ega võida midagi. Ma soovitan oma järeltulijal olla varajaste väljarändajate vastu hea, nende õigusi tunnustada ja aukaitsta. Ja ma soovitan tal hea olla ka Ansaaride vastu, kellel juba enne neid olid (Mediinas) kodud ja kes usu omaks võtsid. Ta peaks vastu võtma hea, mida teevad õiglased nende hulgas ja andma andeks nende halvategijale. Ma soovitan tal käia Jumala ja Tema Sõnumitooja (*saws*) *dhimmisid*²¹ puudutavate reeglite ja korralduste järgi, et nende lepinguid täielikult täita, nende eest võidelda ja neid mitte ülemäära maksustada.“

JA SELLEGA OLEME LÕPETANUD „SAHIH AL-BUKHARI“ 2. KÖITE!

21 Uskmatud, kes on moslemite kaitse all, kuna neil on omaval rahuleping.

FATWANURK

ramadaanipaast

Tõlkinud ja koostanud: Aisha

DUAA PAASTU KATKESTAMISEL JA MUESSINILE VASTAMINE

Küsimus: Kas Prohvet Muhammedilt (*saws*) on edastatud *duaad*, mida paastu katkestamisel öelda? Kas paastunud inimene peaks tavakohaselt muessini järgi *adhaani* kordama või oma paastu katkestamisega tegelema?

Vastus: Paastu katkestamise ajal tehtud *duaale* vastatakse väga suure tõenäosusega, kuna seda tehakse jumalakummardamist väljendava teo lõpul ja tavaliselt on inimene just siis, kui ta paastu katkestab, kõige nõrgem. Mida nõrgem on inimene füüsiliselt, seda tugevam on tema usk ja seda alandlikumalt pöördub ta Jumala poole. Prohvet Muhammed (*saws*) õpetas järgmist *duaad*: „*Allahumma lākā sumtu wa ālāā rizqikā afrartu* (Oo Jumal, Sulle ma paastusin ja Sinu moonaga ma katkestasin paastu)“ (Abu Dawud 2358). Kui Prohvet Muhammed (*saws*) oma paastu katkestas, ütles ta ka: „*Thāhābāth thāmā’u wabtallati l-uruuqu wa thābātā l-āzru in ša allaah* (Janu on läinud, arter on niiske ja tasu on kindel, kui Jumal seda tahab.)“ (Abu Dawud 2357).

Kuigi neid *hadithe* peetakse nõrkadeks (*daiif*), on mõned õpetlased need klassifitseerinud headeks (*hasan*) ja igal juhul, kui neid või ükskõik milliseid muid südamest tulevaid sõnu kasutades paastu katkestamisel *duaad* öelda, siis väga tõenäoliselt Jumal ka vastab sellele *duaale*.

Mis puutub muessini sõnade kordamisse, kui inimene paastu katkestab, siis seda on lubatud teha, kuna Prohvet (*saws*) ütles: „Kui kuulete muessinit, siis korrake, mida ta ütleb,“ (Sahih Al-Bukhari 611, Sahih Muslim 384) ja see käib kõigi olukordade kohta, välja arvatud, kui on olemas vastupidisele viitavad tõendid.

šeikh ibn Uthaymeen

Fatawa Arkaanul-Islaam – 2. köide, lk 670

PAASTUJALE SÖÖGI JA JOOGI ANDMINE

Küsimus: Eelmisel aastal ramadaani ajal tuli mu abikaasa töölt koju ja kui ta sisse astus, küsis ta mult klaasi vett. Ma vaatasin talle otsa, et aru saada, kas ta paastub ja kui olin kindel, et ta oli oma paastu unustanud, tõi talle klaasi vett. Kui ta oli selle ära joonud, tuli talle paast meelde ja ta riidles minuga selle eest, et ma polnud talle meenutanud. Nüüd kahetsen ma oma tegu. Mida peaksin oma teost arvama?

Vastus: Paastuvale abikaasale vee toomine oli patt. Sa

oleksid pidanud talle meenutama, et ta paastub, kui ta sinult vett palus. Mis puutub aga su abikaasa paastu, siis see on kehtiv, kuna ta jõi vaid unustuse tõttu.

Islamiuuringute ja *fatwade* alaline komitee
Fataawa Ramadhaan – 1. köide, lk 225, Fatwa nr 171
Fataawa al-Lajnah ad-Daa'imah lil-Buhooth al-Ilmiyyah wal-Iftaa. - Fatwa nr 13561

EKSAMITE TÖTTU RAMADAANIL MITTE PAASTUMINE

Küsimus: Ma olen gümnaasiumi viimase aasta õpilane. Meil on sel aastal ramadaani ajal lõpueksamid *in ša Allah*. Nagu te teate, on eksamipäevadel oluline, et õpilased oleksid täiesti oma tööle keskendunud, eriti kuna eksamid toimuvad iga päev, järjest. Ma arvan, et paastumiseks oleks vaja, et ka puhkamine ja hea uni oleks võimalik. Seega, kas ma tohin eksamipäevadel mitte paastuda ja siis hiljem need päevad järgi teha?

Vastus: Sul ei ole lubatud ramadaani ajal mainitud põhjusel mitte paastuda. Mitte paastumine oleks lausa *haram*, kuna sinu kirjeldatud olukord ei kuulu islami seaduse järgi möönduste hulka.

Islamiuuringute ja *fatwade* alaline komitee
Fataawa Ramadhaan – 1. köide, lk 390, Fatwa nr 349
Fataawa al-Lajnah ad-Daa'imah lil-Buhooth al-Ilmiyyah wal-Iftaa. - Fatwa nr 5454

KES POLE AASTAID PAASTUNUD

Küsimus: Mida peaks tegema moslem, kes pole juba aastaid ramadaanikuul paastunud, kuigi on kõiki teisi islami kohustusi täitnud. Kuna miski teda paastumises ei takistanud, kas peab ta kõik need paastumata kuud järgi paastuma, kui ta nüüd oma tegu kahetseb?

Vastus: Kui ta nüüd oma tegu kahetseb, ei pea ta eelnenud paastumata ramadaanikuid järgi paastuma, kuna kõik kohustuslikud teod islamis on moslemitele määratud teatud ajal. Seega, kui keegi jätab midagi meelega ja ilma legaalse põhjusega õigel ajal tegemata ja selle asja aeg möödub, siis ei võta Jumal temalt seda tegu nangunii enam vastu, tehku ta see hiljem kasvõi sajakordselt tagasi. Seega ei ole tal mõtet neid päevi tagantjärele paastuda, kuid ta peaks patukahetsuses Jumala poole pöörduma,

andestust paluma ja võimalikult palju häid tegusid tegema, et Jumal talle andestaks.

šeikh Ibn Uthaymeen

Fataawa Ramadhaan – 2. köide, lk 556, Fatwa nr 539
Fataawa ash-Shaykh Muhammad as-Saalih al-Uthaymeen – 1. köide, lk 536

EELMISE RAMADAANI PÄEVAD ON VEEL PAASTUMATA

Küsimus: Kui uus ramadaan juba kätte jõuab ja eelmisest on veel päevi, mis tagantjärele paastumata, kas see inimene on siis patustanud ja kas ta peab nende eest kuidagi tasuma?

Vastus: Eelmisest ramadaanist paastumata jäänud päevad tuleb alati enne järgmise ramadaani saabumist ära paastuda. Paastuja võib need päevad kuni järgmise *ša-baanini* (just enne ramadaani) edasi lükata, kuid kui järgmine ramadaan juba saabub ja ta ei ole ilma seadusliku põhjusega ikka veel oma päevi ära paastunud, on ta teinud pattu. Seega peab ta hiljem need päevad järgi paastuma ja iga päeva eest ka vaest inimest toitma, nagu Prohveti (*saws*) kaaslaste otsus ette näeb. Toidu koguseks on pool *saa' d'* seda, mida vastavas riigis süüakse ja see tuleb anda inimestele või ühele inimesele. Mis puutub aga sellesse, kellel oli oma paastu edasilükkamiseks seaduslik põhjus, näiteks haigus, siis tema peab lihtsalt oma päevad tagantjärele paastuma ja vaest inimest toita ei ole vaja.

šeikh Ibn Baaz

Fataawa Ramadhaan – 2. köide, lk 555, Fatwa nr 537;
al-Fataawa libni-Baaz - Kitaab ad-Da'waah, 2. köide, lk 158-159

SEKSUAALVAHEKORD RAMADAANIKUU PÄEVAL

Küsimus: Mida peaks arvama sellest, kui keegi on ramadaanikuul päeva ajal seksuaalvahekorras?

Vastus: Kui mõlemad neist olid nende hulgast, kellele paastumine ei olnud kohustuseks, nagu näiteks reisijad, siis on see lubatud. Kui nad aga mõlemad olid nende hulgast, kes peaks ramadaanikuul paastuma, siis on see tegu *haram* ja nad peavad selle päeva uuesti paastuma. Lisaks peavad nad karistuseks ka ühe orja vabastama või kui see pole võimalik, siis kaks kuud järjest paastuma ja kui seegi pole võimalik, siis 60 vaest inimest toitma. Sama kehtib nii naise kui mehe puhul, kui tegu oli kokkuleppeline. Kui aga mees naist sundis, siis naine ei pea midagi järgi tegema.

šeikh Ibn Uthaymeen

Fataawa Ramadhaan – 2. köide, lk 606, Fatwa nr 597
Fataawa Shaykh Ibn Uthaymeen – 1. köide, lk 541-542

SURM ENNE RAMADAANIPÄEVADE TAGANTJÄRGI PAASTUMIST

Küsimus: Mis siis saab, kui keegi sureb enne seda, kui on ramadaanist paastumata jäänud päevad jõudnud järgi paastuda?

Vastus: Kui keegi sureb enne, kui on saanud ramadaanist paastumata jäänud päevad järgi paastuda, peab keegi, kes tema asjade eest vastutav on, st lähedane sugulane või pärija, need päevad tema eest paastuma. Nii on mainitud Aisha (*raa*) *hadithis*, milles ta edastab, et Prohvet (*saws*) ütles: „Kui keegi sureb ja tal oli veel ramadaanist päevi järgi teha, peab see, kes tema asjade eest vastutav on, need päevad tema eest paastuma.“ Kui see, kes tema asjade eest vastutav on, paastuda ei saa, peab ta iga paastumata päeva eest üht vaest toitma.

šeikh Ibn Uthaymeen

Fataawa Ramadhaan – 2. köide, lk 626, Fatwa nr 626
Fiqh al-'Ibaadaat libni Uthaymeen - lk 202-203

SAATUSE ÖÖ MÄRGID

Küsimus: Millised on Saatuse Öö (*leilat ul-qadr*) märgid?

Vastus: Saatuse Öö märkide hulgas on näiteks see, et see on rahulik öö, mil uskliku süda on rõõmus ja rahul ja ta muutub heade tegude tegemises väga aktiivseks. Päike tõuseb järgmisel hommikul selgelt, ilma kiirteta.

šeikh Ibn Uthaymeen

Fataawa Ramadhaan – 2. köide, lk 852, Fatwa nr 841;
Fataawa ash-Shaykh Muhammad as-Saalih al-Uthaymeen – 1. köide, lk 563

27. RAMADAAN SAATUSE ÖÖNA

Küsimus: Osad moslemid peavad just 27. ramadaani Saatuse Ööks. Kas sellel on ka mingit alust ja kas sellele on tõendeid?

Vastus: Jah, selleks on alust ja sellele on ka tõestus, kuna 27. ramadaan on mainitud ühes Sahih Muslimi *hadithis*, mille edastajaks on Ubayy ibn Kaab (*raa*). Siiski tuleb märkida, et enamik suuri õpetlasi arvab, et Saatuse Öö jääb kümne viimase ramadaani öö, täpsemalt seitsme viimase, hulka. See võib olla 27. öö, kuid ka 25., 26. või isegi 24. jne. Seetõttu peaks igaüks kõigil neil öödel eriliselt palvetama, et mitte tõelist Saatuse Ööd ja selle tasu maha magada. Jumal on Koraanis öelnud: „Tõesti, Me saatsime selle (st Koraani) alla õnnistatud ööl. Tõesti, Me oleme Hoiatajad.“ (44:3) ja „Tõesti, Me saatsime selle alla Saatuse Ööl. Ja mis ütleks sulle, mis on Saatuse Öö? Saatuse Öö on parem kui tuhat kuud. Inglise ja Vaim laskuvad sel ööl Isanda loal maale kõigis asjus. (Sellel ööl kestab) rahu koidikuni.“ (97:1-5)

šeikh Ibn Uthaymeen

Fataawa Ramadhaan – 2. köide, lk 852, Fatwa nr 842
al-Fataawa libni-'Uthaymeen - Kitaab ad-Da'wah – 1. köide, lk 204-205

1 1 *saa'* = umbes 3 kg

ÜHE ÖÖ SAATUSE ÖÖKS VÄLJA VALIMINE

Küsimus: Mõned inimesed otsivad Saatuse Ööd ja palvetavad ning teenivad muudmoodi Jumalat igal aastal ühel ja samal kindlal ööl, kuigi nad teistel ramadaaniöödel seda ei tee. Kas see on *sunnaga* kooskõlas?

Vastus: Ei, see ei ole õige ega *sunnaga* kooskõlas. Saatuse Öö võib olla nii 27. või ka ükskõik milline teine öö, millest *hadithides* juttu on. Prohvet (*saws*) ütles: „Tol aastal ilmutati Saatuse Öö 21.“ Seega ei tohiks keegi ühte ööd erilisena välja valida ja seda ainuõigeks Saatuse Ööks pidada. Pigem tuleks selles suhtes rohkem pingutada ramadaani kümnel viimasel ööl, nagu Prohvet (*saws*) meid on õpetanud, kuna ramadaani viimase kümne öö saabudes pingutas ta oma rihma, äratas oma pere ja hoidis neid (Jumala kummardamiseks) üleval. Iga le mõistlikule usklikule oleks sobilik viimasel kümnel ramadaanikuu ööl rohkem püüelda, et tasu temast mööda ei läheks.

šeikh Ibn Uthaymeen

Fataawa Ramadhaan – 2. köide, lk 855, Fatwa nr 844
Fiqh al-Ibaadaat libni 'Uthaymeen - lk 207

KUI UNUSTAD ZAKAAT UL-FITRI MAKSMATA

Küsimus: Mis peaks tegema see inimene, kes on unustanud *zakaat ul-fitri* maksta ja kellele see tuleb meelde alles *eid*i jutluse ajal, peale palvet?

Vastus: *Zakaat ul-fitrit* peab maksma enne *eid*i palvet ja kes on selle tõesti unustanud, siis tuleb tal see lihtsalt maksta niipea, kui see talle meelde tuleb. Kui inimene aga ei ole unustanud, ei tohi ta jätta selle maksmist peale

*eid*i palvet, kuna Jumala Sõnumitooja (*saws*) käskis moslemitel see enne *eid*i palvet ära maksta.

šeikh Ibn Baaz

Fataawa Ramadhaan – 2. köide, lk 931-932, Fatwa nr 914;

Majmoo' Fataawa Samaahatu ash-Shaykh 'Abdul Azeez Ibn 'Abdullaah Ibn Baaz – 3. köide, lkfc

ZAKAAT UL-FITR RAHAS

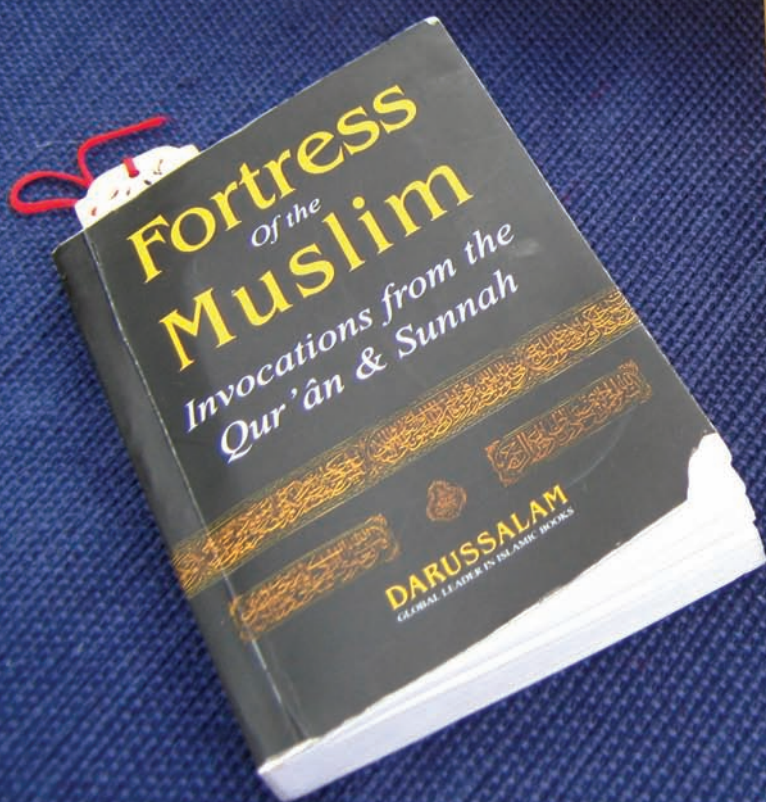
Küsimus: Kas *zakaat ul-fitrit* on lubatud rahas maksta?

Vastus: *Zakaat ul-fitrit* on lubatud maksta ainult toidus ja seda ei ole lubatud maksta sama summa rahaga, kuna Prohvet (*saws*) tegi kohustuseks maksta üks *saa'* datlites või odras. Abu Said Al-Khudri (*raa*) jutustas: „Me maksime seda (st *zakaat ul-fitrit*) Prohveti (*saws*) ajal ühe *saa'* toiduna.“ (Sahih Al-Bukhari 2:582). Seetõttu ei ole lubatud kellelgi *zakaat ul-fitrit* rahas, riietes ega kodukaubas maksta. Jumal on teinud meile kohustuseks, mis Prohvet (*saws*) on meile edastanud. Nendel, kes peavad *zakaat ul-fitri* rahas maksmist heaks, ei ole mingeid tõendeid. Seadust ei tehta mitte inimeste vaid Jumala sõna järgi. Seega, kuna Jumal on teinud meile läbi Muhammedi (*saws*) õpetuse kohustuseks seda toidus maksa, siis ei ole meil lubatud seda ignoreerida, ükskõik, mida me ise heaks või halvaks peame. Pigem peaks inimene oma arvamus kahtluse alla panema, kui see Jumala arvamusel lahkneb.

šeikh Ibn Uthaymeen

Allikad: www.fatwa-online.com, www.salaftalk.net

Tõlkinud ja koostanud: Aisha

Meilt on mitmeid kordi palutud suplikatsioonid ehk *duaasid* igapäevaseks kasutuseks – mida öelda siis, kui ... Alates sellest numbrist hakkame iga kuu teieni tooma *duaasid* ühest maailma tuntuimast *duaakogumikust* – „Hisnu l-Muslim“ ehk „Moslemi kindlus“, mille on Koraani ja *sunna duaadest* kokku pannud Said ibn Wahf Al-Qahtani.

Raamatus on kokku 132 peatükki – mõned pikad, mõned lausa väga lühikesed, sisaldades vaid üht *duaad*. Käsitletakse igasuguseid olukordi, millal võiks mõnda *duaad* vaja minna, alates hommikul ärkamisest, läbi vihma, viha, paastumise, haiguste, küllakutsete, valitseja kohtamise, Muzdalifasse jõudmise jne, kuni öhtul magamaminekuni välja. Kokku peaks meil seda materjali jaguma umbes pooleteiseks aastaks õppimiseks.

„MOSLEMI KINDLUS – *duaasid* Koraanist ja *sunnast*“ Said ibn Wahf Al-Qahtani

SISSEJUHATUS – JUMALA MEENUTAMISE HEADUSEST

Jumal on Koraanis öelnud:

„Seega meenutage Mind. Ma meenutan teid. Olge Mulle tänulikud ja ärge olge tänamatud.“ (2:152)

„Oo teie, kes te usute, meenutage Jumalat palju meenutamise.“ (33:41)

„... ja meestele ning naistele, kes peavad Jumalat tihti meeles, Jumalal on nende jaoks varuks andestus ja määratu suur tasu.“ (33:35)

„Ja meenuta mõttes oma Isandat, alandlikult ja kartlikult – ilma, et see oleks sõnas ilmne – hommikuti

ja öhtuti. Ja ära ole nende hulgast, kes on hoolimatud.“ (7:205)

Prohvet (*saws*) on öelnud: „See, kes oma Isandat meenutab ja see, kes oma Isandat ei meenuta, on justkui elus ja surnud.“ (Sahih Al-Bukhari, Fath Al-Bari 11/208, Sahih Muslim 1/539)

Ja ta (*saws*) ütles ka: „Kas tahate, et ütlen teile, mis on teie tegudest parimad, teie Isanda juures puhtaimad, teie olukorras ülevaimad, midagi, mis on parem kui kulla ja hõbeda kulutamine (almuse andmisel) ja parem kui vaenlastega kohtumine ja nende tapmine ja nende käe läbi surma saamine?“ Kaaslased (*raa*) vastasid: „Muidugi!“ Ta (*saws*) ütles: „Jumala, Kõige Kõrgema, meenutamine.“ (At-Tirmidhi 5/459, Ibn Majah 2/1245)

Ja ta (*saws*) ütles: „Jumal, Kõige Kõrgem, ütleb: „Ma olen oma sulasega, kui ta Minu peale mõtleb ja Ma olen tema

ga, kui ta Mind mainib. Sest kui ta Mind enesele mainib, siis mainin Ma teda Enesele; ja kui ta Mind kokkusaamisel mainib, siis mainin Mina teda ülemal kokkusaamisel. Kui ta läheneb Mulle käelaba laiuse võrra, läheneb Ma talle käsivarre pikkuse võrra; ja kui ta läheneb mulle käsivarre pikkuse võrra, läheneb ma talle kahe käsivarre pikkuse võrra. Ja kui ta tuleb Minu poole jalutades, siis kiirustan Ma tema juurde.“ (Sahih Al-Bukhari 8/171, Sahih Muslim 4/2061)

Abdullah ibn Busr (*raa*) ütles, et üks mees küsis Prohvetilt (*saws*): „Oo Jumala Sõnumitooja, tõesti, islami seaduseid on minu jaoks saanud liiga palju. Ütle mulle midagi (lihtsat), mida saaksin alati järgida.“ Prohvet (*saws*) vastas: „Olgu su keel alati Jumala meenutamiseks niiske.“ (At-Tirmidhi 5/458, Ibn Majah 2/1246)

Ja ta (*saws*) ütles: „Igaüks, kes loeb ühe tähe Jumala Raamatust, saab ühe *hasana* ja iga *hasana* tuleb koos kümne omasugusega. Ma ei ütle, et *alif-lääm-miim* on üks täht. Tõesti, *alif* on täht ja *lääm* on täht ja *miim* on täht.“ (At-Tirmidhi 5/175)

Uqbah ibn Amir (*raa*) ütles: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) tuli (oma majast) välja, kui seisime verandal, ja küsis: „Kes teist tahaks igal hommikul minna Buthani või Al-Aqiiqi orgu ja tulla tagasi kahe suure emase kaamliga ilma, et oleks patustanud või perekondlikke sidemeid katkestanud?“ Me vastasime: „Oo Jumala Sõnumitooja, me kõik sooviks seda.“ Seega ta vastas: „Kas keegi teist ei läheks mošeesse ja õpiks või retsiteeriks Võimsa ja Majesteetliku Jumala Raamatust kaks värssi? See oleks talle parem kui kaks emast kaamlit. Ja kolm värssi oleks talle parem kui kolm emast kaamlit. Ja neli värssi oleks talle parem kui neli emast kaamlit ja ükskõik kui palju neid kaamleid ka poleks.“ (Sahih Muslim 1/553)

Ja ta (*saws*) ütles: „Igaüks, kes istub ja ei maini Jumala nime (enne, kui tõuseb), leiab selles kurbuse põhjuse Jumalale. Igaüks, kes heidab magama ja ei maini Jumala nime enne tõusmist, leiab selles kurbuse põhjuse Jumalale.“ (Abu Dawud 4/264)

Ja Prohvet (*saws*) ütles: „Inimesed ei istu koos Jumalat mainimata ja ilma oma Prohvetile Jumala õnnistust palumata, ilma et selles ei saaks nende kurbuse põhjus. Seega, kui Ta (st Jumal) tahab, siis Ta karistab neid ja kui Ta tahab, siis andestab neile.“ (At-Tirmidhi)

Ja ta (*saws*) ütles: „Inimesed ei tõuse kokkusaamiselt, milles nad ei ole Jumala nime maininud, ilma et nad ei tõuseks justkui surnud eesli kõdunevast seljast ja sellest saab nende kahetsusvalu.“ (Abu Dawud 4/264, Ahmad 2/389)

Seega, meenutagem Jumalat, meenutagem Teda igal võimalikul sammul!

1. ÄRKAMISDUAAD

1. ʾal-hāmdu li-llāhi l-lathii ʾahjānāā bāʾadā māā ʾamāātānāā wa ilāhi n-nuṣuur. – Kiitus olgu Jumalal, Kes annab meile elu peale seda, kui on meile andnud surma ja Tema juurde on tagasipöördumine. (Sahih Al-Bukhari, Fath Al-Bari 11/113, Sahih Muslim 4/2083)

2. lāā ilāhā illa llaahu wahdahu lāā šāriikā lāhu, lāhu l-mulk wa lāhu l-hāmd, wa huwa ʾalāā kulli šāiʾin qadiir. subhaan allaahi wa l-hamdu lillāāhi wa lāā ilāhā illa llaahu wa llaahu akbar wa lāā hāwla wa lāā quwwata illāā billāāhi l-ʾalijji l-ʾadhiim, rabbi ghfir lii. – Pole kedagi, kes oleks väärt kummardamist peale Jumala, Kellel ei ole kaaslasid. Tema kuulub ülemvõim ja Temale kuulub ülistus ja Tema on kõigeks võimeline. Ülistus olgu Jumalal. Kiitus olgu Jumalal. Pole kedagi, kes oleks väärt kummardamist peale Jumala. Jumal on suurim. Pole ei väge ega võimu peale Jumala – Kõrge, Võimsa. Mu Isand, andesta mulle!

(Igaühele, kes seda ütleb, andestatakse ja kui ta palub midagi Jumalalt, siis ta palvele vastatakse. Kui ta seejärel teeb wudu ja palvetab, siis ta palve võetakse vastu. Sahih Al-Bukhari, Fath Al-Bari 3/39, Ibn Majah 2/335)

3. ʾal-hāmdu li-llāhi l-lathii ʾāfāānii fii žāsādii wa radda ʾalājja ruuhii wa āthinā lii bi-dhikrihi. – Kiitus olgu Jumalal, kes andis mu kehale jõudu ja tagastas mulle mu hinge ja andis mulle võimaluse Teda meenutada. (At-Tirmidhi 5/473)

4. innā fii khalqi s-sāmāwāāti wa l-ardi wa khtilāāfi l-lāili wa n-nahaari lā-ājāātil li-uuti l-ʾalbāāb. ʾallāthiinā jadkuruuna llaaha qijjāāmān wa quʾuudan wa ʾalāā žunuubihim wa jātāfakkāruunā fii khalqi s-samaawaati wa l-adri rabbanāā māā khālāqtā hāādā baatila s-subhaana-ka faqināā ʾadhāābā n-naar. rabbanāā innākā mān tudkhili n-naara faqad ākhzāitāhu wa māā liz-aalimiinā min ansaar. rabbanāā innānāā sāmiʾnāā munāādiiān junāādii lil-imāāni ān āminuu bi-rabbikum fā ʾamānāā. rabbanāā fāghfir lānāā dhunuubānāā wa kāffir ʾānāā sāiʾātināā wa tawaffanāā māʾā ʾal-abraar. rabbanāā wa āātināā māā waʾattānāā ʾalāā rusulikā wa lāā tukhzināā jāumā l-qijjāāmā. innākā lāā tukh-lifu l-miʾāād. fāstāžābā lāhum rabbuhum ānnii lāā udiʾu ʾamālā ʾāāmili m-minkum min dakarin āu unāthāā. bāʾdukum min bāʾd. fā-ʾallādhiiinā hāāžāru wa ukhrižuu min diiāārihim wa uudhuu fii sābiili wa qaatalu wa qutiluu lā-ukāffirānāā ʾān-hum sājjāātihim wa la-udkhilānāhum žānnātin tāžrii min tāhtihāā l-anhaarū thāwāābām min ʾindi llāāh. wallaahu ʾindāhu husnu th-thāwāāb. lāā jaghurrānākā taqallubu llādhiiinā kāfāruu fii

I-bilääd. nätää'un qaliilun thumma ma'waahum žähännäm. wa bi'sä I-mihäädu. lääkini llädhiiinä ttaqauu rabbahum lähum žännäätun tazrii min tähtihää I-anhaaru khaalidiina fiihää nuzuläm min 'indi llääh. wa mää 'indi lläähü khäirul lil-ab-raar. wa innä min ähli I-kitääbi lämän ju'minu bil-läähü wa mää unzilä iläikum wa mää unzilä iläi-hum khaaši'iinä li-lläähü lää jäštäruunä bi-äjäätü lläähü thämänän qaliilän ulää'ikä lähum äžra-hum 'indä rabbihim. inna llaaha sari'u I-hisääb. jä'äjjuhää llädhiiinä ämänu sbiruu wa saabiru wa raabituu wa ttaqu llaaha lä'älläikum tufli-huun. – Tõesti, taevaste ja maa loomises ja öö ja päeva vaheldumises on mägid neile, kes mõistavad. Need, kes meenutavad Jumalat, nii seistes, istudes kui pikutades ning mõtisklevad taevastes ning maa peal oleva loodu üle (*tõdevad*): „Meie Isand, Sa ei ole seda (kõike) loonud asjata. Au olgu Sul! Päästa meid (põrgu)tule karistusest!” Meie Isand, tõesti seda, kelle sa lased Tulle siseneda, oled sa häbistanud ja halvategijaile ei ole abistajaid. Meie Isand, me tõesti kuulsime kutsujat usku kutsumas: „Uskuge oma Isandasse!” ja me uskusime. Meie Isand, andesta meile meie patud ja eemalda meist meie halvad teod ja lase meil surra koos jumalakartlikega. Meie Isand, anna meile see, mille sa meile lubasid läbi Oma sõnumi-

toojate ja ära häbista meid Ülestõusmispäeval. Tõesti, Sa ei murra oma lubadust. Ja nende Isand vastas neile: „Ma ei lase iial kaotsi minna ühegi töötaja tööd teie hulgast, meestest ega naistest, te olete teineteisest. Seega need, kes rändasid välja või visati nende kodudest välja või said Minu nimel viga või võitlesid või said surma, neilt eemaldan ma kindlasti nende halvad teod ja võtan nad kindlasti vastu aedadesse, mille all voolavad jõed, tasuna Jumalalt ja Jumala juures on parim tasu. Ära lase end petta nende liikumisest üle maa, kes ei usu. (*See on vaid*) väike nauding; seejärel saab nende pelgupaigaks Põrgu ja närune on see puhkepaik. Kuid neile, kes kartsid oma Isandat, on aiad, mille all voolavad jõed. Nad jäävad igaveseks sinna peatuspaika Jumalalt. Ja see, mis on Jumalalt, on jumalakartlikele parim. Ja tõesti, Raamatu rahva hulgas on neid, kes usuvad Jumalasse ja mis sulle alla saadeti ja mis neile alla saadeti. (*Nad on*) alandlikud ega vaheta Jumala märke (või värse) vähese tasu vastu. Neile on nende tasu nende Isanda juures. Tõesti, Jumal on arvepidamises kiire. Oo teie, kes te usute, jääge kindlaks (*oma usus*) ja pidage vastu (*kannatlikkuses, oma vaenelasele ja kirgedele*) ja jääge paigale (*vaenlasega silmitsi ja mošees palvetades*) ja olge jumalakartlikud, et võiksite olla edukad. (3:190-200, Sahih Al-Bukhari, Fath Al-Bari 8/237, Sahih Muslim 1/530)

ÕPIME ARAABIA KEELT!

Koostanud ja tõlkinud: Kätlin Hommik-Mrabte

.....

Sel kuul pühendame end „Modernse araabia keele õpiku“ 13. ja 14. peatükile. Peale tekstide ja sõnavara on tänasteks grammatika teemadeks tegijanimi ja *tud*-kesksõna; „õõnsa“ verbi pööramine; „olema“ kasutus pööratud verbi ees; *mudaria mansubi* pööramine; *an*, *anna* ja *inna* kasutus; ametinimede skeem; 3. verbivorm; eituse kokkuvõtte ja jätkamise väljendamine.

Jõudu tööle!

١٣ - ثلاثة عشر

الدرس الثالث عشر

الذئب :

الذئبة - سيّداتي سادتي ، هنا راديو عمّان^١ والساعة الآن الرابعة . سنستمع معاً بعد ساعة إلى فيروز^٢ ، وفي الساعة السادسة سيحدثكم الشيخ محمود البغدادي من الجامع عن الإسلام و المسلمين في ممربنا . ولكن قبل ذلك نستقبل الدكتور^٣ علي الشافعي . سيحدثنا الدكتور عن كتابه الجديد "نحن والقومية العربية" .

سيدي الدكتور ، أهلاً بك . أظن أن كلّ المستمعين يعرفونك أو سمعوا بك . فأنت كاتب ومفكر مصريّ معروف . كنت أستاذاً في الجامعة المصرية قبل الثورة ثمّ اشتريت في الحكومة سنوات وبعد ذلك دخلت جامعة الدول العربية^٤ فانت حتى اليوم مسؤول فيها عن المشاريع التكنولوجية العربية المشتركة . سيدي ، كيف ترى العالم العربيّ اليوم ؟

على الشافعيّ - والله ، إنك تعرفين ، ويعرف المستمعون أننا كنا نعيش قبل الحرب العالمية الأولى في أمّة واحدة . أمّا اليوم فنعيش في بلدان كثيرة . وعلمنا التاريخ أن الوحدة سرّ القوّة .

١ - عمان : Jordanian pealinn Amman

٢ - فيروز : Kogru araabiamaalmas tuntud Liibanoni lauluküht

٣ - دكتور : doktor

٤ - جامعة الدول العربية - 1945 Aarabia Liiga, loodud 23. märts 1945

إنّ المشكلة اليوم هي مشكلة توحيد العالم العربيّ من جديد .

- هل ترى الوحدة مكتوبة لنا ؟

على الشافعيّ - نعم ، إنّ الوحدة مكتوبة لنا ولكن مشكلة الوحدة مشكلتان : مشكلة مسؤولين ومشكلة شعوب . أظن أن الشعوب العربية تريد الوحدة ولكنّ يدها قصيرة فتتظر إلى مسؤوليها .

- وكيف ترى مستقبل العالم العربيّ ؟

على الشافعيّ - إنّ العرب قد اشتروا بعد الحرب العالمية الثانية في مشروع جامعة الدول العربية ولكنهم كانوا يتخاضعون فكان للمصريّ مشروع وللعراقيّ مشروع وللاردنيّ مشروع ثالث . فكيف نصل إلى الوحدة ونحن نتخاصم ؟

إنّ الجامعة العربية كانت خطوة وأمامنا خطوات . إنك سالتني عن مستقبل العالم العربيّ فأراه في مشروع السوق العربية المشتركة وفي مشروع القمر الصناعي العربيّ وفي المشاريع التكنولوجية الأخرى . فأبنا كلاً في العصر الأمويّ ثمّ في العصر العباسيّ^٥ القوّة الأولى في العالم و سنكون غداً القوّة العالمية الأولى من جديد إن شاء الله !

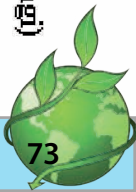
٥ - أمويّ (ج) ون - 661-750 Omaiaadide imperium (pealinn: Damaskus)

٦ - عباسيّ (ج) ون - 750-1258, Abassiidide imperium (pealinn: Bagdad)

1258, langes Bagdad mongolite käite

suur mošee, peamošee, reedese palvuse mošee	جامع ج جوامع	يحدثكم الشيخ من الجامع.	kaksteist	إثنا عشر	اثنا عشر
projekt	مَشْرُوعٌ ج مَشَارِيعٌ	كان للمصري مشروع وللعراقي مشروع آخر.	kaheteistkümmes	ثاني عشر	الدرس الثاني عشر.
maailm	عَالَمٌ ج عَوَالِمٌ	كيف ترى العالم العربي اليوم؟	kolmteist	ثلاثة عشر	ثلاثة عشر
sõda (n)	حَرْبٌ ج حُرُوبٌ	الحرب العالمية الأولى.	kolmeteistkümmes	ثالث عشر	الدرس الثالث عشر.
turg (n)	سُوقٌ ج أسواقٌ	السوق الأوروبية المشتركة.	mis puutub aga ...	أما ، ... ، فـ	أما اليوم ، فنعيش في بلدان كثيرة.
ühitus	وَحْدَةٌ ج اتٌ	إن الوحدة مكتوبة لنا.	õpetama	عَلَّمَ / يُعَلِّمُ هـ هـ	علّمنا التاريخ ذلك.
ühitsustamine, ühtlustamine	تَوْحِيدٌ ج /	مشكلة توحيد العالم العربي.	tahtma, soovima	أرادُ / يُريدُ هـ	يريد الشعب الوحدة.
saladus	سِرٌّ ج أسرارٌ	الوحدة سرّ القوة.	isand, härra	سَيِّدٌ ج سَادَةٌ	هو السيد أحمد الفارسي.
jõud	قُوَّةٌ ج اتٌ (mil.) ج قُوَى (fig.)	القوة الصناعية.	mu härra	سَيِّدِي ج سَادَتِي	سيدي الدكتور ، أهلاً بك.
rükk	دَوْلَةٌ ج دَوْلٌ	جامعة الدول العربية.	daam, proua	سَيِّدَةٌ ج اتٌ	هي السيدة ليلى البغدادي.
kogukond, rahvus	أُمَّةٌ ج أُمَّمٌ	كثا أمة واحدة.	mu daam	سَيِّدَاتِي ج سَيِّدَاتِي	سيداتي سادتي ، هنا راديو عمان.
			(millegi eest) vastutav	مَسْئُولٌ ج وَنٌ عَنَ	أنت مسؤول عن المشروع.
			tund, kell	سَاعَةٌ ج اتٌ	الساعة الآن الرابعة.
			mošee	مَسْجِدٌ ج مَسَاجِدٌ	ترى هنا مسجداً قديماً.

مشكلة الوحيدة ومشكلتان.	مشكلة ج مشاكل	problem
كيف ترى مستقبل العالم العربي؟	مستقبل ج /	tulevik
كانت خطوة وأمانا خطوات.	خطوة ج خطوات	samm
ما حل المشكلة؟	حل ج حلول	lahendus
وصلنا إلى القمر.	قمر ج أقمار	kuu, satelliit
عربيات قمر صناعي عربي.	قمر صناعي ج أقمار صناعية	tehissatelliit
الشمس ضخمة.	شمس ج شمس	päike (n)
هي صناعة حديثة.	صناعة ج ات	tööstus
هو بلد صناعي.	صناعي ج /	tööstuslik
المشاريع التكنولوجية.	تكنولوجيا /	tehnoloogiline
القوة المالية الأولى.	عالمي ج /	maailma
المسلمون أمة واحدة.	واحد ج /	ainus
يعيشون في بلدان كثيرة.	كثير ج ون	palju(d)

5

الكثير من الدول.	الكثير من	palju (midagi)
السوق العربية المفتوحة.	مفتوح ج /	tihine, tihis-
المشاريع الأخرى.	آخر ج ون أخرى ج أخريات	teine

GRAMMATIKA

1. TEGIJANIMI JA TUD-KESKSÕNA: / اسمُ أفعالٍ / اسمُ أفعالٍ

اسمُ أفعالٍ

Tegijanimi (ehk aktiivpartitsiip) tähistab tegijat, samas kui tud-kesksõna (ehk passiivpartitsiip) tähistab seda, mis on tehtud. Mõlemal on erinevad moodustamisreeglid vastavalt sellele, kas tegemist on esimese verbivormi või tuletatud verbi partitsiibiga.

1. verbivorm:

- Tegijanimi ehitatakse üles meile juba tuntud skeemil ^{فَاعِلٌ} *tead-keemi* abil on võimalik kõigist 1. verbivormi verbidest tegijanimi moodustada:

^{لَاعِبٌ} - ^{لَاعِبٌ} *mängija*

^{عَالِمٌ} - ^{عَالِمٌ} *teadlane (teadja)*

- tud-kesksõna ehitatakse üles skeemil ^{مُفْعُولٌ} *tead-keemi* abil on meile tuttav: ^{مُفْعُولٌ} *tead-keemi* näidetest on meile tuttav:

6

مَبْرُوكٌ - õnnistatud (millest „palju õnne“)

مَعْرُوفٌ - tuntud

مَسْجُورٌ - võlutud

tud-kesksõna on võimalik moodustada kõigist transitiivsetest verbidest:

مَسْكُونٌ - kummitav („elatud“)

مَفْهُومٌ - arusaadav, mõistetav

Tuletatud verbivormide tegijanimi ja tud-kesksõna.

- Tegijanimi - اِسْمُ الْفَاعِلِ

Tegijanimi moodustatakse liites „oleviku“ radikaalile ette **هـ** ning vokaliseerides teist sõnatüve kaashäälikut lühikese **i**-ga.

مَعَلِّمٌ - õpetaja

مُفَكِّرٌ - mõtleja, filosoof

مُؤْمِنٌ - usklik

مُسْلِمٌ - moslem (end Jumala tahtele allutaja, rahu leidja)

مُتَكَلِّمٌ - kõneleja

مُسْتَمِعٌ - kuulaja

- tud-kesksõna - اِسْمُ الْمَفْعُولِ

tud-kesksõna moodustatakse liites **مُدَّارِي** radikaalile ette **هـ** ning vokaliseerides teist sõnatüve kaashäälikut lühikese **a**-ga.

مُوظَّفٌ - ametnik, töötaja (=palgatud isik)

- Teatud partitsiibid omandavad aja jooksul oma algtähenähtusest kaudse tähenduse. Näiteks:

مَسْؤُولٌ - vastutav, juht (= kelle käest käsitakse)

JUBA TUNTUD VERBIDE PARTITSIIPIDE TABEL

اِسْمُ الْمَفْعُولِ	اِسْمُ الْفَاعِلِ	اِسْمُ الْفِعْلِ - verb	vorm
مَفْعُولٌ	فَاعِلٌ	فَعَلَ / يَفْعَلُ	1.
مَفْعَلٌ	مَفْعَلٌ	فُعِّلَ / يُفَعَّلُ	2.
مَفْعِلٌ	مَفْعِلٌ	أَفْعَلَ / يُفَعِّلُ	4.
مُتَفَعِّلٌ	مُتَفَعِّلٌ	تَفَعَّلَ / يَتَفَعَّلُ	5.
مُتَفَاعِلٌ	مُتَفَاعِلٌ	تَفَاعَلَ / يَتَفَاعَلُ	6.
مُفْتَعِّلٌ	مُفْتَعِّلٌ	أَفْتَعَّلَ / يُفْتَعَّلُ	8.
مُسْتَفْعِلٌ	مُسْتَفْعِلٌ	اسْتَفْعَلَ / يَسْتَفْعِلُ	10.

Partitsiipide mitmus.

Kõigil partitsiipidel (tegjanimedel ja tud-kesksõnadel) on välismitmused, välja arvatud juhul, kui neid kasutatakse algtähenähtusest kaugenenu tähenduses. Viimasel juhul on neil tihti sisemitmus.

Näiteks:

شَارِبٌ ج وَن - jooja

لَاغِبَةٌ ج ات - mängija (n)

مَشْرُوعٌ ج مَشَارِعٍ - projekt

2. PÖÖRAMINE: ÖONES VERB: الأفعال الآخروف

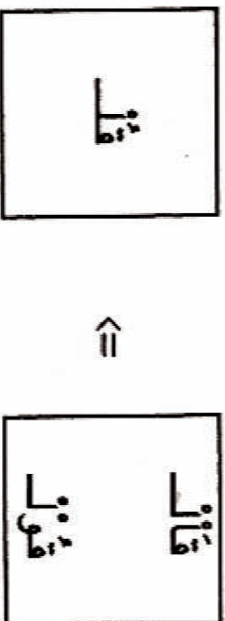
Öönsateks nimetatakse neid verbe, mille teiseks tüvekaashäälikuks on kas **و** või **ي**:

[قول] tüvi / قال - قول

[صحيح] tüvi / صحیح - صحيح

Selliste verbide pööramisel mitmeski isikus on arabia keelele omaste foneetiliste isearastuste tõttu ebareeglipärasusi. Nimelt, arabia keeles ei saa kahel järjestikusel tähel olla suküni. Seega, iga kord kui reeglipärasel pööramisel selline silp tekiks, muudetakse öönsate verbide radikaali järgnevalt:

- Verbide, mille teiseks tüvetäheks on **و**, muutuvad tüved järgnevalt:

قال + تْ = قلت
[يؤول + نَ] = يقلن

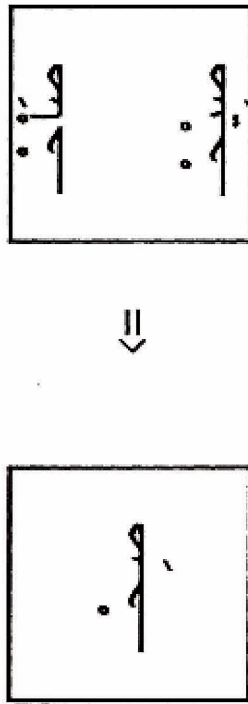
PÖÖRAMISTABEL

DUAAL	MITMUS	AINSUS	LÕPETATUD
الْمُتَكَلِّمِ	الْمُتَكَلِّمِينَ	الْمُتَكَلِّمِ	الْمُتَكَلِّمِ 1. isik
قُلْنَا	قُلْنَا	قُلْتَ	

قُلْنَا	قُلْتُمْ	قُلْتَ	الْمُتَكَلِّمِ 2. isik M
قُلْنَا	قُلْتُمْ	قُلْتَ	الْمُتَكَلِّمِ N
قَالَا	قَالُوا	قَالَ	3. isik الْمُتَكَلِّمِ M
قَالَتَا	قَالَتْنِ	قَالَتْ	الْمُتَكَلِّمِ N

DUAAL	MITMUS	AINSUS	LÕPETAMATA
الْمُتَكَلِّمِ	الْمُتَكَلِّمِينَ	الْمُتَكَلِّمِ	الْمُتَكَلِّمِ 1. isik الْمُتَكَلِّمِ 2. isik الْمُتَكَلِّمِ M
تَقُولُنَّ	تَقُولُونَ	تَقُولُ	الْمُتَكَلِّمِ N
تَقُولَانِ	تَقُولُونَ	تَقُولُ	3. isik الْمُتَكَلِّمِ M
تَقُولَانِ	يَقُولَانِ	يَقُولُ	الْمُتَكَلِّمِ N

- Verbeid, mille teiseks tüvetaheks on **ص**, muutuvad tiivad järgnevalt:

صَحَّحْتُمْ <= [صَحَّحْتُ + تُمْ]
 تَصَيَّرْتُمْ <= [تَصَيَّرْتُ + تُمْ]

PÖÖRAMISTABEL

DUAAL	MITMUS	AINSUS	LÖPETATUD
الصَّحَّحْتُ	الصَّحَّحْتُمْ	الصَّحَّحْتُ	الصَّحَّحْتُ 1. isik
صَحَّحْنَا	صَحَّحْتُمْ	صَحَّحْتُ	الصَّحَّحْتُمْ 2. isik M
صَحَّحْنَا	صَحَّحْتُمْ	صَحَّحْتُ	الصَّحَّحْتُمْ N
صَحَّحْنَا	صَحَّحْتُمْ	صَحَّحْتُ	الصَّحَّحْتُمْ 3. isik M
صَحَّحْنَا	صَحَّحْتُمْ	صَحَّحْتُ	الصَّحَّحْتُمْ N

DUAAL	MITMUS	AINSUS	LÖPETAMATA
تَصَيَّرْتُ	تَصَيَّرْتُمْ	أَصْبَحْتُ	أَصْبَحْتُ 1. isik
تَصَيَّرْنَا	تَصَيَّرْتُمْ	تَصَيَّرْتُ	أَصْبَحْتُمْ 2. isik M
تَصَيَّرْنَا	تَصَيَّرْتُمْ	تَصَيَّرْتُ	أَصْبَحْتُمْ N
تَصَيَّرْنَا	تَصَيَّرْتُمْ	تَصَيَّرْتُ	أَصْبَحْتُمْ 3. isik M
تَصَيَّرْنَا	تَصَيَّرْتُمْ	تَصَيَّرْتُ	أَصْبَحْتُمْ N

3. KASUTUS PÖÖRATUD VERBIEES: **كَانَ / يَكُونُ**

- Lihtmineviku väljendamiseks pööratakse **كَانَ** mähts, sellele järgneb alus ning seejärel tegusõna muudari' marfû's.
 كانَ كَرِيمًا يَسْمَعُ. - Kariim kuulis.

كُنَّا نَلْعَبُ الطَّاوَلَةَ. - Me mängisime triktrakki.

Mitmuse ja duaali ühildumisreeglid kehtivad ka siin:
 كانَ الرَّبَائِيُّ يَسْتَمِعُونَ إِلَى الشَّاعِرِ.

- Kliendid kuulasid poeeti.

كَانَ الصَّاحِبَانِ يُرَوِّانِ الْبَيْدَ.

- Kaks kaastlast keilastasid maad.

- Ennemineviku väljendamiseks pötratakse **كَانَ** mādīs, sellele järgneb alus, seejärel partikkel **فَ** ja viimaks verb mādīs.

سَالِمٌ لِيَوْمِهِ. - *Saalim oli (guba) tagasi tulnud.*

كَانَتْ قَدْ رُئِيتُ. - *Ma olin teda (guba) keilastanud.*

كَانَ الْرِّفَاقُ قَدْ شَرِبُوا كُورَسَهُمْ.

- Sõbrad olid (guba) oma klaasid (tühjaks) joomud.

- Täismineviku väljendamiseks pötratakse **يَكُونُ** mudāri' marfī's, sellele järgneb alus, seejärel partikkel **فَ** ja viimaks verb mādīs.

نَكُونُ قَدْ وَصَلْنَا قَبْلَ السَّاعَةِ السَّابِعَةِ.

- *Me olime kohal(e) jõudnud) enne seisset.*

- Kui lihtminevikus, enneminevikus või täisminevikus on mitu järjestikust verbi, kasutatakse **يَكُونُ** / **كَانَ** / **يَكُونُ** / **كَانَ** vaid esimese ees. Kui kontekst on aga piisavalt selge, on **يَكُونُ** / **كَانَ** kasutus vabatahtlik.

كَانُوا يَدْخُلُونَ الْمَتَّحِي وَ يَسْتَرْجِعُونَ.

- *Nad sisenesid kohvikusse ning puhkasid.*

LIHTMINEVIK

كَانَ كَرِيمٌ يَدْرُسُ. *Karim õppis.*

ENNEMINEVIK

كَانَ كَرِيمٌ قَدْ دَرَسَ. *Karim oli õppinud.*

TÄISMINEVIK

يَكُونُ كَرِيمٌ قَدْ دَرَسَ. *Karim on õppinud.*

TEKSTI TÕLGE

13 - Kolmeteist. Kolmeteistkümnnes õppetükk. Tekst: „Mu daamid ja härrad, siin Raadio Amman; kell on praegu neli. Ühe tunni pärast kuulame koos Fayrouzi ja kell kuus räägib šeik Mahmud al-Bagadadi teile peamošest islamist ja moslemitest meie ajastul. Enne seda võtame aga vastu doktor Ali al-Šafīy. Doktor räägib meile oma uuest raamatust „Meie ja arabia natsionalism“. Tere tulemast (teile, härra) doktor. Usun, et kõik kuulajad tunnevad teid või on teist kuulnud. Te olete kuulnud Egiptuse kirjanik ja filosoof. Enne revolutsiooni olite Egiptuse ülikoolis professor, siis olite aastaid valitsuses ning seejärel astusite Arabia Liigasse ja olete seal tänaseni arabia tehnika ihisprojektide juht. Härra, kuidas näete te arabia maailma täna?“ „Jumala eesti! Teate, nagu ka kõik kuulajad, et enne I Maailmasõda elasime ühes ummas (kogukonnas). Mis aga puutub tänasesse, siis elame paljudes riikides. Aidangu on meile õpetanud, et jõu saladuseks on ühtsus. Täna jaoks probleemiks on arabiamaailma taasühendamine.“ „Kas arvate, et ühtsus on meie saatuses?“ „Jah, see on meie saatus, kuid ühtsuses on topelt probleem: juhtide probleem ja rahva probleem. Ma arvan, et arabia rahvad tahavad ühtsust, kuid neil puudub võim; seega vaatavad nad oma juhtide poole.“ „Ja kuidas näete te

araabiamailma tulevikkku? “ „Araablased võisid peale II Maailmasõda osa Araabia Liiga projektist, kuid nad hakkasid omavahel vaidlema: egiptlasel oli projekt, iraklasel oma, jordaanelasel kolmas. Kuidas jõuda vaieldes ühtsuseni? Araabia Liiga oli vaid üks samm, palju samme on meil veel ees. Te küsisite minult araabiamailma tuleviku kohta, mina näen seda ühisturu projektis, araabia satelliidi projektis ja teistes tehnilistes projektides. Omaijaadide ja siis Abassiidide ajal olime me tähtsaim jõud maailmas ja saame selleks ka homme, kui Jumal seda tahab.“

HARJUTUSED

التمارين

كُلِّمُوا: Kirjutage ümber 13. õppetülki tekst, lisades kõik vokaalid ning muud hääldusmärgid (pärisnimesid käänamata). Harjutage vokaalidega ja vokaalideta lugemist.

مُتَمِّمًا: Moodustage järgmistest verbidest tegijanimed.
 دخل . خرج . حضر . عرف . شرب . لعب . وصل . ركب . سكن .
 ظهر . تكلم . تخاصم . ترجم . استراح . دخن . زمر . حدث . ابتسم .
 اشترك .

مُتَمِّمًا: Moodustage tud-kesksõna järgmistest verbidest:

فهم . بحث . طلب . سخر (ب) . ترجم . اشترك . استقبل .
 كاتب . طالب . جالس . معروف . مسؤول . مفكر . موظف . مسلم .
 مشكلة . محسن . مؤمن . مستمع .

مُتَمِّمًا: Mis on tegijanimi? Moodustage sama mudelit järgides tegijanimed järgnevatest verbidest
 صاح - زار - قام - قال
 مُمِّمًا: Moodustage tüvest نمل kõik võimalikud õpitud skeemidega verbid ja partitsiivid.

مُتَمِّمًا: Pöörake vastavas isikus, kõigepealt mõõts, seejärel mudäri`s.

أنا (كان) . أنتَ (قال) . أنتَ (قام) . هوَ (مات) . هيَ (عاش) . نحنُ (زار) . أنتمُ (صاح) . أنتنُ (كان) . همُ (بات) . هنُ (قال) . أنتما (زار) . هما (قام) .

مُتَمِّمًا: Tõlkige!

Ta (n) naeratas. Ta (n) õppis. Nabil elas Beyroutis. Kliendid jõid. Ta (m) oli välja läinud. Ma olin teda kuulnud. Me oleme kohale jõudnud.

مُتَمِّمًا: Pange tumedamas kirjas sõnad mitmusesse, ühildage, vokaliseerige ning tõlkige.

١- وصل متأخراً . فكان الباب مغلقاً .
 ٢- أتذكر أن تابع الرئيس كان يكتب على كل الجدران نعم للبطل؛
 إلا أن المعارض غير الجملة فأصبحت نعم للباطل .

مُتَمِّمًا: Kirjutage väike tekst järgmisel teemal:

أنت مسؤول (مسؤولة) عن راديو الجامعة.

١٤ - أربعة عشر الدرس الرابع عشر

كلّ من زار حارة الأكراد بدمشق سمع بالشيخ عمّو فيعرفه الناس بحاجّ عمّو أو عمّو عمّو. أمّا هو ، فَيُرِيدُ أن يسمّيَه الناس الجاهد . إنّه يُقالُ في سوق المدينة ولكن يقول البعض إنّه كان قبل ذلك جزأراً ببغداد أو مهرباً بعمّان ، بينما يؤكد آخرون أنّه درس في الجامعة ببغداد ليصبح دكتوراً إلا أنّه ترك الجامعة أثناء الحرب العالميّة الأولى ليشارك في الثورة العربيّة فيزعمون أنّه قاتل الأتراك مع الأمير فيصل ودخل دمشق معه ، ثمّ ظلّ يقاتل الفرنسيين في عصر الإنتداب . ويقول البعض الآخر إنّه سكن بعمّو سنوات طويلة وكان رفيقاً للملك فاروق .

أين الحقيقة ؟ لا يُريد أحد أن يعرف لأنّ الناس يُحبّون أن يستمعوا إلى الشيخ عمّو ولأنّ الشيخ عمّو يُحبّ أن يتكلّم أمام رفاقه فيتكلّم كثيراً . مرّةً سأله أحد الحاضرين هل يقول الحقيقة . فغضب وأجاب أنّه لن يقول شيئاً بعد ذلك ؛ ثمّ سكت حتّى اعتذر للسائل . وهكذا ظلّ الشيخ عمّو يستقبل ضيوفه في بيته القديم فيجلس الزائرون حوله كلّ مساء ويشربون الشاي ، ثمّ يطلبون منه أن يحدثهم حكايات جديدة . فيتكلّم الشيخ و تطول بهم السهرة حتّى الصباح أحياناً .

كُرْبُو (ج) اكراد - ١٠

تُرْكِي (ج) اترك - ٢٠

Šerif Huseyni poeg; juhtis 1916. aastal araablaste ülestõusu Osmanite imperiumi vastu; oli Iraagi kuningas 1921-1933 (oma surmani).

Egipäse kuningas 1936-1952, mil ta revolutsiooni käigus krooniti tüdruki.

أربعة عشر	nelisteist	أَرْبَعَةٌ عَشْرَ	nelisteist
الدرس الرابع عشر.	neljateistkümmes	رَابِعٌ عَشْرٌ	neljateistkümmes
بينما يؤكد آخرون أنّه درس ببغداد ، أثناء الحرب .	samal ajal kui	بَيْنَمَا	samal ajal kui
يتكلّم كثيراً.	palju	كَثِيرًا	palju
ترك الجامعة ليشارك في الثورة.	hübara, laskma, hülgama	تَرَكَ (بُ) ؛ هـ	hübara, laskma, hülgama
يزعمون أنّه قاتل الأتراك.	väitma, kinnitama	زَعَمَ (بُ) هـ ؛ أُنْ	väitma, kinnitama
غضب ، ثمّ سكت.	vait olema / jääma	سَكَتَ (بُ)	vait olema / jääma
ظلّ في بيته.	jääma, elutsema	ظَلَّ / يَظَلُّ (ظَالَتُ)	jääma, elutsema
ظلّ الشيخ يستقبل ضيوفه.	(mitte)gi tegemist) jätkama	ظَلَّ يَفْعَلُ	(mitte)gi tegemist) jätkama
أكد أنّه كان مهرباً.	kinnitama	أَكَّدَ / يُؤَكِّدُ هـ ؛ أُنْ	kinnitama
يسمّيَه الناس الجاهد.	nimetama, nime järge kutsuma	سَمَّى / يَسْمِي هـ ، هـ	nimetama, nime järge kutsuma
ظلوا يُقاتلون.	võitlema	ظَلُّوا يُقَاتِلُونَ	võitlema

أصبح كاتباً معروفاً.
 الناس يحبون أن يستمعوا إليه.
 أجاهم أنه لن يقول شيئاً.
 سكت حتى اعتذر السائل.
 يتكلم أمام الناس.
 يعرفه الناس بحاج عمر.
 هل هو مجاهد؟
 هو يقال بدمشق.
 كان جزاراً ببغداد.
 كان مهرباً بعمان.
 كان رفيقاً للملك.
 هو ضيف من ضيوفه.
 يسكن بيتاً في حارة الأكراد.

أَصْبَحَ / يُصْبِحُ
 أَحَبَّ / يُحِبُّ ه ه
 (أَجَبْتُ) أَنْ
 أَجَابَ / يُجِيبُ ه ه
 عَنْ
 اعْتَذَرَ / يَفْتَدِرُ
 أَمَّا ه مِنْ ه ه
 نَاسٌ
 حَاجٌ ج حُجَاجٌ
 مُجَاهِدٌ ج وَنٌ
 بَقَالٌ ج وَنٌ
 جَزَارٌ ج وَنٌ
 مَهْرَبٌ ج وَنٌ
 مَلِكٌ ج مُلُوكٌ
 ضَيْفٌ ج ضَيْفُونَ
 حَارَةٌ ج أَتٌ
 مَرَّةٌ ج أَتٌ

(millekski, kellekski) saama
 armastama
 vastama
 vabandust paluma
 rahvas, inimesed
 palverändur
 võitleja
 vürtspoodnik
 lihumik
 salakaubavedaja
 kuningas
 kütlaline
 kvartal, linnaosa (Egiptuses: tänav)
 kord (n: mitu korda)

مرة مسألة أحد الحاضرين.
 حقيقةً ج حقائقُ
 صباحٌ ج /
 انتدابٌ ج اتُ
 أحياناً

üks kord
 tõde, reaalsus
 hommik
 mandaat (ajal)
 mõnikord

GRAMMATIKA

1. PÖÖRAMINE: muḏâri' manşûb **المُضَارِعُ الْمَنْصُوبُ** „lõpetatud (tegevus) a-ga“, muḏâri' manşûb tähendab otsetõlkes „lõpetatud (tegevus) a-ga“, samal ajal kui muḏâri' marfû' tähendab „lõpetatud (tegevus) u-ga“. muḏâri' manşûbi pööramine erineb väga vähesel määral muḏâri' marfû' omast. Seda ei kasutata kunagi iseseisvalt vaid alati koos teatud partiklitega, mis selle kasutuse määravad.

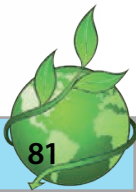
- Ülesehitus:
 Nendes isikutes, mille pöördelõpust muḏâri' marfû's leiame u, asendatakse see u a-ga:

يَفْعَلُ ← يَفْعَلُ

Nendes isikutes, mille pöördelõpust leiame pika vokaali eest ū-i, see ū kaotatakse:

أَنْتَ تَفْعَلِينَ ← أَنْتَ تَفْعَلِي

تُتَمَّا تَفْعَلَانِ ← تَفْعَلَا
هُمَا يَفْعَلَانِ ← يَفْعَلَا
هُمَا تَفْعَلَانِ ← تَفْعَلَا
أَنْتُمْ تَفْعَلُونَ ← تَفْعَلُوا
هُمْ يَفْعَلُونَ ← يَفْعَلُوا

- Selles õppetükis tutvume kolme mudäri' mansûbi määrava partikliga:

et - Verb omandab siin tingiva kõneviisi väärtuse:

تُرِيدُ أَنْ تَسْمَعَ. - *Ta tahab, et sa kuulaksid.*

تُرِيدُ أَنْ يَشْتَرِكَ الشَّعْبُ فِي الثَّوْرَةِ. - *Ta tahab, et sa läheksid Ammani.*

- *Valitus tahab, et rahvas võtaks revolutsioonist osa.*
Ta tahab, et sa läheksid Ammani.

NB! Samas viisil koostatakse ka lause „Ma tahan minna Ammani“, mille otseseks tõlkeks oleks „Ma tahan, et mina läheks Ammani“.

- *Talle meeldib rääkida. (= et ta räägiks).*

- *Ta ei taha vait jääda. (= et ta vait jäätks).*

et - annab samuti verbile tingiva kõneviisi väärtuse:

صَاحَ لِيَسْمَعَهُ النَّاسُ. - *Ta kisas, (selleks) et inimesed teda kuulaksid.*

جَاسَتْ لِتَسْتَمِعَ إِلَى الرَّادِيُو.

- *Ta istus, (selleks) et kuulata (= et ta kuulaks) raadiot.*

تُتَمَّا تَفْعَلَانِ ← تَفْعَلَا
هُمَا يَفْعَلَانِ ← يَفْعَلَا
هُمَا تَفْعَلَانِ ← تَفْعَلَا
أَنْتُمْ تَفْعَلُونَ ← تَفْعَلُوا
هُمْ يَفْعَلُونَ ← يَفْعَلُوا

PÖÖRAMISTABEL

التَّكْوِينُ	الْجِنْسُ	الْمَعْرُوفُ	التَّصَارُيعُ الْمَنْصُوبُ
DUAAL	MITMUS	AINSUS	
لَنْ تَفْعَلُوسَ	لَنْ تَفْعَلُوسَ	لَنْ تَفْعَلُوسَ	1. isik الْمُعْتَكَلُ
لَنْ تَفْعَلُوسَا	لَنْ يَفْعَلُوسَا	لَنْ تَفْعَلُوسَ	2. isik الْمُعْتَكَلُ MI
لَنْ تَفْعَلُوسَا	لَنْ يَفْعَلُوسَا	لَنْ تَفْعَلُوسَا	3. isik الْمُعْتَكَلُ MI
لَنْ تَفْعَلُوسَا	لَنْ يَفْعَلُوسَا	لَنْ تَفْعَلُوسَا	NI الْمُعْتَكَلُ

Mitmuse meesso kolmanda isiku lõpus olevat alifft väljja ei hääldata. See kaob samadel juhtudel kui lõpetatud tegevuses, st juhul, kui järgneb isikuline asesõna:

لَنْ يَتْرَكُونَا. - *Nad ei lahku meist.*

2. إِن ja إِنْ KASUTUS:

Alistavale sidendile et vastab araabia keeles kolm partiklit, mille vahel tuleb vastavalt verbile valida:

إِنْ - kasutatakse selles tähenduses vaid peale verbi **قال** / يَقُولُ (vaata õp. 10):

قَالَ إِنكُمْ تَسْكُونُونَ فِي بَيْرُوتٍ. - *Ta ütles, et elate Beirutis.*

أَنَّ - kasutatakse fakti konstateerimiseks (eesti keeles kasutatakse siin kindlat kõneviisi):
يَزْعَمُونَ أَنَّكَ مَهْرَبٌ.

- *Nad väidavad, et sa oled salakaubavedaja.*

أَظُنُّ أَنَّيَ أَعْرَفُكَ. - *Ma arvan, et tunnen sind.*

NB! إِنْ ja إِن-le järgneb alati kas sihitiskäandes nimisõna või isikuline asesõna, mitte kunagi aga verb (vaata õp. 1).

أَنْ - kasutatakse kavatsuse väljendamiseks (eesti keeles kasutatakse siin tingivat kõneviisi või tegusõna algvormi). Peale أَنْ-i kasutatakse araabia keeles alati muḍāri' manšūbi.

يُرِيدُ أَنْ تَفْهَمَ. - *Ta tahab, et sa mõistaksid.*

يُرِيدُ أَنْ يَسْأَلَنَا. - *Ta tahab meid küsitleda.*

3. TÄISHÄÄLIKUTETA LUGEMINE:

- Ametnimetuste skeemid:

Paljud traditsionaalsed ametnimetused moodustatakse ühe skeemi järgi:

فَعَالٌ جَ وَنٌ

Näiteks: وَقَالَ جَ وَنٌ - *vürtspoodnik*

جَزَارٌ جَ وَنٌ - *lihunik*

جَبَّارٌ جَ وَنٌ - *pagar*

- 3. **verbivorm** - فَعَالٌ / يُفَاعِلُ

Kõik tegusõnad, mille esimese tüvekaashääliku järel on alif, loetakse: -**â-a-a** / **yu-â-i-u**

Näiteks:

قَاتَلَ / يُقَاتِلُ - *kellegi vastu võitlema*

See verbivorm väljendab erilist püüdlust tüve poolt väljendatud tegevuse realiseerimiseks, ka rivaalsust.

JUBA ÕPITUD VERBIVORMID

يُفَعِّلُ / يُفَاعِلُ	فَعَّلَ / فَاعَلَ	2. verbivorm
يُفَعِّلُ / يُفَعِّلُ	أَفْعَلَ / أَفْعَلَ	3. verbivorm
يُفَعِّلُ / يُفَعِّلُ	تَفَعَّلَ / تَفَعَّلَ	4. verbivorm
يُفَعِّلُ / يُفَعِّلُ	تَفَاعَلَ / تَفَاعَلَ	5. verbivorm
يُفَعِّلُ / يُفَعِّلُ	اِفْتَعَلَ / اِفْتَعَلَ	6. verbivorm
يُسْتَفْعِلُ / يُسْتَفْعِلُ	اِسْتَفْعَلَ / اِسْتَفْعَلَ	8. verbivorm
		10. verbivorm

4. EITUS: KOKKUVÕTTEV TABEL

TULLEVİK	MINEVİK	OLEVİK	
سَيُدْرِسُ لَنْ يَدْرِسَ	لَنْ يَدْرِسَ لَنْ يَدْرِسَ	يُدْرِسُ لَا يَدْرِسُ	JAATAV EITAV
سَيَكُونُ خَبِيرًا لَنْ يَكُونَ خَبِيرًا	كَانَ خَبِيرًا مَا كَانَ خَبِيرًا	هُوَ خَبِيرٌ لَيْسَ خَبِيرًا	JAATAV EITAV

5. JÄTKAMA: ظَلَّ يَفْعَلُ ظَلًّا

„Millegi jätkamise“ tähenduses kasutatakse verbi **mađîs**; sellele järgneb teine verb, mida pööratakse **muđârî` marîfîs**.

ظلَّ يظنُّ - Ta jätkas võitlemist.

ظَلَّ / يَظُنُّ täieliku pööramisega tutvune hiljem (õp. 26). Samas võime juba nüüd nentida, et **mađîs** pööramisel ei ole teatud isikutes võimalik kahekordset kaashäälikut säilitada, seega kaashäälikud eraldatakse:

[ظَلَّ + تَ] = ظَلَّتْ

Sama käib kõigi nende verbide kohta, mille teiseks ja kolmandaks tüvetäheks on sama kahekordistatud täht.

ظَلَّ / يَظُنُّ - ظَلَّتْ
أَحَبَّ / يُحِبُّ - أَحَبَّتْ

TEKSTI TÕLGE

14 - Nelteist. Neljateistkümnes õppetükk. Tekst. Kõik, kes on Damaskuses al-Akradi kvartalit külastanud, on kuulnud vanast Omarist. Inimesed tunnevad teda hadž Omari või onu Omarina. Tema aga tahab, et inimesed kutsuksid teda võitlejaks. Ta on linna turul võitspoodnik, kuid osad ütlevad, et varem oli ta Bagdadis linnikuks või Ammanis salakaubavedajaks, samas kui teised kinnitavad, et ta õppis Beirutis ülikoolis arstiks, kuid jättis ülikooli I Maailmasõja ajal pooleli, et võtta osa araabia ülestõusust. Kinnitatakse, et ta võitles türklaste vastu koos prints Faysaliga ja sisenes koos temaga Damaskusesse, seejärel jätkas aga mandaadi ajal prantslaste vastu võitlemist. Teised räägivad hoopis, et ta elas pikki aastaid Egiptuses ja oli kuningas Faruki sõber. Kus on tõde? Keegi ei taha seda teada, kuna inimestele meeldib vana Omari kuulata ja vanale Omarile meeldib oma sõprade ees rääkida ja ta räägib palju. Kord küsis üks kohalolijatest, kas ta räägib tõtt. Ta vihastas ning vastas, et ei talle enam midagi, seejärel oli ta vait, kuni küsija vabandas. Nii jätkab vana Omar tänaseni oma vanas majas (oma) külaliste vastuvõtmist. Igal õhtul istuvad külalised tema ümber ja joovad teed, seejärel paluvad tal neile uusi lugusid jutustada. Vanake räägib ja õhtu venib mõnikord hommikuni.

HARJUTUSED

التحارين

الخطيرين الأول: Kirjutage ümber 14. õppetüki tekst, lisades

kõik vokaalid ning muud hääldusmärkeid (pärisinimesid käänamata). Harjutage vokaalidega ja vokaalideta lugemist.

المغربين الثاني: Kirjutage tegusõnad muđârî` manşûbi vastavas isikus; vokaliseerige ja tõlkige.

يُرِيدُ أَنْ (ذهبت) إِلَى عَمَّانَ . لَنْ (رجعتنا) قَبْلَ السَّاعَةِ الْعَاشِرَةِ . جَلَسُوا (الغريبوا) فَنَجَّانَ قَهْوَةً . سَتَدْرُسُ إِلَى السُّوقِ (الزوت) الْجَزَارَ . طَلَبْتُمْ مِنَ السَّائِقِ أَنْ (ترككم) أَمَامَ التَّحْفِ . إِنَّكَ تُحِبُّ أَنْ

(تكلمت) . لن (سكتنا) .

üldküsimus: Kirjutage laused nii, nagu on öeldud. Kirjutage laused nii, nagu on öeldud. Kirjutage laused nii, nagu on öeldud. Kirjutage laused nii, nagu on öeldud. Kirjutage laused nii, nagu on öeldud.

1- ... [هو طالب في الجامعة] . يصيح بهم ... [لا يفهمون شيئاً] . أرى ... [تُحبون] ... [تستمعون إلى شاعر الحارة] . أعرّف ... [المشكلة صعبة] . كنتُ أعرّف ... [هو مهرب] . نظنّ ... [تكون قد رجعت قبلاً] . طلبوا منا ... [نزورهم] . سمعتُ ... [بعض الناس ظلوا يقاتلون في أسواق المدينة] . أريد ... [تقولين الحقيقة] . ظهر لنا ... [ذلك ليس صحيحاً] . إنَّ الشيخَ عمَرُ يحبُّ ... [يسمّي الناس الجاهد] . زعم ... [يعترف أسراراً كثيرة] . أكّد ... [سيستقبلنا] ، فقال : ... [ببتي بيتكم] . يقول ... [يسكن في حارة من حارات المدينة] .

üldküsimus: Pange lihtminevikku, seejärel eneminevikku.

1- يستمع الحاضرون إلى الملك .
2- تخرج سيارات كثيرة من المدينة .

üldküsimus: Moodustage eitavad laused.

1- ... [كان الضيوف هنا . المدينة قديمة] .
2- ... [سكنت . سترك الحارة . سيذهبون إلى السينما] . هو يقال . كان الضيوف هنا . المدينة قديمة . ستكون حاضرة .

üldküsimus: Vokaliseerige järgnevad verbid, pange nad moodustage nende tegijanimed.

1- ... [قاتل . ناظرت . لا لطفتم . داخلنا . كاتبت . جالسنا] . طالبين . راجعوا . واصلت . مارست . شاركتما . جاهدنا . قاموا . غامرن . صاحبوا .

üldküsimus: Vokaliseerige, lugege valjul häälel ning otsige sõnade tähendus sõnaraamatust.

1- ... [يقول الشيخ البغدادي إنَّ الله يكره المنافقين] .
2- ... [هو صاحب مصبغة صغيرة واقعة في حارة المهاجرين] .

üldküsimus: Vokaliseerige, lugege ja tõlkige.

1- ... [يقول الشيخ البغدادي إنَّ الله يكره المنافقين] .
2- ... [هو صاحب مصبغة صغيرة واقعة في حارة المهاجرين] .

üldküsimus: Kirjutage tekst järgneval teemal:

يحدثُ عمَرُ حكاية من حكاياته .

١٣ - ثلاثة عشر

الدروس الثالث عشر

النص :

الندبة - سيداتي سائتي ، هنا راوي عشان والساعة الان
الرابعة . سنتبع هنا بعد ساعة الى تيزوز ، وفي الساعة
السابعة سيحدثكم الشيخ محمود البغدادي من الجاسم عن
الإسلام والمسلمين في عصرنا . ولكن قبل ذلك نستقبل
الدكتور علي الشافعي . سيحدثنا الدكتور عن كتابه الجديد
نحن والقومية العربية .

سيدي الدكتور ، أهلاً بك ، أهلاً بك . أظن أن كل المستمعين يعرفونك
أو سمعوا بك . فأنت كاتب ومفكر مصري معروف . كنت استاذاً
في الجامعة المصرية قبل الثورة ثم انتقلت في الحكومة
سنوات وبعد ذلك دخلت جامعة الدول العربية . فأنت حتى اليوم
مسؤول فيها عن المعاصر ومع الدول العربية حتى اليوم .
سيدي ، كيف ترى العالم العربي اليوم ؟

علي الشافعي - والله ، إنك تعرفين ، ويعرف المستمعون
أنا كنا نعيش قبل الحرب العالمية الأولى في أمة واحدة . أما
اليوم فتعيش في بلدان كثيرة . وعلمنا الآن ربح أن الوحدة سر
القوة . فإن المشكلة اليوم هي مشكلة توحيد العالم العربي من

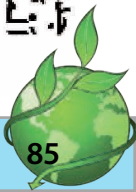
جديد .
الندبة - هل ترى الوحدة مكتوبة لنا ؟

علي الشافعي - نعم ، إن الوحدة مكتوبة لنا ولكن مشكلة
الوحدة مشكلاتان : مشكلة مسؤولين ومشكلة شعوب . أظن أن
المعرب العربية تريد الوحدة ولكن بيها فمسيرة فتتطوّر إلى
مسؤوليها .

الندبة - وكيف ترى مستقبل العالم العربي ؟

علي الشافعي - إن العرب قد اشتروا بعد الحرب العالمية
الثانية في مشروع جامعة الدول العربية ولكنهم كانوا
يتخاضعون فكان للمصري مشروع وللعراقي مشروع وللأردني
مشروع ثالث . فكيف تصل إلى الوحدة ونحن نتخاضع ؟

إن الجامعة العربية كانت خطوة وأما هنا خطوات . إنك سألني
عن مستقبل العالم العربي فأراه في مشروع السوق العربية
المستخرجة وفي مشروع القمر الصناعي العربي وفي
المعاصر ومع الدول العربية الأخرى . فأنا كنا في العصر الأموي
ثم في العصر العباسي القوة الأولى في العالم وسكنوا قدام
القوة العالمية الأولى من جديد إن شاء الله !

ÕPPEÜÜK 13

التمارين

الأولُ التمارينُ: Vaadake õpiku osast, kus on vokaliseeritud tekstid.

التمرين الثاني:

داخل . خارج . حاضر . عارف . شارب . لاعب . واصل . ركب . ساكن . ظاهر . متكلم . متخاصم . مترجم . مستريح . مدخن . مزمر . محدث . مبيس . مشترك .

التمرين الثالث:

مفهوم . مبعوث . مطلوب . مسخور . مترجم . مشترك . مستقبل .

التمرين الرابع:

كتب . طلب . جلس . عرف . سأل . فكر . وطف . أسلم . أشكل . أحسن . آمن . استمع .

التمرين الخامس:

ساق = سائق . صاح = صائح . زار = زائر . قام = قائم . قال = قائل .

١٤ - أربعة عشر الدرس الرابع عشر

الشمس :

كُلُّ مَنْ زَارَ حِوَارَةَ الْأَكْرَادِ بِدَمَشْقَ سَمِعَ بِالشَّيْخِ عَمْرٍ فَيَعْرِفُهُ النَّاسُ بِحَاجِ عَمْرٍ أَوْ عَمِ عَمْرٍ . أَمَّا هُوَ ، فَيُرِيدُ أَنْ يُسَمِّيَهُ النَّاسَ الْمَجَاهِدَ . إِنَّهُ يُقَالُ فِي سُوقِ الْمَدِينَةِ وَلَكِنْ يَقُولُ الْبَعْضُ إِنَّهُ كَانَ قَبْلَ ذَلِكَ جَزَارًا يَبْدُدُ أَوْ مَهْرِيًّا بَعْمَانَ ، بَيْنَمَا يُؤَكِّدُ آخَرُونَ أَنَّهُ دَرَسَ فِي الْجَامِعَةِ بِبَيْرُوتَ لِيَصْبِحَ نَكْثُورًا إِلَّا أَنَّهُ تَرَكَ الْجَامِعَةَ أثنَاءَ الْحَرْبِ الْعَسْكَالِيَّةِ الْأُولَى لِيَشْتَرِكَ فِي الثُّورَةِ الْغُرَيْبَةِ فَيَزْعَمُونَ أَنَّهُ قَاتِلُ الْأَكْرَادِ مَعَ الْأَمِيرِ فَيَصِلُ وَيَدْخُلُ دَمَشْقَ مَعَهُ ، ثُمَّ ظَلَّ يُقَاتِلُ الْفَرَنْسِيِّينَ فِي عَمْرٍ الْإِنْتِدَابِ . وَيَقُولُ الْبَعْضُ الْآخَرَ إِنَّهُ سَكَنَ بِمَضْرَ سَنَوَاتٍ طَوِيلَةً وَكَانَ رَافِقًا لِلْمَلِكِ فَارُوقَ . أَيْنَ الْحَقِيقَةُ ؟ لَا يُرِيدُ أَحَدٌ أَنْ يَعْرِفَ أَنَّ النَّاسَ يُجِبُونَ أَنْ يَسْتَمِعُوا إِلَى الشَّيْخِ عَمْرٍ وَلَنْ الشَّيْخِ عَمْرٍ يَجِبُ أَنْ يَتَكَلَّمَ أَمَامَ رِفَاقِهِ فَيَتَكَلَّمَ كَثِيرًا . مَرَّةً سَأَلَهُ أَحَدُ الْحَاضِرِينَ هَلْ يَقُولُ الْحَقِيقَةُ ، فَغَضِبَ وَأَجَابَ أَنَّهُ لَنْ يَقُولَ شَيْئًا بَعْدَ ذَلِكَ ؛ ثُمَّ سَكَتَ حَتَّى أَعْتَذَرَ السَّائِلُ . وَهَكَذَا ظَلَّ الشَّيْخُ عَمْرٍ يَسْتَقْبِلُ ضَيْوْفَهُ فِي بَيْتِهِ الْقَدِيمِ فَيُجْلِسُ الزَّائِرُونَ حَوْلَهُ كُلِّ مَسَاءٍ وَيَشْرَبُونَ الشَّايَ ، ثُمَّ يَطْلُبُونَ مِنْهُ أَنْ يُحَدِّثَهُمْ حِكَايَاتٍ جَدِيدَةٍ . فَيَتَكَلَّمُ الشَّيْخُ وَتَطُولُ بِهِمُ السَّهْوَةُ حَتَّى الصَّبَاحِ أَخِيَانًا .

العثميين الساتيس

اسم الفاعل	اسم المفعول	اللفظ	verb	verbi vorm
فاعل	مفعول	فعل / يفعل	1.	
مفعل	مفعول	فعل / يفعل	2.	
مفعل	مفعول	افعل / يفعل	4.	
مفعول	مفعول	تفعل / يفعل	5.	
مفاعله	مفاعله	تفاعل / يتفاعل	6.	
مفعله	مفعله	افعل / يفعل	8.	
مستعمل	مستعمل	استعمل / يستعمل	10.	

العثميين الساتيس

أنا كنتُ . أنتِ قلتِ . هو ماتَ . هي عاشتِ . نحنُ زوّنا .
 انتمُ صحتُم . انتمُ كذبتُم . همُ يأتوا . منُ قلن . انتمُ زوّننا . همُا
 قاما / قامتا .
 أنا اكونُ . أنتِ تقولُ . انتمُ تقولون . هو يموتُ . هي تعيشُ . نحنُ
 نزودُ . انتمُ تصيحبون . انتمُ تكمنُ . همُ يبيحون . منُ يكلن . انتمُ
 تزوران . همُا يعومان / تقومان .

العثميين الساتيس

كان يبتسم . كانت تدرس . كان نيل يسكن بيوت . كان الزبائن
 يهربون . كان قد خرج . كنت قد سمعت . تكون قد وصلنا .

العثميين الساتيس

1- وصلنا متأخرين ، فكانت الابواب مغلقة .

Maad jaid hiylaks, ukseed ohd saletud.

2- اذكركُ انُ تابعي الرئيس كماثوا يكتبون على كل الجدران نتم
 للباطل ، اولا ان المعارفين فيرو الجملة فاصبحت نتم للباطل .

Ma maletan, et presidenti pooldajad kirjutasid kõigile müüridele "jah kangalastele", kuid vastased muutsid lause ja sellest sai "jah mõttetule".

العثميين الساتيس

انت مسؤول (مسؤول) عن راديو الجامعة .

ÕPPETÜKK 14

التعارين

العثميين الساتيس: Vaadake õpiku osast, kus on vokaliseeritud

tekstid.

العثميين الساتيس

يريدُ انُ اذهبُ اى عثان . لنُ نخرجُ قبلُ الساعة العاشرة . جلسوا
 ليشرحوا لثجان فتوة . سندهين اى السوق للزوري الجزائر .
 طلبتم من الساتيس ان يتركم امام المنحف . اراك تحب ان تكلم .
 لن نسلكت .

Ta tahab, et läheksin Ammani. Me ei tule tagasi enne kella kümme. Nad istusid, et juua tass kohvi. Sa (N) lähed turule, et kuulastada lühurõhku. Te palustate autojuhilt, et too jätkaks leid muuseumi ette. Sinu, sulle meeldib rääkida. Me ei jää vait.

العثميين الساتيس

حدثني انة طالب في الجامعة . يصيح بهم اثم لا يفهمون شيئاً .
 ارى انكم تحبون ان تستمعوا اى شاعر السارة . اعرف ان

الْتَمْرِينَ السَّادِسُ

١- قَاتَلَ . نَاطَرَ . لَاطَفْتُمْ . دَاخَلْنَا . كَاتَبْتُ . جَالَسْتُ . طَالَبْتُ . وَاجْعُوا . وَاصَلْتُ . مَارَسْتُ . شَارَكْتُمَا . جَاهَدْنَا . قَامَرَا . غَامَرْنَا . صَاحَبُوا .

٢- لَا يُقَاتِلُ . لَا تُنَاطِرُ . لَا تُلَاطِفُونَ . لَا تُدَاخِلُ . لَا أُكَاتِبُ . لَا تُجَالَسُنَّ . لَا يُطَالِبِينَ . لَا يُوَجِعُونَ . لَا تُوَصِّلِينَ . لَا تُمَارِسُ . لَا تُشَارِكَانِ . لَا تُجَاهِدَانِ . لَا يُقَامِرَانِ . لَا يُغَامِرُونَ . لَا يُصَاحِبُونَ .

٣- لَنْ يُقَاتَلَ . لَنْ تُنَاطَرَ . لَنْ كَلَامُوا . لَنْ تُدَاخِلَ . لَنْ أُكَاتِبَ . لَنْ تُجَالَسَنَّ . لَنْ يُطَالِبِينَ . لَنْ يُوَجِعُوا . لَنْ تُوَصِّلِي . لَنْ تُمَارِسَ . لَنْ تُشَارِكَا . لَنْ تُجَاهِدَا . لَنْ يُقَامِرَا . لَنْ يُغَامِرْنَ . لَنْ يُصَاحِبُوا .

٤- مُقَاتِلٌ . مُنَاطِرٌ . مُلَاطِفٌ . مُدَاخِلٌ . مُكَاتِبٌ . مُجَالِسٌ . مُطَالِبٌ . مُرَاجِعٌ . مُوَصِّلٌ . مُمَارِسٌ . مُشَارِكٌ . مُجَاهِدٌ . مُقَامِرٌ . مُغَامِرٌ . مُصَاحِبٌ .

الْتَمْرِينَ السَّابِعُ

صَبَاغٌ	värval	صَبَاغٌ	värval
فَلَاخٌ	lendur	طَبَاخٌ	leudar
طَحَانٌ	kõik	طَبَاخٌ	kõik
بَوَابٌ	juuksur, habemeajaja	حَلَاقٌ	juuksur, habemeajaja
عَطَارٌ	parfüümi-, rohukaupmees	سَقَاءٌ	veekandja

الْتَمْرِينَ الثَّامِنُ

١- يَقُولُ الشَّيْخُ البَغْدَادِيُّ إِنَّ اللَّهَ يَكْرَهُ الْمُنَافِقِينَ .
 · Seikh al-Baghdādī ütleb, et Jumal vihkab kahepalgelisi.

٢- هُوَ صَاحِبُ مَنْبَغَةِ صَفِيْرَةٍ وَاقِعَةٍ فِي حَارَةِ الْمَهَاجِرِينَ .
 · Ta on ülemuseks väikeses värvikojas (teemilises puhastuses), mis asub immigrantide tänaval.

الْمَمْدَكَةَ صَفِيْرَةً . كُنْتُ أَعْرِفُ أَنَّهُ مَهْرَبٌ . نَظَنُ أَنْكَ تَكُونُ قَدْ رَجَعْتَ قَبْلَنَا . طَلَبُوا مِنَّا أَنْ نَزُورَهُمْ . سَمِعْتُ أَنَّ بَعْضَ السَّنَاسِ ظَلَمُوا يُعَاتِلُونَ فِي أَسْوَاقِ الْمَدِيْنَةِ . أُرِيدُ أَنْ تَقُولِي الْحَقِّيْقَةَ . ظَهَرَ لَنَا أَنَّ ذَلِكَ لَيْسَ صَحِيْحًا . إِنَّ الشَّيْخَ عَمْرٌ يَحِبُّ أَنْ يُسَمِّيَ النَّاسَ الْمَجَاهِدَ . زَعَمَ أَنَّهُ يَعْرِفُ أَسْرَارًا كَثِيْرَةً . أَكْدَ أَنَّهُ سَيَسْتَقْبِلُنَا ، فَقَالَ : إِنَّ بَيْتِي بِيَتْنِكُمْ . يَقُولُ إِنَّهُ يَسْكُنُ فِي حَارَةٍ مِنْ حَارَاتِ الْمَدِيْنَةِ .

Ta jutustas mulle, et oli ülikoolis õpilane. Ta hüüab neile, et ei saa milleski aru. Ma näen, et armastate kvartali poeeti kuulata. Ma tean, et probleem on keeruline. Ma teadsin, et ta oli salakaubavedaja. Me arvame, et sa jõuad enne meid tagasi. Nad kutsusid linna turgudel võitlemist. Ma tahan, et räägiksid osad inimesed jätkasid linna turgudel võitlemist. Ma tahan, et räägiksid tõtti. Mulle tundus, et see ei olnud õige. Seikh Omar armastab, et inimesed teda müraahtideks kutsuvad. Ta väidab, et teab palju saladusi. Ta kinnitas, et võtab meid vastu ja ütleb: "Minu maja on ka teie maja". Ta ütleb, et elab ühes linna kvartalitest.

الْتَمْرِينَ الرَّابِعُ

١- كَانَ الْحَاضِرُونَ يَسْتَمْعُونَ إِلَى الْمَلِكِ .
 · كان الحاضرون قد استمعوا إلى الملك .

٢- كَانَتْ سِيَّارَاتٌ كَثِيْرَةٌ تَخْرُجُ مِنَ الْمَدِيْنَةِ .
 · كانت سيارات كثيرة قد خرجت من المدينة .

الْتَمْرِينَ الْخَامِسُ

مَا بَعَثَ إِلَيْهِ رَجُلًا . مَا نَظَرَ إِلَيْنَا . لَا يَسْكُتُ . لَنْ يَتْرَكَ الْحَارَةَ . لَنْ يَذْهَبُوا إِلَى السِّيْنَمَا . لَيْسَ بَقَالًا . مَا كَانَ الضِّيُوفُ هُنَا . لَيْسَتْ الْمَدِيْنَةُ قَدِيْمَةً . لَنْ تَكُونِي حَاضِرَةً .

LUGU POISIST JA KUNINGAST

Shu'aib (*raa*) jutustas: Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Teile eelnenud inimeste hulgas oli kuningas ja tal oli maag. Kui maag vanaks jäi, ütles ta kuningale: „Ma olen vanaks jäänud. Saada minu juurde üks poiss,

et võiksin talle oma maagiat õpetada.“ Kuningas saatiski talle maagia edasiõpetamiseks poisi. Iga kord, kui poiss maagi juurde läks, istus ta mõnda aega ühe munga juures, kes talle tee peale jäi, ning kuulas tolle lugusid, mis teda väga paelusid. Kui poiss hiljaks jäi, peksis maag teda. Poiss kurtis seda mungale. Munk ütles talle: „Kui sa maagi kardad, ütle talle, et su omaksed pidasid sind kinni ja kui omakseid kardad, ütle, et maag pidas sind kinni.“ Nii poiss tegigi.

Ühel päeval seisis suur lojus tee peal ees ning inimesed ei pääsenud sellest mööda. Poiss ütles: „Täna saan ma teada, kummal on õigus: kas maagil või mungal! Ta võttis kivi ning ütles: 'Mu Jumal, kui munga teod on Sulle maagi omadest enam meelt mööda, tapa see lojus, et inimesed mööda saaksid.' Siis viskas ta kiviga, lojus suri ning inimesed pääsesid liikuma. Poiss läks munga juurde ja rääkis talle, mis oli juhtunud. Munk ütles: „Mu poeg, täna oled sa parem kui mina, sa oled saavutanud selle, mida ma näen. Sind pannakse proovile. Ja kui sind proovile pannakse, siis ära räägi neile minust.“

Poiss ravis sünnist saadik pimedaid, pidalitõbe ja muid haigusi. Kuninga pime kaaskondlane kuulis poisist. Ta läks hulga kingitustega poisi juurde ning ütles: „Kõik need kingitused saavad sulle, kui sa vaid mind terveks teed.“ Poiss aga ütles: „Mina ei tervenda kedagi, vaid Jumal tervendab. Kui sa Jumalasse usud ja Teda palud, teeb Ta su terveks.“ Mees uskuski Jumalasse ning Jumal tegi ta terveks.

Hiljem läks kaaskondlane kuninga juurde tagasi ning istus oma tavalisele kohale. Kuningas küsis: „Kes su silmanägemise tagasi on andnud?“ Kaaskondlane vastas: „Mu Isand!“ Kuningas küsis: „On sul mõni teine isand peale minu?“ Kaaskondlane vastas: „Minu ja sinu Isandaks on Jumal!“ Kuningas laskis ta kinni võtta ning piinas seni, kuni mees talle poisist rääkis. Poiss toodigi kohale. Kuningas ütles talle: „Poiss, kas sinu maagia-alased teadmised on juba nii suured, et suudad ravida pimedana sündinuid ning pidalitõbiseid ja teha muudki?“ Poiss vastas: „Ma ei tervenda kedagi; vaid Jumal tervendab.“ Kuningas laskis ta kinni võtta ning piinas seni, kuni poiss talle mungast rääkis. Munk toodi kohale ning talle öeldi: „Ütle

oma usust lahti!“ Munk aga keeldus usku hülgamast. Siis käskis kuningas tuua sae, mis pandi munga skalbi keskele ning saeti, kuni ta kahes tükis maha kukkus. Seejärel toodi kohale kaaskondlane ning öeldi: „Ütle oma usust lahti!“ Kaaskondlane aga keeldus usku hülgamast. Toodi saag, pandi see kaaskondlase skalbi keskele ning saeti, kuni ta kahes tükis maha kukkus.

Seejärel toodi kohale poiss ning öeldi: „Ütle oma usust lahti!“ Poiss aga keeldus oma usku hülgamast. Kuningas käskis oma kaaskondlastel viia poisi ühe mäe juurde, öeldes: „Ronige temaga selle mäe tippu ja vaadake, kas ta siis ütleb oma usust lahti. Kui ei, siis visake ta alla.“ Nad võtsid poisi ning ronisid temaga mäe tippu. Poiss ütles: „Mu Jumal, päästa mind nende käest, millega soovid!“ Mägi hakkas värisema ning kõik kukkusid alla peale poisi, kes läks tagasi kuninga juurde. Kuningas küsis: „Kuhu su kaaslased jäid?“ Poiss vastas: „Jumal päästis mind nende käest.“

Seejärel käskis kuningas oma kaaskondlastel viia poiss laeval ulgumerele, öeldes: „Kui ta oma usust ära ei pööra, visake ta merre.“ Poiss viidigi merele ning ta ütles: „Mu Jumal, päästa mind nende käest, millega soovid!“ Laev läks ümber ning kõik kaaskondlased uppusid. Poiss läks aga kuninga juurde tagasi. Kuningas küsis: „Kuhu su kaaslased jäid?“ Poiss aga vastas: „Jumal päästis mind nende käest. Sa ei saa mind tappa, kui ei tee seda, mida ma ütlen.“ Kuningas küsis: „Mis see on?“ Poiss vastas: „Kogu rahvas kõrgendikule kokku ning seo mind puutüve külge. Seejärel võta mu nooletupest nool, sea see vibule ning ütle: „Jumala, poisi Isanda, nimel!“ ja lase. Kui teed nii, siis tapad mu.“

Kuningas koguski rahva kõrgendikule kokku ning sidus poisi puutüve külge, võttis ta tupest noole, seadis selle vibule ning ütles: „Jumala, poisi Isanda, nimel!“ ja lasi. Vibu tabas poissi oimukohta. Poiss haaras sealt kinni ning suri. Rahvas hüüdis: „Me usume poisi Isandasse! Me usume poisi Isandasse! Me usume poisi Isandasse!“ Kuningas tuli ning talle öeldi: „Nüüd on juhtunud see, mida sa kartsid. Jumala nimel, asi mida sa kartsid, on sulle peale varisenud: rahvas on hakanud poisi Isandasse uskuma.“

Kuningas käskis teede algusesse kaevata sügavad kraavid ja nii sai ka tehtud. Seejärel süüdati neis kraavides tuli ning kuningas andis käsu, et igaühe, kes usust ära ei pööra, peab kraavi viskama, ja nii sai ka tehtud.

Tuli naine koos oma rinnalapsega. Ta peaaegu juba taganes kraavi äärest, kuid siis ütles ta rinnalaps: „Ema, ole kannatlik, sa oled õigel teel!“ (ja naine viskus lapsega tulekraavi, et olla paradiisis koos märtritega.)”

Muslim 7148, Ahmad 6:16

MINU PALVEKALENDER

Kui sa oled juba nii vana, et peaksid palvetamist harjutama, lase oma vanematel see leht välja printida või kopeerida, riputa see oma tuppa üles ja nii saad lihtsalt arvet pidada, kas oled õigel ajal palvetanud: kui jah, siis värvi ära happyface; kui ei, siis sadface. Pea meeles, vaid harjutamine teeb meistriks!

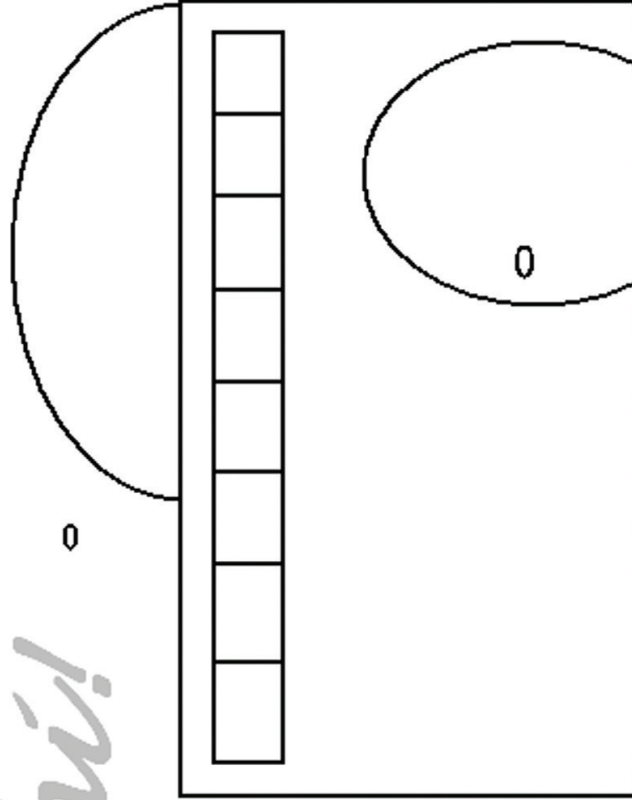
MINU NIMI ON _____

	FAŽR	DOHR	'ASR	MAGHRIB	'IŠA
ESMASPÄEV					
TEISIPÄEV					
KOLMAPÄEV					
NELJAPÄEV					
REEDE					
LAUPÄEV					
PÜHAPÄEV					

EID MUBAARAK!

Önmistatud
pühä!

MIKS KATKESTAVAD MOSLEMID PAASTU DATLITEGA?

Allikas: www.darul-arqam.com.sg - mailinglist

Tõlkinud: Aisha

Datlitega paastu katkestamine on üks väga tuntud ja kasulik ramadaani traditsioon. Datlitega paastu katkestamist nagu ka enne *iftaari* palvetamist on mõlemat *hadith*-hikirjanduses mainitud: „*Jumala Sõnumitoojal (saws) oli kombeks oma paast enne palvetamist värskete datlitega katkestada. Kui neid polnud, siis sõi ta kuivatatud datleid. Kui ka neid polnud, jõi ta veidi vett.*“

Üks paljudest datlitega paastu katkestamise füüsilistest kasuteguritest on see, et meie keha löikab kiirelt kasu datlite naturaalsest suhkrust. Suhkrud jõuavad kõige kiiremini maksa, kus need konverteeritakse energiaks kiiremini kui teised ained. Moslemitel on hädasti paastu katkestamisel seda energiat vaja, et oma päikeseloojangupalvet sooritada. Nii irooniline kui see ka pole, on ka *iftaari* seedimiseks energiat vaja. Kui inimene sööb, kasutab ta keha toidu seedimiseks energiat. Suure koguse toidu söömine otsekohe peale paastu katkestamist ei ole inimese nõrgenenud organismile hea. Kõigepealt datli söömine aitab kehal seedimisprotsessi käivitada ja annab sellele energia, et hilisema ja keerukama toiduga *iftaari* ajal toime tulla.

Datlites on ka hulgaliselt A ja B6 vitamiine, foolhapet, potaasiumi, naturaalselt soodiumi, rauda ja magneeriumi. Seega igal ramadaani päeval datleid süües võtaksime justkui multivitamiini. See igapäevane multivitaamiin loob tugevama ja tervema keha, mis on veel üks paastu kasudest. Datlid sisaldavad ka palju dieetkiudu,

mis hoiab ära suure hulga traditsionaalselt rikkaliku ramadaanitoidu söömisest tingitud kõhukinnisuse. Lisaks kaitsevad datlid kõhtu ja seedekulglat parasiitide ja bakterite eest ja on seega heaks profülaktiliseks ravimiks, kui *iftaari* tundmatus kohas süüa.

Datlitel on ka oluline roll islamis – need olid Prohveti (*saws*) üheks tihedamalt tarbitud toitudest, mistõttu neis on peale füüsilise veel ka spirituaalne kasu. Kui nende kasu oleks vaid füüsiline, võiks arvatavasti sama kasu saavutamiseks enne *iftaari* süüa ükskõik millist kõrge naturaalse suhkru sisaldusega puuvilja. Kuid Prohveti (*saws*) traditsiooni järgimine on üks viis tema õpetustega ühenduses olla ja neid mäletada, mis on kindlasti moslemitele spirituaalselt väga kasulik.

Parima tulemuse saavutamiseks peaks palvetama peale datlite söömist ja enne pearoaga asumist. See lühike vahe paastu katkestamise ja sööma hakkamise vahel annab terve päeva seedimisest puhunud kehale aega alla neelatud datlite ja vee omistamiseks. Kohe paastu katkestamisel suurel hulgal söömist võib võrrelda auto käivitamise ja kohe sõitma hakkamisega, ilma et mootor oleks jõudnud soojaks minna. Külma mootoriga sõitmine kahjustab aga mootori sisemist mehhaanikat.

Sama käib ka keha kohta, kui seedimise käivitamiseks palju toitu alla neelata – see võib šokeerida tervet organismi. Mõnikord võib selline käitumine isegi ohtlik olla, kuid reeglina on see vaid väga ebatervislik viis paastu katkestamiseks. Ohust annab meile märku unisus otsekohe peale *iftaari* söömist. Inimene muutub uniseks, kuna ta organism on kulutanud nii palju energiat seedesüsteemi käivitamiseks, et ta on pidanud teiste kehafunktsioonide energiavarusid vähendama, et korralikult seedeprotsessi läbi viia. Pika aja jooksul võib see harjumus kehale palju kahju teha.

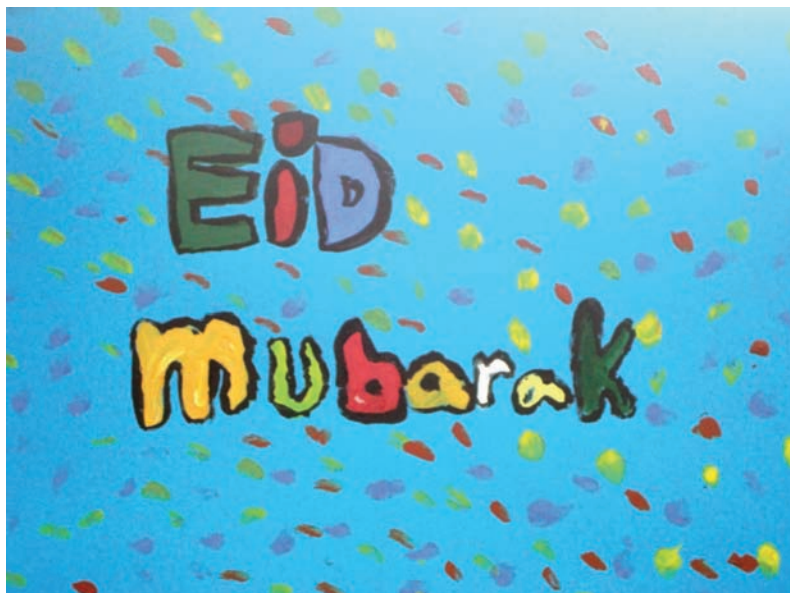
MINU RAMADAAN JA EID

Autor: 10-aastane Mariell Iirimaalt

Kui on ramadaan, mu ema ja isa paastuvad ja mina ka vahel. Ramadaani ajal me ärkame üles hommikul väga vara, kui väljas on veel pime, me sööme – seda kutsutakse *suhuur*. Siis me palvetame, loeme Koraani ja läheme tagasi magama. Kui me ärkame, me ei söö ega joo kuni päikeseloojanguni. Kui päike loojub, sööme me datleid koos klaasi piima või veega.

Ja siis on *eid ul-fitr*. Ühel aastal me pidasime *eid* Marokos. Ma sain endale Maroko kleidi- *kaftaani*, see oli sinine ja ma sain samasugust värvi sussid ka. Minu kingitus oli nuku, teised tüdrukud said ka endale kleidid ja nukud.

Siis me läksime inimestele külla. Me mängisime ja jooksisime seal, me tervitasime teisi, öeldes „*Eid mubaarak!*“, mis tähendab eesti keeles „Õnnistatud *eid!*“ Inimesed kandsid ka Maroko rõivaid, nad kannavad neid sellepärast, et nemad elavad Marokos. Siis me läksime parki mängima, meil oli väga tore päev. Mulle meeldivad ramadaan ja *eid!*

UURI ISLAMIT ALGALLIKATEST!

Iga naisterahvas võib ülikoolis käies kanda just neid riideid, mida tahab ja teha mida ta tahab; vastasel juhul ütleb ta, et teda ahistatakse tema vabaduses.

Aga miks mõnedes ülikoolides ei lubata pearätiga moslemiüliõpilasi sisse?

Kui Keegi pühendab end teiste elus hoidmisele ja teiste elude kaitsmisele, on ta üllas ja kõik austavad teda.

Kui aga palestiinlane teeb sedasama, et hoida oma poega tapetamast, oma venna käsivart murdamast, oma ema vägistatamast, oma kodu hävitamast ja oma pühakoda rüvetatamast, on ta terrorist!

Nunn võib Jumalale pühendumiseks end pealaest jalatallani kinni katta, kas pole?

Aga kui mosleminaine sama teeb, miks teda siis ahistatakse?

Kui lääneühiskonna naine koju jääb ja end lastele ning majapidamisele pühendab, austatakse teda selle epärast, et ta on oma elu oma perel ohverdanud.

Aga kui mosleminaine sama teeb, miks teda siis alavääristatakse?

Kui laps end mõnele tegevusele pühendab, öeldakse, et tal on annet ja potentsiaali.

Kui laps aga end islamile pühendab, on ta lootusetu ja vanemate hirmuvalitsuse all!

Kui juust tapab kellegi, siis tema usku ei mainita.

Kui aga moslem kohtu ette tuuakse, mõistetakse islami üle kohut.

Kui meil on mure, siis kasutame selle lahendamiseks iga võimalikku lahendust.

Kui aga lahendus peitub islamis, keeldume seda kuulla võtmast ja lükkame selle automaatselt tagasi.

Mida teha?
Kas keegi leiaks lahenduse?

Ma ei näe! Ma ei kuule!
Vaadake, lahendus peitub siin!

Kui keegi juhib perfektset autot kohatul moel, ei süüdistata keegi autot.

Miks?
Sest ta on
"MOSLEM"

Kui aga mõni moslem teeb vea või kohtleb inimesi halvasti, öeldakse: "See kõik on islamist!"

Tahad olla õiglane?

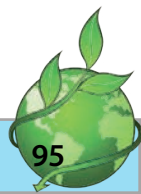
Uuri islami kohta selle algallikatest ja kohtle kõiki võrdselt!

Islami seadusi tundmata ja uurimata usuvad inimesed automaatselt kõike, mida ajalehtedes kirjutatakse; samas kaheldes kõiges, mis Koraanis kirjas on.

Ohoo, jälle enesetaputerroristid!

Done by Nayzak
<http://nayzak.deviantart.com/>

MEELDETULETUS JÄTKUVAKS RAMADAANIKS – ÄRGE UNUSTAGE VITAMIINE!!!

Allikas: <http://eestimuslima.blogspot.com/>

Autor: Margareth Romanovski

Ramadaan on täies hoos käimas. Facebookis oli pisike arutelu, kuidas on kõige parem ramadaani päeva katkestada. Sellega seoses tuli mul ka mõte siia postitada väike meeldetuletus, et te ei unustaks oma söögikordadest vitamiine. Eks need hõrgutised on muidugi maitsvad, kuid söögi kõrvale on väga vajalik süüa ka rohkesti värsket salatit, olgu see tehtud tomatist-kurgist, paprikaga, selleriga, porulauguga vms. Seedimisele aitab kaasa väga hästi ka punane peet. Seda soovitatakse süüa iga päev. Üldjuhul keedetud peet riivitakse ja lisatakse sinna ka küüslauku - sellega tasuks olla natuke ettevaatlikum, kuna magu pole terve päeva toitu saanud ning seda ärritav küüslauk võib tekitada rohkem kahju kui kasu.

Magustoiduks võib muidugi teha maitsvaid koogikesi, keekse, baklavaad jne, kuid parimaks magustoiduks oleks üks hea ports värsket puuviljasalatit: apelsin, õun, banaan, ananass. Praegu on arbuusihooaeg, kuid kes pole harjunud seda palju sööma, siis tasuks arvestada, et peale parajat arbuusikogust, on suht rakse hommikul kaua magada. :) Kes elavad soojemates riikides nagu Egiptus, siis teie paradiisiviljaks on mango. See sisaldab rohkesti A ja C vitamiini. Puuviljas sisalduv vitamiin B6 aitab tasakaalustada närvisüsteemi. Samuti leidub mangos ka vajalikku betakaroteeni. Toiduväärtus 100g kohta 65 kcal.

Palju naisi on hädas kõhukinnisusega. Ramadaani ajal võib põhjuseks olla vähese jääkainega toidu tarvitamine. Ühest artiklist leidsin hea nõuande: kõhukinnisuse all kannatavatel inimestel on soovitatav kasutada soolestikku mehaaniliselt ärritavat tselluloosi-, toorkiu- ja pektiinirikast taimetoitu - jämedast jahust leiba, toorest köögivilja, eelkõige toorest peenesdatud kapsast, värsket tomatit, porgandit, toorest söögipeeti, sibulat, redist, herneid, ube jt. Hästi toimivad mesi, rosinad ja pähkliid. Väga soodsa toimega on täispiim, kefir, hapupiim, hapud juur- ja puuviljamahlad ja süsihappegaasirikkad toidud (allikas: Terviseleht). Siit võib leida tabeli, kus saate jälgida inimesele vajalike vitamiinide doose, kus neid leidub, millised on defitsiidi tunnused jne.

<http://www.ut.ee/biodida/www/lrdt/vitamiinid.htm>.

Ärge unustage ka liikumist. Paljud vedelevad voodis raamatuid lugedes, telekat vaadates, kuid võimaluse korral käige jalutamas, tehke kükke, peske põrandaid, koristage - ühesõnaga liikuge!!!

Olge terved!

Ilusat RAMADAANI jätku!!!

PEALE RAMADAANI TULEB ŠAWAAL ...

Autor: Aisha

Peagi oleme sunnitud ramadaanikuuga hüvasti jätma. Meil, naistel, jääb reeglina peale seda püha paastukuud veel päevi, mil peame paastuma, olgu me siis päris talises, õnnistatud või „lehmataidi“ olukorras. Vaid need naised, kes on rasedad ja juhtumisi terve ramadaani paastudes vastu peavad, ei pea peale ramadaanikuu lõpu enam midagi järgi paastuma.

Kui oleme oma ramadaanist jäänud võla tasunud, kas saame siis veel midagi teha?

Jah, saame, sest kõigil füüsiliselt teostatavatel islami tugisammastel (palve, vaestemaks, paastumine ja palverännak) on nii kohustuslik kui ka vabatahtlik osa. Tuleb palvetada viis korda päevas, ent võib ka rohkem. On kohustuslik anda oma kasumist aastas 2, 5 % vaestele, ent võib soovi korral anda ka rohkem. Peab ramadaanikuul paastuma, ent kui on soovi, võib paastuda rohkem päevi. On kohustuslik, kui see on füüsiliselt ja majanduslikult

võimalik, kord elus teha palverännak, ent kui on soovi, võib seda teha ka tihedamini.

Ka vabatahtlikuks paastuks on eelistatavad ajad. Kui *sunnas* mainitud vabatahtlikud paastud panna paremusjärjestusse, saame järgmise nimekirja:

1) esmaspäev ja neljapäev

2) kuus šawaalikuu päeva

3) Arafati päev (9. *dhu l-hižža* (palverännakukuu) päev; välja arvatud palveränduritele)

4) üheksa esimest *dhu l-hižža* päeva (pühamad kui ramadaanikuu 10 viimast päeva)

5) iga kuukalendri kuu 13, 14, 15 päev (või 12, 13, 14 või 14, 15, 16)

6) *ašur* päev (kuukalendri esimese kuu, *muharrami* 10. päev; juurde võib võtta ka 9. või 11. päeva)

Nagu näha, on nimekirjas teisel kohal kuus päeva *šawaalikuust*, mis järgneb kohe ramadaanile. Seega, kui teil peale ramadaani ja oma võla tasumist veel jõudu on, võite lisaks paastuda kuus päeva (kui on ikka veel *šawaal*), sest Prohvet Muhammed (*saws*) on öelnud, et **kes paastub peale ramadaani veel ka kuus päeva šawaalikuust, oleks justkui paastunud terve aasta** (Sahih Al-Bukhari), sest iga hea teo eest saab moslem miinimum kümnekordse tasu ja seega, kui paastuda 30 päeva ja lisada sellele veel 6 päeva, siis on kokku paastatud 36 päeva ja 36×10 on 360.

ARVAMUSKÜLG

Koostanud: Aisha

.....

Ühe õe soovitusel katsetame alates sellest numbrist arvamusküljega, et saaksite meie ja teiste lugejatega jagada oma arvamusi Iqrast. Oodatud on nii positiivsed ja negatiivsed kommentaarid kui ka igasugused ideed ja ettepanekud.

Kuna keegi eriti algust teha ei osanud (meieni jõudis vaid üks arvamus), siis esimesel korral pakume teile lugemiseks valiku neist kommentaaridest ja ettepanekutest, mis saime Iqra küsitluse kaudu.

Väga asjalik ja mahukas ajakiri on kokku pandud iga kuu, *masha Allah*. Suured tänud minu poolt ja jätkake samas vaimus!

Veel võiks käsitleda teemasid, ehk mitte küll läbivaldt kuu- kirjas, aga mingi **väike nurgake, kus oleksid väiksemad teemad**, nt sünnitus ja kuidas kohelda vastsündinut *sunna* järgi, kuidas islam suhtub piltidesse ja fotograafiasse, lemmikloomadesse jne. Võetakse ette mingi väike teema, tuuakse seletusi *sunnast*, Koraanist, *hadithidest* jne. Et mingi konkreetne teema oleks nii ära põhjendatud et kellegil enam kobisemist poleks.

Loomulikult on tore lugeda piirkondadest, kus on islam levinud. Kuigi võiks see rubriik olla siis rohkem selline, et **iga kord kirjutatakse erinevast paigast kus elab mõni eesti moslem**. Või siis nii, et ühest paigast kirjutatakse nt 3 artiklit ja siis liigutakse edasi uude paika.

Võite alati saata meile küsimusi teid huvitavate teemade kohta ja otsime siis nende kohta *fatwasid* suurtelt õpetlastelt, kes selgitavad neid asju läbi Koraani ja *sunna*. Paneme need *fatwanurga järjekorda*.

Mis puutub otseselt fotograafiasse, siis see on üks neid teemasid, mille kohta õpetlastel on veidi erinevad vaated. Kõige kindlam oleks muidugi üldse mitte hingega olenditest pilti teha. Samas, kas olete kindlad, et tahate kuukirjas sellist *fatwat* lugeda? Sest tegelikult on ju nii, et seni, kuni moslem ühest seadusest ei tea, ei saa teda selle eest ka süüdi mõista. Kui talle aga esitatakse kindlad tõendid ja ta ikka selle seaduse vastu toimib, siis on ta patustanud ja tema üle mõistetakse sellepärast Viimsel Kohtupäeval kohut. Nii et kas olete kindlad, et soovite, et tõlgiksime teile lugemiseks muu hulgas ka *fatwasid*, mis igasuguse hingega olendite fotograafia (välja arvatud erandjuhud, nagu passipilt) ära keelavad?

Samas üks on kindel – ühelgi naisel, kes end moslemiks peab, ei ole sünnis facebooki ega mujale Internetiavarustesse oma ilma korraliku *hidžaabita* fotosid üles riputa-

da! Kui te just peate oma fotosid teistele näitama, siis vähemasti kaetult. Küsimus ei ole vaid teis isiklikult vaid see mõjutab ka teisi. Kes meist sooviks, et need, kes teavad, et oleme moslemid, võiksid teisi ödesid meie läbi kritiseerida, öeldes: „Näe, tema on ka moslem, aga käib normaalselt riides, mitte nagu mingi kaltsupea! Miks need teised siis ei või?“ Kallid õed, palun mõelge selle peale!

Proovime kirjeldada erinevaid paiku, kuid selleks on meil vaja teie abi, kallid lugejad. Kes elab kohas, millest veel kirjutatud ei ole ja sooviks meid aidata, palun võtke ühendust. Kõigi panused on teretulnud.

***

Kõik teemad on siiani huvitavad olnud, eriti naised ja islam, islami ajalugu, abielust. Ma ei ole kõiki numbreid veel lugenud, kuid ma mõtlen, et huvitav oleks lugeda **lastekasvatamisest islami seisukohast**.

Hea on lugeda islamist eesti keeles. Ja kuukiri on alati hästi huvitavalt ja läbimõeldult tehtud. Eriti hea on näha Koraani eestikeelse tõlgendusena.

Te olete super vahvad eesti naised, et olete sellist kuukirja tegema asunud!

Juba tegeleme asjaga.

***

Näiteks **palvetamisest võiks erinumbri teha. Retseptite võiks veel rohkem olla**. Võiks olla ka **üldisi näpunäiteid ja lugusid halal köögi teemal, midagi lastekasvatamisest ja perekonnaelust, kuidas abikaasa, kodu, pere ja laste eest võimalikult hästi hoolitseda ja kasulik olla**.

Palve on meil pandud peateemade järjekorda.

Retsepte proovisime vahepeal rohkem panna, aga neid

läks üldmahuga võrreldes liiga paljaks, seega nüüdseks on küll erinevaid kööke rohkem (Maroko, Palestiina, Egiptuse), kuid retsepte ikka numbri kohta kolm.

Kes oleks nõus halal köögist kirjutama? Andke märku!

Lastekasvatamisest ja perekonnast on juba plaanis in ša Allah.

***

Loen huviga kõiki ja kui mitte korraga siis hiljem jälle. Kuna ise pole moslem, siis loen kõiki teemasid suure huviga. **Lastekasvatusest** loeksin mina mittemoslemina, kas on midagi erinevat?

Tegeleme asjaga.

***

Ma sooviks lugeda sellistel **teemadel, mis tekitavad moslemite seas ja ka mittemoslemitega diskussioone**, nagu **ümberlõikamine, nii naiste kui ka meeste, mitme naine pidamine, Prohveti abielu Aishaga jne**; sellised teemad, mida visatakse moslemitele tavaliselt ninapeale. Oleks hea teda, kuidas õigesti vastata. **Mees-test** võiks ka kirjutada. Tahaks lugeda **tänapäevaelust nn aktuaalseid teemasid, probleemid Islamimaal, probleemid moslemite ja mittemoslemite vahel ja ka head küljed, integratsioon Euroopas ja tänapäeva moslemitest üldse, mitte ainult õpetust.**

Väga head teemad, ma ša Allah! Teemasid, nagu ümberlõikamine, polügaamia ja Prohveti (saws) abielu Aishaga, püüame selgitada fatwanurgas. Meestest võiks teha eraldi numbri. Tänapäeval aktuaalseid teemasid püüame veidi kajastada meie uues uudisterubriigis, kuid see on muidugi vähe. Edaspidi püüame seda viga parandada ja võib-olla ehk tõlkida artikleid, mis räägivad näiteks moslemite integratsioonist ja elust Euroopas.

***

Naised, lapsed, surm ja sellega toimetulemine, abielu jne. Võib-olla erinevad *duaad*, mida igapäevaselt kasutada.

Jällegi väga head ideed! Surmast on plaanis teha eraldi number. Lähemas tulevikus püüame teha ka teistele „nurkadele“ lisaks duaanurga in ša Allah.

***

Sooviksin rohkem teada **mis on ikkagi haram, mis pole keelatud, kuid pole ka soovitatav ja mis on halal, näiteks juustevärvimine püsivärvidega, nina augusta-**

mine ja muskaatpähkel jne. Osad imaamid ütlevad, et keelatud; osad ütlevad, et võib. No võta siis nüüd kinni, kumb on.

Kui võrdväärse kvalifikatsiooniga õpetlased annavad ühele ja samale küsimusele vastandliku vastuse, tuleb reeglina uurida nende tõendusmaterjali ja valida see vastus, mille tõendid on kindlamad. Kui küsimus on millegi kasutamises või mitte-kasutamises ja arvamused lähevad lahku, on kindlam mitte kasutada.

Püüame näiteks toodud küsimused fatwade näol selgeks teha in ša Allah.

***

Moslemineaine enamjaolt abiellub kogu mehepoolse perekonnaga. Sooviks **teiste moslemite kogemusi, mida peaks silmas pidama, mis on olnud peamised väljakutsed Eesti/Euroopa moslemitele, kellel on pisut individualistlikumad harjumused** (sooviks oma privaataega mõnikord - kuidas selle lahendavad enda jaoks teisi pereliikmeid solvamata) jne.

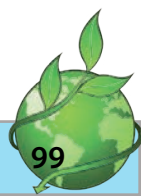
Pereelu nurk näiteks - erinevad pereelu puudutavad nõuanded, teiste kogemused, lastekasvatamine, abikaasadevahelised suhted, tülid. Kuna oleme teise kultuuritaustaga, kui enamus moslemimehi, kellega abiellume, siis võiks juba abielus olevad moslemid jagada ka konkreetse maa kultuurilisi iseärasusi, midagi, millega neil alguses näiteks väga raske oli harjuda jne.

Osaliselt oleme neile küsimustele oma lugejaküsimustega vastanud, kuid teema vajaks kindlasti laiemat seletamist, nii et armsad õed, kes te kirjutate meil elulisi rubriike erinevatest riikidest, võiksite ka sellistel teemadel kirjutada. Alati on oodatud ka uued õed, kes sooviksid oma rubriiki! Pereelu nurk, mida kirjutaks üks kindel inimene, ammen-daks end arvatavasti kiiresti. Kui seda ellu viia, siis oleks mõttekas iga kuu leida uus kirjutaja. Kas on kedagi, kes sooviks algust teha?

***

Minule väga meeldis Iqra eelmise kuu number. Tundub, et aastaga on palju kasvatud ja see peegeldub ka ajakirjas. Eriti südantliigutavad lood olid „Fatima naeratus“ ja „Kuidas minust sai moslem“, mis tõid lausa pisarakese silma. Mõtlesin pani „Niqaabiga lirimaal“ - et ramadaani paastujärgseks söömiseks ei olegi palju vaja ja nii olen ise ka seda reeglit järginud. Väga huvitav on lugeda just isiklikest kogemustest ja mõtetest. Aitäh!

Nele

IQRA

TOIMETAJAD: Aisha ja Khadeja
KUJUNDUS: Khadeja
RUBRIIGID: Amina lirimaalt, Sarah lirimaalt, Sarah Egiptusest, Amina Bahraist, Eliza, Margareth ja Siiri
PILDID: erakogu, internet
KONTAKT-IDEED: info@islam.pri.ee

MOŠEE JA EESTI ISLAMI KOGUDUS:
Keevise tn 9
11415
Tallinn
EESTI/ESTONIA
telefon +372 55 94 76 89

SADAQA - ANNETUSED:
www.islam.pri.ee toetamine
(tasuta materjalide saatmine, raamatute tõlkimine ning trükkimine, loengud jne):

Kätlin Hommik
Märkusega "SADAQA"
Ühispanga konto nr. 10010608670016
IBAN: EE231010010608670016
BIC: EEUHEE2X

Eesti Islami Koguduse töö toeks
(vaeste abistamine, laagrite korraldamine, araabia keele ja Koraani õpe jne):

MTÜ Eesti Islami Kogudus
Märkusega "SADAQA"
Swedbank arve nr. 221027395302
IBAN: EE742200221027395302
BIC: HABAE2X

ÜHE VANA ON TEISE UUS ...

Võimalus saata inimestele riideid, mänguasju jne, mida ise enam ei vaja, kuid ära ka visata ei tahaks. Järgnevalt pakume välja aadressid, kuhu võiksid oma paki saata. Tegemist on erinevate organisatsioonide ja eraisikutega, kes tegelevad humanitaarabi ning vaeste igakülgse abistamise ning toetamisega ja jagavad sinu saadetise nendele, kes seda kõige enam vajavad.

Kui äkki tead veel mõnda aadressi, mis sinu meelest peaks siin nimekirjas olema, siis anna meile sellest teada meiliaadressil info@islam.pri.ee.

AFGHANISTAN:

Mohammad Qasim Popal
UNAMA Kabul, Compound B
OSRSG/FSCU, Building 7, Room 101
Peace Avenue, Zanbaq Square
Wazir Akbar Khan (beside French Embassy)
Kabul
AFGHANISTAN
phone: +93 700217289/0790005381

MAROKO:

Najat Mrabte
Rue 8, No 10
54400 Moulay Bouazza
P.Khenifra
MOROCCO

Eesti moslemite kuukiri "IQRA" on eesti moslemite tasuta elektrooniline kuukiri. Ilmub inshallah, igal kuul uue sisuga. Kuukirja sisu koostamisel on oodatud eesti moslemite ettepanekud nii eesti kui ka vene keeles.

Ежемесячник мусульман Эстоний "ЙКРА" выходит каждый месяц. Все мусульманы Эстоний могут участвовать и писать на эстонском или русском языке.